

Liber physiognomiae / [Michael Scot].

Contributors

Scot, Michael, approximately 1175-approximately 1234.

Publication/Creation

[Venice] : [J. de Fivizano], [1477]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/u6efanvh>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

1
ven
f
77

Case 4. a. b.

Chair - Cap. 14550
Proctor 4364
Br. Num. Cal. V. 242
Woolli. Bali 3766
Wim. hip S. 194

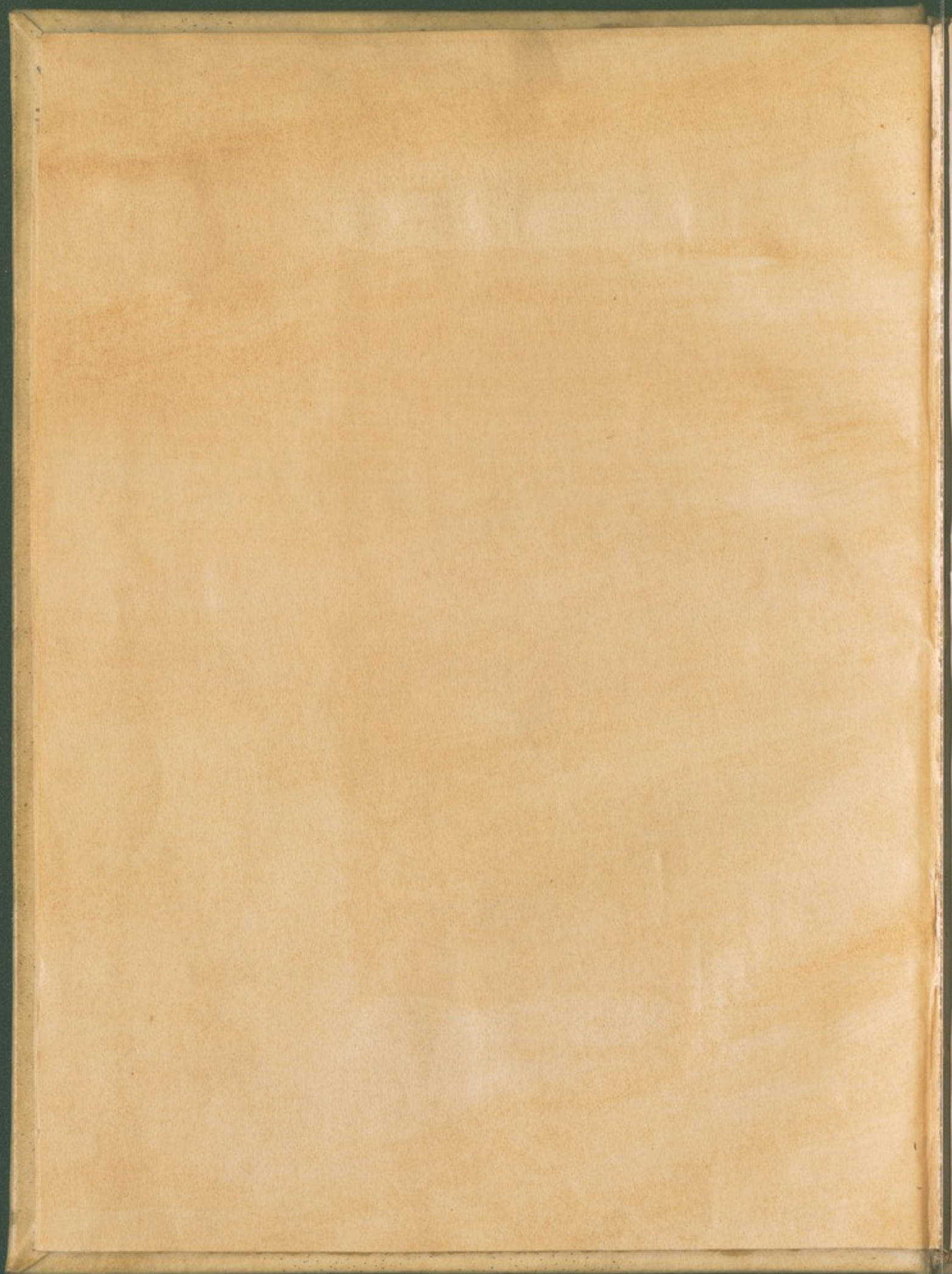
Scotus

MICHAEL SCOTUS, astrologus, Liber Physionomiae. S. l. et typ. n. (Venetiis, Jacobus de Fivizano Lunensis), 1477. 4. Rom. char., c. sign., 23 ll., 77 ff. n. n. Breitrandiges Exemplar mit einigen Randbemerkungen von alter Hand, wasserfleckig, am Ende ein kleiner Wurmstich. Pergtbd. (Venezia 1477)

Hain-Copinger 14 550; Proctor 4364, Type 2; Brit. Mus. Cat. V, S. 242; Osler, Incunabula Medica p. 26 u. No. 124. EDITIO PRINCEPS.

Seltener Druck des Jacobus de Fivizano, der nur in den Jahren 1476 und 1477 in Venedig tätig war und dort nur 4 Drucke im ganzen hervorbrachte.

Sehr interessantes frühes medizinisches Werk. Michael Scot was one of the greatest thirteenth-century scholars . . . His „Physiognomia“ at once became a popular book and was frequently reprinted before the end of the century, though not before 1480. There is a good deal more in it than physiognomy, and in the section on generation he has some very plain remarks on the choice of a wife, probably appropriate and intentional, as it is said to have been written as a gift to Frederick II on the occasion of his marriage. The physiognomy is interesting, and has some observations on the temperaments and on the significance of dreams in persons of different complexions with which Freud and the modern advocates of incubation sleep would sympathize (Osler S. 26).

P	RIMA pars libri huius	Cap. i.
	De tēpore coitus masculi & fe-	
	minæ & defectu ipius	Cap. ii.
	De occasionibus generādi & nō	
	generādi & mēstruo mulieris	Cap. iii.
	Signa mulieris calidæ naturæ & quæ coit li-	
	benter.	Cap. iiii.
	Signa mulieris frigidæ naturæ & quæ non	
	libenter coit	Cap. v.
	Diuisio capituli	Cap. vi.
	Secunda diuisio capituli	Cap. vii.
	Tertia diuisio capituli	Cap. viii.
	Forma matricis in muliere	Cap. ix.
	De notitia natiuitatis puerorū. s. quādo pue-	
	ri nati euadūt & quādo non	Cap. x.
	De modo nascentis infantis & de uentre	
	matris eius	Cap. xi.
	De rebus quæ nocent embrioni & mulieri	
	grauidæ	Cap. xii.
	De conditione lactis & lactātis & de infante	
	lactante	Cap. xiii.
	De dispositione filiorū ad parentes & econ-	
	uerso. Et de lactato ad nutricē non ppriā	
	a i	

matrem	Cap. xiiii.
Signa mulieris grauida	Cap. xv.
Signa masculi concepti in muliere grauida	Cap. xvi.
Signa probabilia: quibus ad oculū & ad in/ tellectum scitur utrum mulier sit grauida masculi uel femellæ	Cap. xvii.
Quomodo habetur notitia quot filios quæq; mulier debeat habere	Cap. xviii.

Capitulum signorū in femina grauida: quib; habetur notitia si embrio est sanus uel in/ firmus: uicturus satis uel moriturus tam in uentre matris q̄ extra	Cap. xix.
De aīalibus in genere & ī specie	Cap. xx.
Diuisio capituli de animalibus	Cap. xxi.
Explicit prima pars libelli huius de scientia phisionomiæ	Cap. xxii.
Nūc īcipit pars secūda p̄oemiū	Cap. xxiii.
Signa cōplexiōis rōe coloris ī pelle	Ca. xxiiii.
Signa complexionis ratione coloris in pelle: & quantitatis in carne	Cap. xxv.
Signa corporis calidæ cōplexionis	Ca. xxvi.
Signa	

Signa corporis frigida cōplexiōis	Ca. xxvii.
Signa corporis hūida cōplexiōis	Ca. xxviii.
Signa corporis sicca cōplexionis	Cap. xxix.
Signa corporis tēperati & sani	Cap. xxx.
Signa corporis distēpati & male sani	Ca. xxxi.
Signa complexionis cerebri	Cap. xxxii.
Signa complexionis cordis	Cap. xxxiii.
Signa complexionis epatis	Cap. xxxiiii.
Signa complexionis pulmonis	Cap. xxxv.
Signa complexionis stomaci	Cap. xxxvi.
Signa cōplexionis testiculorū	Cap. xxxvii.
De notitia ptiū corporis ī omī aīali	Ca. xxxviii.
Signa cōplexionis malorū hūorū	Cap. ixl.
Signa nimii sanguinis	Cap. xl.
Signa nimia colerae	Cap. xli.
Signa nimii flegmatis	Cap. xlii.
Signa nimia melancoliae	Cap. xliii.
Notula doctrinalis	Cap. xliiii.
De notitia nimia abūdantia humorum per somnia	Cap. xlv.
Sōnia significātia dñiūm sāguis	Cap. xlvi.
Sōnia significātia. d. colerae rubeae	C. xlvii.
Sōnia significātia. d. flegmatis	Cap. xlviii.

Sōnia significātia dñiū melācoliaē	Ca. il.
Somnia significantia caliditatem	cap. l.
Somnia significantia frigiditatē	cap. li.
Somnia significātia humiditatē	cap. lii.
Somnia significantia siccitatē	cap. liii.
Sōnia significātia repletionē hūorū	cap. liiii.
Somnia significantia malos humores esse in corpore humano	cap. lv.
De notitia auguriorum	cap. lvi.
De notitia sternutationis	cap. lvii.

Nunc incipit tertia pars: in qua continentur capitula Phisionomiaē in specie utriusque sexus uiri & mulieris

De capillis	Cap. lix.
De fronte	cap. lx.
De ciliis	cap. lxi.
De interciliis	cap. lxii.
De oculis	cap. lxiii.
De naso	cap. lxiiii.
De naribus	cap. lxv.
De ore	cap. lxvi.
De labiis	cap. lxvii.
De den	

De dentibus
De lingua
De flatu
De uoce
De risu
De mento
De barba
De facie
De auribus
De capite
De gula
De collo
De spatulis
De brachiis
De manibus
De pectore
De dorso
De uentre
De carne
De costis
De femore
De ossis
De genibus

Cap. lxxviii.
Cap. lxxix.
cap. lxx.
cap. lxxi.
cap. lxxii.
cap. lxxiii.
cap. lxxiiii.
cap. lxxv.
cap. lxxvi.
cap. lxxvii.
cap. lxxviii.
cap. lxxix.
cap. lxxx.
cap. lxxxi.
cap. lxxxii.
cap. lxxxiii.
cap. lxxxiiii.
Cap. lxxxv.
cap. lxxxvi.
cap. lxxxvii.
cap. lxxxviii.
cap. lxxxix.
cap. lxxxx.

De cruribus	Cap. lxxxxxi.
De cauculis pedum	Cap. lxxxxxii.
De pedibus	Cap. lxxxxxiii.
De unguibus	Cap. lxxxxxiiii.
De calcaneis	Cap. lxxxxxv.
De plantis pedum	Cap. lxxxxxvi.
De passibus pedum eundo	Cap. lxxxxxvii.
De motu personæ	Cap. lxxxxxviii.
De gibbosis & strumosis	Cap. lxxxxxviiii.
De statura hominis	Cap. C.
Notula doctrinalis	Cap. Ci.

Capitulum ultimum libelli Phisionomiæ:
in quo comprehenditur intentio singulorū
capitulorū eiusdem sciētiae Cap. Cii.

Expliciunt Rubricæ omnium Capitulorum
contentorū in hoc præsentī uolumine.

INCIPIT Liber Phisionomiæ: quē
i compilauit magister Michael Sco/
tus ad preces. D. Federici romanorū
īperatoris. Sciētia cuius est multū
tenēda in secreto: eo q̄ est magnæ efficaciz:
Continēs secreta artis naturæ: quæ sufficiūt
omni astrologo. Et cum hæc pars libri phi/
sionomiæ constet ex tribus partibus: hoc est
procemium.

Imperator inter cætera q̄bus te oportet
i esse sollicitū est scientia boni & mali:
& eam modis omnibus inuestigare p̄
te metipsū in libris auctorū & omibz sciētis:
& principaliter earū scientiarū quæ dicuntur
artes. Et hæc facies penitus: quando anima
tua fuerit ī quiete: & corpus tuum habuerit
spacium: prætermisissis negotiis gentiū aliqd
a maiestate tua petētiū: & eis respōdentiū.
Debes enim scire q̄ duo sunt tēpora homini
uiuēti. f. tempus pacis & tempus guerræ: &
ita duo sunt cibi: Corporalis & Spiritualis:
Corporalis partiū ad nutrimentū corporis.
Spiritualis uero ad nutrimentum animæ.

Sciendo q̄ sicut cibus corporalis conseruat
corpus in bono statu: si sit factus ratione: &
assumptus per mēsurā ab aīali: cui conuenit:
& in tēpore cōgruo: eo q̄ non in oīni tēpore
omnia conueniunt: Ita cibus spiritualis reti/
net aīam bono statu: si sit factus ratione: &
assumptus per debitā mēsurā in tp̄e congruo
utriusq; ætatis uirtutis in hoīne. Scriptū est
enim q̄ sicut frigida calidis & calida frigidis
tēperantur: Ita contraria contrariis curātur:
& medelā recipiūt ordinate. Similiter ē utile
īquirere diuersos auctores & magrōs p̄pter
diuersas sentētias: eo q̄ diuersi diuersa senti
unt: & monent scientia uel ingenio gratioso
naturæ: qđ diffundit̄ desuper p̄ficiēs multū
postea: & est origo scientiæ. Vnde ex meo
consilio: doctores magistros & hoīes īgenio/
sos naturaliter: curialiter apud te inuenies:
& sæpe cū multis sermonē facies: coram eis
sapienter ac domestice uerba pronuncians.
Putabis in diuersis propter diuersa: & facies
eis quæstiones quando tecum erūt: & dicta
eorū ī corde seruabis: ut iposterum & tibi &
cæteris

cæteris prodesse possint. Nescis terra inculta
& arida: quæ cū sit sterilis ab hōibus repro/
batur. Manutene studiū sciētiæ i tuo regno
& fac fieri disputationes ante cōspectū tuū:
& tuus aīus in his gloriatur: ut tuū ingeniū
in melius reformatur. Tuū studiū scit uelle
regnare diu. Et hoc erit: si te dederis uirtuti/
bus: uitia uitādo. Et de tali mortalitate aliqd
dicemus: si deus uoluerit. Sed hic dicimus:
q̄ des cor tuū cognitioni boni intellectus se/
cundū discretionis mensurā. Sis amicus dei
fide: spe: & opere. Nec obmittas āplecti illā
scientiā: quæ a philosophis phisionomia na/
turaliter noiatur. Et hæc sciētia est illa inter
cæteras: qua caute multi hoīes quondam usi
sūt gloriari & exaltari apud magnates. s. ipe
ratores qui trāsierūt. Similiter apud multos
reges & baronos. Et non quia adeo præcedāt
reliquos hoīes: Sed ppter hanc scientiam &
ppter huiusmodi plurimas alias: quas secre
to nouerūt. Vnde dictū est: honora hoīem
ppter scientiā: Require notū amicū propter
necessitatē. Apud enim quosdam melius est

philosophari q̄ ditari: & apud quosdā meli/
us ditari q̄ philosophari: & apud quosdam
utrūq; nocet: & apud quosdā neutrum debet
requiri. s. a faciētibus uerā penitentiā in hac
uita. Huius. n. sciētiæ inq̄sitio est pulcher/
rima in natura: cuius p̄fectio attribuitur phi/
sionomoni: de numero antiquorū phisione:
sūmo doctōri in scientia naturali. Vnde qdē
hac sciētia nomen traxit ab eo: studiū cuius
grande fuit diu: & diu eā inuestigare ac etiā
irreprehensibiliter congregare. Collecta est
. n. hac sciētia ex compositione hōis utriusq;
sexus cū q̄litate possibili modi status p̄sonæ
uiuētis. Et ex hac scientia naturæ ingenio/
sæ quæ cognoui: tibi domine imperator sub
lucida breuitate ī hoc libello penitus enarra/
bo. Dicit. n. qdā sapiēs: Phisionomia est sciē/
tia naturæ: īsinuatione cuius p̄itus ī ea suffi/
cienter agnoscit differētias animalīū p̄sonarū
in om̄i gradu sui. Et quia omnis sciētia est
a phisionomia: idcirco eā in hoc loco diffinia/
mus: Phisionomia ē doctrina salutis: electio
boni: & uitatio mali: cōprehensio uirtutis &
prater/

prætermissio uitioꝝ. hoc autem iducit uerus
amor dei: timor diaboli: fides meritoria: spes
præmii îperdibilis æternæ uitæ: & iudicium
mortis: qua uidetur penitus: q̃ hic omnia re
linquantur ceteris: quia tenentur. Et non ulli
ualet scientia: nec potentia: nec congregatio
psonarū: nec gratia pulchritudinis: nec uolū
tas: & omne bonū. Vnde dixit quidā: Omnia
transibunt: nos ibimus: ibitis: ibūt: Cari: non
cari conditione pari. Et alibi dictū est: Omnia
transibunt præter amare deum. Constituo
ergo o Federice Imperator tibi ex hac sciētia
phisionomiæ regulas & cōstitutiones abbre
uiatas: quas tibi pono satis sufficienter. iugo
quarū si te bene adieceris: dabit tibi magnū
pretiū laudis ex multa sapientia & uirtute:
crescet tibi etiā magnū & grande ingenium
sapiētia ad nobilitatē tuæ naturæ. quā sapi
entiā si in mente habueris memorē: melius
intelliges dicta loquentiū tibi: cautius agno
sces tuos sapiētes & alios uisu & auditu: nec
non & alios hoīes indifferēter: qui tecū habe
būt gratiā eloquēdi: uel ante te aliqd faciēdi

quod non est parum. Et ex industria huius
scientiæ in te secreto hēbis grandē partē con/
siliōꝝ consulētū tibi: & exultationē uirtutū
& uitioꝝ quasi ut sēper secū habitauisses in
factis ubiqꝫ. Sed ante q̄ hoc tibi recitē ordi/
nate p̄ singula capitula: uolo tibi enucleare
historiā prioris substantiæ: quasi incipiens a
fundamento primæ materiæ: qđ potest esse
tibi multū earꝫ multiplici ratioē: eo q̄ pauci
hoc sunt scientes in ueritate.

Prima pars libri huius

Cap. i.

n Obilis Imperator uir gratiose quasi
omnium gratiarꝫ & donōꝝ ex grādi
amore tibi notifico sacratissimā scientiā na/
turæ: quæ potest appellari consolatio: & quæ
non multū dicitur gētibus idiotis: nec etiam
est dicenda: Sciendo q̄ qui eā bene nouerit:
& memorē in mente habuerit: quotienscūqꝫ
casus incurret: ipsāqꝫ exercitando si incipiat
loqui de ipsa cū altero: & ille hāc scientiam
ignorauerit: uidebitur illi q̄ ipē sit propheta
uel san

uel sanctus. & hic postea reemendabit eum
ubiq; dans ei studiose pretiū magnæ laudis.
Amabitur a gētibus notis & ignotis: quæ au
dierit loqui de illo: & honorabitur inter eos:
Et hoc non est parū uidelicet iter uniuersas
gentes famā sapientiæ & scientiæ celebrē ob
tinere. Scias igitur q; & motu superiori fit
& motu inferiori .s. partim in genere & par
tim in specie. & motus primus conceptionis
ex utroq; sexu est amor naturalis uiri in mu
lierem & mulieris in uirū in caloris uniti ge
nitalibus. Sciēdo q; uir est agens: mulier ſo
patiens. unde ambo habent uim relatiui: cū
in coitu sit mutua relatio. Eoq; semen unius
refertur alteri: & utrūq; est antecedēs alteri
us. Luxuria uiri primā radicem habet in lū
bis: & libido mulieris in umbilico. Vnde Iob
Virtus eius in lūbis eius: & fortitudo eius in
umbilico uentris eius: Iuxta illud dominus
in euangelio: Sint lumbi uestri præcincti: &
lucernæ ardentes in manibus uestris. Tem
pus enim congruū in uiro est ī hieme & in
uere ad coeūdū: mulieris ī æstate & autūno.

Istud autem est ppter contrariā cōplexionē
tēporū & psonā. Cōplexio quorū nihil aliud
est q̄ caliditas cū frigiditate & humiditas cū
siccitate. Item dicimus q̄ neuter non posset
agere cū delectu: nisi haberent instrumenta
ad hoc deputata tā intus q̄ extra. Vnde uir
habet suos testes extra uentrē in pelle. Muli
er uero intus uidelicet extra p̄cipiū uulua.
Tamen non sunt ī oīni similes testiculis uiri
Vnde mulier habet suū semen ex testib; ue
lut uir: & hoc mouetur ad coitum ardentem.
Semen uero testiculorū dicitur p̄prie sp̄ma:
qđ descendit ex omni humore corporis diui
so & partito in oībus mēbris essentiae: cu
ius est nobilior pars oīum humorū & subtili
or. Et hoc semen in se continet omnē naturā
& cōplexionem quarūlibet partiū totius cor
poris: a qua descēdit. Sciendū est q̄ sp̄ma
uiri est calidius & fortius illo mulieris. In e/
missione uero sp̄matis utriusq; a natura su/
periori tribuitur omīs uirtutis effectus & uir
tutis angmētabilis pro tēpore decurrente. Et
secundū cursū corporū superiorū sicut dispo/
sitionem

sitionem corporis concipientium foetus recipit
simul & semel omnia & singula quae postea
differuntur ordine temporis & naturae. Quanti-
tas autem embrionis fit secundum quantitatem
seminis uirtuosi & matricis; quae matrix si
fuerit bonae complexionis embrio uadit ad
perfectum: & e contrario. Vnde si semen dis-
currat per matricem in longum foetus erit longus
& gracilis: & si in latum uel quasi rotundum
erit curtus & grossus. Quid autem sit sperma
sic diffinitur. Sperma est prima materia em-
brionis creandi: uel sperma est artifex crean-
dorum infantium: uel sperma est semen animae
sine spiritu & nobilioris sanguinis & purio-
ris ad istam uini rubei: quod exagitatione con-
uertitur in sperma candidum. Et cum illa sub-
stantia sit nobilior parte remanente ac leuior
& uirtuosior: ideo superascendit. Et est sciē-
dum quod si de semine uiri plus fuerit quam feminae
foetus erit illi similis in pelle & forte in sexu.
Vbi gratia: mulier quaedam erat alba: & cum coi-
ret cum aethyope peperit filiam albam. Alia mulier
nigra coiuit cum uiro albo: et peperit filium

diffinitio spermatis

nigrum: ut patet hoc toto tempore. uerū est
q̄ si mulier sit iuuenis: cū ī coitu sit memor
sui uel uiri uel alterius: & pprie cum semen
diffundit generatiuū genitū erit omnino si/
milis. & iam probatū est milies & in aīalibz.

Cū uero sperma exit coitu est maxima de/
lectatio in naturali corporali & spiritali se/
cundū quātitatem illius & testiculi de quo
exit. Sciendū est q̄ ex dextro maior ē dul/
cedo q̄ ex sinistro: & ex multo semine q̄ ex
pauco: q̄a sperma diffunditur completa ata/
te per causam: ut unusquisq; manuteneat si/
bi uitā productius. Dicimus q̄ cibi sunt q̄bz
semen augmētatur in uasis: ut rapa: cicera:
carnes recētes: gallinæ: castrati: porci non sa/
liti: oua sorbilia: fabū fractū: cibus de pasta:
panis recens non calidus & cæta. Sūt ēt q̄bz
cibi semen deficit absq; emissionē: ut carnes
salitæ: cibi acri & acerbi: panis siccus ut. xv.
dierū & biscoctus & cætera. Itē ciboz quidā
inducunt luxuriā: ut scinchus: oua sorbilia:
caseus dulcis: eruca sicca: uinū purū: ostraca
saturitas cōueniēs ciboz: & q̄dā electuaria.

Mouent

Cibi augmētāta sperma

Cibi minūōna sperma

Cibi rducēna luxuriā

Mouēt aut luxuriā species decoris alterius
corporis ad corpus sibi amore cōueniēs uisu
& tactu. Vbi gratia Si uir bene uideat muli/
erem iuuenem & pulchrā & e contra. Et per
uerisimilē: ut si adolescens adorneſ ad iſtar
puellā uel habeat faciem inclytā ut femella
qua contir git fortis motus: ut patet in sodo
mitis. Sūt etiā quidā cibi quorū comestiōe
castitas conseruatur: ut portulaca: lactuca:
eruca uiridis: acetum compositū: cucurbita:
cucumer: ieiuniū: paucus cibus: portatio ia/
spidis & thopation: absentia corporis deco/
rati atate & adoratione. Vir habet Virtutē
calamitā ad mulierē: & mulier ad uirū: quā
uisu p̄p̄inquo tactu ad inuicē coniungūtur.
& sicut de chalybē & silice exit quandoque
scitilla: Ita de sp̄mate exit quādoq; cōceptio.
& matrix est embrio: sicut olla ad coquēdū
epulū: & lar ad frigatiam de pasta. Et sciēdū
est q̄ raro accidit: q̄ exeat sp̄ma ex utroque
testiculo uno coitu. s. utriusq; agentis & pa/
tientis. & ob hoc una tantū fit conceptio uel
creatio: quādo conceditur desup dono grā:

Cibi q̄uāna castitatē

nec aliter. Sed si ex duobus testiculis utri/
usque coitum facientis sperma exierit: & in
duas partes matricis diffundatur: duæ fiunt
creaturæ uel amplius secundū diffusionem
per loca matricis. Vnde cum matrix constet
ex septem cellulis siue crispaturis: ut patet i
uentriculis ouium & porcarum & cetæ: mu/
lier potest septem filios cōcipere & portare:
Volens autē domine imperator q̄ omnia &
singula cognoscas per te metipsum: quomō
embrio cōcipitur siue generetur. ex utrisque
coeuntibus in congruo tēpore & coitu facto
conuenienter: inquirentibus nobis aperte di/
cemus secūdū q̄ nobis per seriem uidebitur
enarrare.

De tēpore coitus masculi & feminæ & de
defectu ipsius Cap. ii.

p Rincipiū tēporis coitus scilicet in quo
spma dulciter exit uel amare i mascu/
lo est post complemētū annorū. xiiii. & dein
ceps usq; ad annū. lxxvii. ad plus. in femina
uero post cōplementū. xii. annorū & deinceps
usq; ad. xl. annos uel. l. ad plus: & cum hoc
spmatīs

ſp̄matis exitu incipiūt pili paulatim oriri in
pect̄ie. unitas quoq; dicitur ſemur. Similiter
naſcūtur in narib; naſi: in maxillis maſculis:
ſub aſſelliis: & circa ſexū deorſū: ſup brachi
a: manus. & crura: Sicut incipiūt oriri ī tp̄e
ueris frondes in arborib; & in herbis flores:
& rami. unde porri corporis apiūtur & pdu
cūt aliqd ſui generis extra ſolitū. Itē ſibi uox
mutatur: Caput uirgæ maſculi decoopitur:
māmæ feminæ incipiūt tumefcere: uterque
naturaliter ſe mouet ad coitū: ex magno de
lectu pariter ī naturalib; mēbris: niſi libido
ſæpe refrenetur p̄ accidens: ut p̄ ieiuniū & p̄
aſperam uitā ciborū. Poſt aut ſp̄matis emiſſi
onē utriq; mutāt figurā p̄cipaliter ī facie: &
uirtutē in carne: & conſuetudinē ī morib; ī
cogitationib; & īgenio. De coitu dicimus q̄
ſiquis ipſum nimis frequentet: & etiā in die
bus contrarii temporis ei multa contingunt
in contrarium: quæ quidem faciunt corpori
iſta quæ dicemus nunc. Nam coitus conti
nue factus totum corpus inſrigidat & deſic
cat ab humoribus: & talem actum ſentit

nonimēta p̄cedēna q̄
ſup̄ſino r̄p̄ta

inconueniēter cerebrū capitis & oculi: quia cū
cerebrū plenius liq̃detur ut glacies ī sequēti
die & pprie in mane oculi lachrymant: con/
tingit dolor capitis qui dicitur soda siue emi/
granea: & pprie circa horā nonā & deiceps.

Diminuit etiā coitus inconueniēter factus
uices omnium mēbroꝝ: cū sit sp̃ma colamē
tū ipsoꝝ. Macro corpore figura fit turpior
ī aspectu: uisus oculoꝝ abbreviatur: uita āni/
hilatur: debilitatur spiritus: appetitus cibi p̃/
ditur. Homo fit obliuiosus faciendos: & pi/
ger: in eūdo grauis: in moribꝫ solitis s̃plicior
in īgenio grossus: in laborādo uanus: ī credē
do alteri uelox. Capilli sibi facile cadunt: &
citius canescunt: & fit caluus in fronte & in
sūmitate capitis: facile īfirmatur ab aere cor/
rupto: Qui cū patitur non bene memoratur
tp̃ris in quo coiuit nimis: uel cōtra documē/
tū consilioꝝ coiuit naturā. Et de istis oībus
satis patet p̃ contrariū ut in pueris uel puel/
lis nondū corruptis: qm̃ ad talia non icurrūt:
qa non canescūt neq; caluescunt: imo capilli
sibi crescunt: ut herba in horto. Et hoc patet
in triciis

triciis puellarū uirginum ante q̄ coeant: quæ
post multū coitū perdūt capillos & colorem
Et tunc per capillos & colorem ualde miratur
causā ppriā ignorantes. Idē est de uiris: qm̄
bene ppendūt de casu capilloꝝ: & de dolore
capitis: quē emigraneā appellāt: sed non co/
gnoscut q̄ frequēs coitus non ē in congruo
tp̄e factus. Vnde sup hoc quidā dixit & be
ne: & memoriæ firmiter tenendū ē. Vere coi
re iuuat: hiemis quoq; tēpote confert: Sanus
in autumnō si uis tu fore coito. Vnde qui a
contrario tempore sibi nō custodierit nimio
coitu & fleubothomia & cibis contrariis com
plexioni suæ secure aspectet infirmitatē peri
culosā in breui tp̄e: nisi forte se adiuuet ma
xime medicinæ iuuamento. Tamen diciū
q̄ q̄ nimis penetrauerit mulierem: lauet sibi
nares & pulsus brachioꝝ & pedū bono uino
& comedat bonos cibos: ut restauretur qđ
deperditū est de semine & de sanguine. Sūt
aut multi q̄ sanitatē p̄cipiūt ex usu ueneris:
& qđam facile infirmātur. ualet. n. sanguini/
cis: nocet uero flegmaticis: colericis: & melā/
b

Remedia p̄ nimium coitū
lauet sibi nares
et pulsus brachioꝝ
et pedum bono uino

post sanguinas alio non

colicis. Et pdest secundū causā interueniētē
& statum. Qui. n. multū mīgit saepe recipit
nocumentū per coitū eo q̄ supfluitates cor
poris sufficienter nudantur p̄ urinā: q̄ si uta
tur coitu facile infirmatur: & cito moritur.
Xum est q̄ quādā faciunt satis urinare: ut
caro uolatiliū: & oīne diuretitiū: ut petrosili
um: crocus: cicera: rapæ: faseola: nuclei cera/
forū & c. Sed si pinguis sāguinitate nō uta
tur coitu & supfluitate semis: q̄ nimis implet
uasa: solet infirmari: ut patet in damicellis:
quæ nimis cōseruātur ī uirginitate: ī uiduis:
& religiosis mulieribus: & masculis.

De occasionibus generādi & nō generādi
& de menstruo mulierum Cap. iiii.

d Icit Aristoteles cessāte cā cessat effcūs.
unde multæ sūt causæ generādi & nō
generādi. Causa. n. generādi est primo uolū
tas dei. Secūda causa ē si status p̄sonæ fue
rit bonus in sanitate: & congruus in usu regi
minis ciborū & potuū: & ecōtrario. Vt uero
mulier generet ista sunt principaliter præsci
enda. s. ut matrix sit sana & ī suo loco & nō
suffocata: & bonæ cōplexiōis ī caliditate. Sp/

psiorāna vma

modg gnpēdi

ma utriusq; sit diu reseruatū: & prācipue ui
ri ad hoc ut sit bene uiscosū & coctū sua di/
gestiōe: Ambo coeūtes mittāt sem̄: ut cōmi
sceātur: Virga sit lōga: mulier iuuenis uel q̄
non deficiat a mēstruo: Matrix contineat sp̄
ma receptū ad minus p̄ mediā diē: uitet mu
lier coitū hīc ad tres dies: ne addat aliud se/
men: uel ne apiatur orificiū: nec mulier edat
tūc cibū frigida naturā: nec fleubothomef:
nec recipiat frigus. & sic pōt ualere coitus. fa
cit. n. ad cōcipiēdū unus coitus tm̄. Quando
mulier coit uolēs grauidari debet stār coopta
cū uiro stricta: & tenere anū eleuatū: ut sem̄
melius itret: & plicata ī uno latere secūdū q̄
grauidari desiderat: facta grauidatōe se diu
custodiat: & sedeat ī loco cū ano pedib; & re
nib;. De mēstruo diciū q̄ si a cāe cōedatur
purū fit rabidus: & si aspgatur herba uirens
siccatur. ifatuat hoīem certa datōe: & reddit
leprosu. Mēstruū ē supfluitas cibor; q̄ nō be
ne digeritur defectu caloris naturalis: ūde ē
sp̄ma ip̄scm̄: & ē ad cōcipiēdū utile & neces/
sariū: ut erat aluū ī cōfectōe ticturā: & si de
ipō ī cellula qcq; nō fuerit generatio nō uale

Matrix

diffinitio mēstrui

Sed si de ipso nimis fuerit i loco cōpositiois:
conceptus erit signatus in malū. Et si fiat ge-
neratio tp̄is sui decursus creatura erit male
signata: ut gibbo & cætera: aut effie et lepro-
sa & cætera. Et si mulier sit memor alicuius
cū semen diffundit cū uiro creatura assimila-
bit illi in parte. Et ut eius memoria sit utilis:
debet doceri a uiro: q̄ non recordetur tūc de
tali uel de tali. Crescit menstruū & decrescit
secundū lunā & mare in simili: & ita sperma
utriq; sexui: unde potest eius augere: requirit
exitū. Sciendū q̄ mulier multo abundans
menstruo pauco abūdat sp̄mate: & ideo nō
curat de coitu: & econtrario.

Signa mulieris calidæ naturæ & quæ coit li-
benter. Capitulū. iiii.

f Igna aut calidæ mulieris & que liben-
ter coit sūt ista: Iuuetus: cōpletis ānis
duodecim: sit ad minus semel corrupta: mā-
mas habēs paruas: & illas cōueniēter plenas
& duras: barbata in locis consuetis & pilosa:
ut in crurib; & pectine & assellius. Cuius pili
sūt grossi & aspi: capilli crispī & curti: audax
in lingua

in lingua: in loquendo uox subtilis & alta: in
aio supba: alteri crudelis & nō bene pia: ual/
de curialis receptu & factione seruitū oībus
p̄sonis: & pr̄cipue notis & amicis: boni co/
loris ī facie: recta in hasta: macra ī carne plus
q̄ crassa: ebriosa Talis. n. mulier sēper requit
coitū: & cōplet in actu suū desiderīū: pauco
abūdat mēstruo: & quandoq; non est exitus
eius omī mēse ut ceteris: imo trāsit unus mē
sis & plus: ut duo uel tres: sed casu īgrauida
tur: paucū hēt hāc mulier lac: & ē fortis gra
uida & non grauida: Caro eius non sic fetet ī
sudādo ut cōtrariā mulieres: cātat libenter:
circuit loca: & delectatur solatiis & ornatib;
suis: si ea potest habere.

Signa mulieris frigida naturā: & quā nō
libenter coit. Cap. v.

f Igna uero frigida mulieris & quā nō
libēter coit sunt ista: nimia pueritia:
māmā grādes & pprie molles: nuditas pilo/
rū in locis quā solent eis abūdare: capilli lō/
gi multi & extēsi cito crescētes: de facili pau/
da: ī loq̄ndo cōtra alterū non ē audax: facile

credit oīa q̄ audit. & ideo cōuertit̄ cito ad bo
nū & ad malū. ē cōdolēs alterius miseriæ ac
pia. futuens raro desiderīū cōplet. carnes hēt
undiq; molles: in flatu loquendo ē debilis &
oīi mēbro p̄sonæ: multo abūdat mēstruo:
& ei discūrrit oīi m̄se ad istar maris plunā:
plus tēdit ad pinguedinē q̄ ad macredinē: in
facie est pallida uel sine colore: cito īgrauida
tur: & grauē hēt portatū plus & minus scđm
uirtutē ēbrionis: post partū multo lacte abū
dat. Signa aut̄ grauidatōis in muliere sunt
ista & multa: ut ē trāsmutatio stomaci: cessa
tio mēstrui &c. Ideo debilitatur & trāsmuta
tur in aliquo a statu priore: p̄ eo q̄ meatus
purgatōis sunt īpediti: & menstrua in uētre
multiplicantur. Ad īpregnandū ualet ante
coniūctionē fleubothomia pedū: mundicies
matricis: & similiter si se excuset de coitu lo
quela. & hoc facit s̄ape īgeniose: ne uideatur
esse īpia: etiā p̄pter Vēcundiā citius īpregna
tur puella q̄ femina matura p̄pter teneritatē
suorū humorū: q̄a facilius cōmiscētur: & con
uertūtur in corruptiōem: cuius exēplū est in
plantis

Enī q̄ iudicant

Ad īpregnandū mulierē

plātis nouellis arborꝫ: & mulier pua cū maio
ri parit dolore q̄ magna: & debilis q̄ fortis: &
frigida q̄ calida: & piguis q̄ macra. Forma
aut pedū significat conditionē uulua latae &
stricta: ex qua fit partus.

Diuisio capituli. Cap. vi.

q Vonā mulieres nō hēnt ī se tantū ca/
lorē inatū: quo malos humores in eis
abūdātes ualeāt deficcare: neq; possunt pati
tātū laborē neq; tā fortiter ut faciūt uiri: ideo
sūt eis debiliores in oīni uirtute & ope: & ma
xie cū cōplent suū coitū. Sciendū q̄ natura
ob hoc sibi tribuit qđdā purgamētū: qđ flos
noīatur ī uulgari: & m̄struū ī scriptura. hūc
āt humorē uirtus naturæ eiecit ab eis oī m̄se
a. xii. āno inantea usq; ad annos. xl. uel. l. ad
plus: nisi sit grauida uel lactātes: aut eis cā
iterueniat q̄ strigatur: uel nisi naturaliter sit
q̄ si hermaphrodita: uel minus calidæ naturæ
ūde mulieres postq̄ sūt cōpletæ ætatis mūdā
tur p m̄struū uel coitū uel p sudorē ut rusti/
canæ. Vnde si quæ uiri sape uirga coeāt uel
uirga sirici: ut quædam uiduæ & moniales
& cætera fiunt macræ & in facie liuidæ.

etiam m̄struū

emissio seminis non mulier

Sciendū q̄ plus nocet eis una expeditio coi-
tus q̄ septē uiro. sed si raro coeant uel non:
& bene fluxū purgētur: cito icrassātur: nisi fe-
nimis faciāt laborare: uel ieiuniis: & ideo ali-
quātulū concupiscūt coitū causa caloris na-
turalis multiplicando semen. sed si bene ui-
uāt cibis & potib; : & non grauius fatigētur
īdigentes coitu: ut uiduæ morbidæ & quādā
monacæ & reclusæ: facile ifirmātur: & effici-
ūtur liuidæ & reumaticæ: & misere uiuūt in
statu sui corporis hoc ignorantes: & de hoc
medici nō sēp bene ppendūt: & est magnus
defectus in eis solo errore. Sed cū non sit si-
bi iustū talia explorare cōsulere debēt iuxta
honestatē in comedēdo uel abstinendo: & q̄
parū comedāt: uinū tēperent: se multū fati-
gent: & non stēt ociosæ: aut in orōne nimia:
& eāt p̄ loca hinc illuc: unde p̄ hāc uiā cessāt
tētationes carnis & humoris supflui. Si uero
mulier fluxū patiat: & uir eam cognoscat:
facile sibi uirga uiciatur: ut patet in adolescē-
tulis q̄ hoc ignorātes uiciātur quādoq; uirga
quādoq; lepra: Et si mulier tūc concipiat cō-
ceptus

q̄n mtr patit mēstruū

ceptus efficietur uiciosus defectu mēbri ut
digiti uel virtute uisus &c. De flore mulie/
ris ē ut arboris: qm̄ fructū nō portat nisi pri
us florescat. Motus v̄o menstrui est scđm
lunā: Sp̄matis v̄o scđm solē: & donec muli
er abūdet flore sic pōt concipe sicut uir q se
mīe uirgā erectat: & sicut multis causis con
tigit fluxus fructus ab arbore: ita pōt constri
ctura. Vnde p̄ utraq; causa solet mulier gra
uiter ifirmari. & ideo ualet exitus sanguis de
naso & de uulua &c. Dicit. n. Hipocras q
mulier non pōt concipe p̄pter nīmā gracili/
tatē & macredinē & p̄pter nīmā p̄guedinē
Cā ē q̄a ex utroq; casu os m̄ricis ē strictū: stri
ctura cuius sem̄ non itrat repēte. Constāti
nus uult q̄ mulier habens uuluā nimis puā
quā cognoscitur forma pedū non coeat: ne
partu pereat ipregnata. Sed q̄a sūt quādam
mulieres sanitatē p̄cipiētes frequēti coitu: ut
qdā uiri dicimus q̄ oīo coeant licite: aut por
tēt secū iaspidē uel thopation &c. uel uitam
faciāt regularem. De embrione dicimus q̄
est similis fructu qui adhuc pendet ī arbore:

Impedūna in p̄gnatione

qm̄ dū est tener in ramo cadit leui occasione
& pditur: sed quādo plus crescit firmior effi
citur obstans uiciis: qbus cadat. cum aut̄ est
maturatus ut pirū & ficus cadit. & ita est de
embrione creato: q̄a donec non est bene liga
tus in loco suæ sedis facile cadit siue p saltū
siue per ballum & cætera. Vnde circa prin
cipium sui ortus & circa finem suæ natiuita
tis facile cadit: ī medio x̄o horū duorū tēporū
non ita leuiter cadit. Tēpus x̄o piculi ē pri
mus mēsis scđus septius octauus nonus. de
primo mense dicimus ppter teneritatē noui
tatis: & de secūdis ppter natiuitatē. Hipo
cras dixit q̄ femina pragnās āte m̄sem octa
uū nec post septimū fleubothomet: sed m̄se
q̄nto & sexto secure si ei sit necessaria. uerū
est q̄ cū timore fiendū est: & paucus sāguis
debet extrahi: & tutius ē se abstinere. Hō nō
debet dicere studiose corā pragnāte & praci
pue puella. xx. ānorū aliqua q̄ ipsa cupiat ar
denter: nec ex eis ualeat h̄re. Cum iā multæ
mulieres pdiderit embrionem. Et sciendū est
q̄ appetitus eius trāsfertur ī embrionem. Et
ideo

de penula embonis

de appetitu m̄ior pgnātē

ideo p utroq; tacendū est. Si ſcō mulier gra-
uida oīo gliscit comedere cretā uel carbōem
&c. ne ſibi ſit piculū edat modicū: p medi-
ci-
na utatur cicerib; aſſatis fabis &c. Cum ſcō
prægnās appropinquauerit partui: & timeat
cā motus doloꝝ utatur balneis: & ungat ſe o-
leo oliuæ: & pedes oleo roſato ſi iſſauerit eos
uel aceto aqua debilitato. Hæ fatuæ uolun-
tates ut carbonis calcinae &c. plus cōtigunt i
prima grauidatōe & ſcda q̄ poſtea. Si præ-
gnās quādoq; pdat ſāguīem ore uel naſo uel
deſubtus ſignū ē q̄ foetus ē nimis debilis &
i piculo cum nō poſſit recipe ſolitū nutrimentū
q̄uis humores ſit multiplicati i uentre præ-
gnātis. Et cum fluxus cōtigat ex frigidityte:
ſibi ſubueniendū eſt cibus calidis & ſiccis na-
tura i primo gradu uel i ſcdo: aut cibus cali-
dæ & humidæ naturæ: ut zizibere: cumino:
carnib; recētib; ut gallinæ: iute petroſilioꝝ
lacte amigdolæ: ouis ſorbilib; cicerib; frac-
tis: odorib; muſci & thuris & huiusmōi. Præ-
gnatiū qdā facile pturiunt: ut bene ſanæ: &
habētes os uuluæ latum: matricem magnā:

cu' pignas appropinquat pui

qd ſignat fluxu pignat

ad ſubueniendū fluxu ſignat

q̄ mliores facile ſignat

& quæ sūt plus macra q̄ crassa. Grauius v̄o
parturiunt multū puellæ: infirmæ: crassæ: &
debiles habentes os uulvæ strictum.

Secunda diuīsiō capituli. Cap. vii.

i Tem dicimus de coitu uirtuoso & de
generatione creaturæ q̄ uir non debet
coisse recenter neq; mulier spacio octo dieꝝ.

q̄ tempore videt̄ eū
vapore m̄ gñandi

Sciendū est q̄ quāto magis sp̄ma utriusq;
fuerit seruātū tāto & p̄ductū. & si idē sp̄ma
ex bonis cibis fuerit gn̄ratū tanto magis erit
digestū & uiscosū ac v̄tute plenū. In conci
piēdo v̄o mulier nō debet esse plena florib;
neq; oīno uacua: sed nouiter mundata: ita q̄
matrix sit aliquātulū mūda. Et qm̄ uir effū
dit sem̄ & ipsa suum: ut ābo seīa misceātur:
& cum puenerit ad punctū exitus anū tene/
at eleuatum suo posse procedendo studiose
uersus illam partem cuius gn̄rationis gliscit
concipere: memorando alicuius formosi: &
semen bene discurrat in cellulam matricis
per longum: ut Embrio recipiat formam
laudabilis longitudinis. Completo menstru
o oportet ut mulier confestim iaceat super

mod̄ gñandi n̄t̄er

illud latus: in quo recepit semen: & multum re-
pauset: nec uulua abstergat intrinsecus: nec
motum sui faciat: nec urinam effundat: nec se ele-
uet de lecto ea die figens se dolere caput &c.
Vel ad minus in eo latere dormiat tres horis:
& si non poterit dormire sic iaceat calida. quan-
do autem de lecto surgere uoluerit: plane se mo-
ueat: & suauiter uadat: & omnia faciat: a cursu
in ea die se abstineat: a saltu: ab alio coitu: a
quassatione: a multo cibo & potu. Cibus eius
sit sanus & bonus & bene coctus. post prae-
dium dormiat aliquatulum stans coopta: ut sit ca-
lida: nec possit recipere frigus: nec se permittat
cognoscere a uiro per septem dies uel amplius: ne
cella referetur. In latere dextro dicimus quod
masculus concipitur: & in sinistro femina: ut
quidam uolunt. nos uero dicimus quod latus non facit
ex toto sed semine testiculi. quia de dextro exit
masculus: & de sinistro femina. uerum est quod
complexio lateris perficit generationi: & cum semen
exit de testiculo dextro sentitur maior dulce
quod de sinistro: & quod praedicta sint uera iam
probatum est multis: qui habebant tamen unum testiculum:

qm̃ illi q̃ habēt testiculū dextrū concipiunt
masculos: & hēntes sinistrū concipiūt feīas.
Sciendum q̃ in hora effusionis est totū iudi
ciū cōstellatōis cōcepti licet sit occultū astro
logo. Vnde mulier debet notare mēse diem
& horā bono arbitrio quādo coit coitu gñra/
tionis: & tunc eēt iudiciū facile. Gñale ē q̃
cōceptus non cessat ex toto a p̃le. Vnde dixit
Pāphilus Sape solet filius similis esse p̃ri. i.
p̃prio semini. Et alius dixit Fructib; ipsa sui
quæ sit dignoscitur arbor. Insup̃ diciū q̃ si/
cut ē ip̃ossibile q̃ hō unū pedē teneat ī terra
& aliū ī cālo: ita ip̃ossibile ē q̃ puer natus sit
similis suo genitori oīno figura corporali uel
morib;. Siq; x̃o his duob; careat ens magis
uel minus: oīo non est generatus ab eo q̃ nu
trit & tenet p̃ filio q̃q̃ cognouerit m̃rem. Nā
de uno puteo multi possūt aquam haurire.
Qui x̃o posuit semen ī conceptu illum plus
amat: & ille plus sibi simulatur tp̃re discreti/
onis. Et est regula generalis q̃ filii quodā mō
plus matrizant q̃ patrizant. unde regula ge/
neralis est q̃ quāto plus uterq; se abstinet a
coitu

coitu tāto citius generat postea coiens: ut pa-
tet ī illis q se diu seruauerūt: q̄a uir ueniēs ad
uxorē cito eā grauidat. Et est notādum q̄ si
semen sit multū: & itret ī oēs cellulas matri-
cis: & ibi debito conseruetur: septē filii gene-
rātur: & septimus ē hermaphrodita. s. q̄ ī me-
dio generatur. & plus septē non speret hīc ī
uno partu.

uno partu 7te filij p̄nt ḡnari

Tertia diuifio capituli. Forma mulieris in
matrice. Cap. viii. & ix.

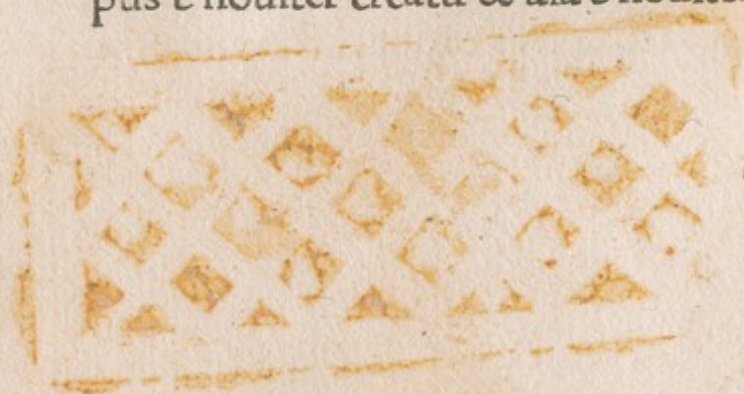
¶ Ciendum est itē q̄ ī primis sex dieb;
post coitū generatū semine diffuso in
loco ualitudis matricis: cuius hāc est forma
scdm dispositionē diuinā potētiae fit tāq̄ lac
coagulātū siue butir: postea ī trib; dieb; se-
quētib; remouetur a q̄litate prāfati lactis: &
fit tāq̄ sāguis. in sex dieb; seq̄ntib; ille sāguis
coagulatur: & durescit multum: & fit paruae
quātitatis: ut pla rotunda. postea ī. xii. dieb;
sequentib; formātur mēbra p̄cipalia: quā
sunt q̄ttuor. s. cor cerebrum epar & testiculi
postea in tribus dieb; cetera mēbra generan-
tur: & gn̄rata discernūtur ī tota massa. poste-
a ī sex dieb; seq̄ntibus caput distinguitur a

q̄litate q̄to t̄p̄ ḡnati. fetu

spatulis formans faciē super genua: & cor &
epar & testiculi cū suis p̄p̄inquitatibus: secer
nunt postea in quattuor diebus sequētibus:
quaq; mēbra totius corporis suā habēt p̄fe
ctionē cōiunctim & separatim: ut natura re
quirit. Et sic tota creatura in tēpore diffinito
dierū suā habēt essentiā: quā ad perfectionē
sui debet habere: confestim uitā perpetuā re
cipiēs idest aīam uiuentē deo creatori simi
lē. Et hoc totū patet ex uiro p̄ hęc tria metra
Tres ī lacte dies: tres sunt in sanguine trini:
Bisseni carnem: terseni mēbra figurant:
Post quadragita dies uitā capit hic aīamq;
Cum prädīctū germen sic se habeat: est par
uissimū plus formica & pūcto qđ ē ī massa
de qua infinite concreantur: ut oua cācrulo
rū maris. De concreatione feminæ ita dici
mus: q̄ ipsa p̄ficitur in .lxx. diebus ad plus:
& ī .lxx. ad minus: ūde corpore präfato eiuf
dē datur ei aīa rationalis a deo suo creatore:
cui est tota similis: & quæ non ē antiqua sed
noua: ut p̄batur p̄ Augustinū. ūde sicut cor
pus ē nouiter creatū & aīa ē nouiter creata:

& in

usq; de creatione feto

& in humano corpore locatur: tamen in alio
nūq̃. Dat. n. deus aīam nouā & liberā corpo
ri nouo tanq̃ pater suo filio tabulā nouā po
litā & imaculatā: ut cū ea addiscat & super
eā doctrinā exēplo unius magrī uel multorū;
habeat etiā dictus puer potestātē faciēdi de
tabula qcquid uoluerit boni & mali. i. tenēdi
mundā & maculādi & lauandi; quod tēpus
ei durat donec addidicerit: & nolendo addi/
scere sibi auferatur a prē. Ita est de aīa noui
ter data corpori nouo: q̃a est quodāmodo in
potestate ipsius & cura; obligata est corpori
nouo: cū qua & per quā idem corpus potest
mereri laudē bene opandi: quo expectat be/
nedictionē æterni patris & beniuolentiā an/
gelorū &c. Similiter potest mereri uituperiū
male opādi: quo expectat maledictionē æter
ni pr̃is & maliuolētiā angelorū & sanctorū &
cetera. Vnde a deo repellitur quodāmodo furo
ris ira cadens in manus inimicorū sui: q̃ sunt
prædatores aīarū fallentiū & non obseruatiū
mandata solius dei. Si quæretur cur infans
plene non loquitur & non uadit q̃ cito ē natus

quod infans natus non loquitur et

ut postea tp̄e p̄cedente: cū aīa sit p̄fecta in corpore: respōdemus q̄ duæ sunt causæ: pri-
ma est originale pcc̄m Adæ: secūda est culpa corporis & non eiusdem aīæ: cū corpus non sit p̄fctm nisi sc̄dm tempus: & non sc̄dm natura. unde crescente corpore aīa uiua se Xtutibus manifestat. De p̄prietate aut aīæ satis p̄dictum est in p̄prio libro circa principiū quartæ distinctionis cap. aīo aīas.

De notitia natiuitatis puerorū . s. quando pueri nati euadunt & quādo nō. Cap. x.

d Enatiuitate infantiū dicimus q̄ postq̄ sunt concepti aut nascūt̄ uiui aut moriuntur ante q̄ nascātur uel nascendo: unde ī natiuitate multa scitur opatio inesse p̄pter opationē planetarū: dispositione quorū inferi ora multipliciter disponūtur. Et ob hoc dicimus: cū luna in septimo mēse multū humectet duriciē humorū: quæ tenet quēlibet ēbrionē in uētre mulieris facta teneritate illi humores descēdūt īferius: ut sup̄ius exit fex illogū: qui steterūt ī matrice p̄ os uulvæ. aut cū ēbrione uel post exitū: qđ totū sit operatione lunæ:

lunæ: quæ regit oēm hoīem & feīam. Qua re
opāte luna ī artificiosa natura: fetus exit soli
cite de renibꝫ pueniēs ad lucē tēpalitatis: ūde
dicimus qꝫ siqꝫ nascatur ante septimū mēse
penitus non euadit eo qꝫ oēs planetæ nō sūt
opati suam pprietatē iuxta cursū lunæ: Sed
ut ratio singulorꝫ plenius hēatur dicemus de
unoquoqꝫ mēse: ut infra patebit.

Si nascatur ī primo mēse nihil exit nisi hu
mor cōmixtus multa uarietate cōgelatōis qꝫ
busdā filis eo qꝫ tūc regnat saturnus: quo coa
gulatur totū qđ ex luna fuit liquidum.

primus mēse

Si nascatur ī scđo mēse sāguis frustatū exit
eo qꝫ tūc iupiter regnat & dnātur: opatōe cu
ius humor aqueus iā conuersus erat ī sāgui
nē & ī multa mēbra licet nō sint sic fortia qꝫ
tota creatura possit haberi solida.

secundo mēse

Si nascatur ī tertio mēse raro qꝫ nascatur ui
uus ppter sui teneritatē cū ex facili lacereť ī
uētre: nec hēat iuuam sui licet hēat uitā. Suf
focatur ēt nimio calore p eo qꝫ ī eo mēse dnā
tur ei mars. unde ē paruus cancrulus.

tertio mēse

Si nascatur in quarto mēse inexit uiuus: &
si uiuus statim morietur ppter sui teneritatē

quarto mēse

& nimirum calorem solis: qui tunc regnat illi.

4to mēse

Si nascatur in quarto mense licet uiuus quam
doque exeat non euadit propter dominum ueneris
qui est planeta in genere feminio & in uirtute debilis.

5to mēse

Si nascatur in sexto mense non euadit propter
dominum mercurii: qui est planeta communis uirtutis:
unde cum separetur a uentre: & sit in coniun-
ctione cum luna quae est deterius eo non potest
euadere.

7mo mēse

Si nascatur in septimo mense bene euadit
& potest euadere propter dominum lunae: cum per
eius regimen sit ordo officiorum a planetis com-
pletis in tali creatura. Completo quidem ordine
operationis. vii. planetarum: quae fit in fine. vii.
mensis aut ebrius nascitur & euadit: aut si non
nascitur praedicti planetae incipiunt regnare
in creatura ordine praetaxato.

8mo mēse

Sciendum est quod sicut in primo mense regnat
Saturnus in genere &c. in octauo mense iterum
regnat &c. Si nascatur in octauo mense na-
tus non euadit licet nascatur uiuus congrue
fortis: & hoc est propter dominum saturni qui tunc
regnat: & qui sua frigiditate interfrigidat eum: &
claudit

claudit non ualentem surgere in aiam. unde non uiuit ultra diē octauum.

Si nascatur in nono mense bene euadit secundū cursū naturæ: eo q̄ tūc regnat iupiter qui est planeta pius & bonæ complexionis.

Si nascatur ī decimo mēse bene euadit: q̄a tūc regnat mars: & ex suo calore cōplexionē eius cōfirmat ī melius: cū iueniat creaturam bene cōpletā & determinatā. Itē nondū ē q̄ ppter illud mēstruū qđ miscetur cū diffuso semine conceptionis in cellula matricis oportet de necessitate q̄ qlibet hō natus tēpestiue aut tarde hēat quattuor passionē ieuitalibiles. s. uariolas: stiuolas: ferfas: & scabiē humidā uel siccā. Et sciendū est q̄ mēstruū ē ita necessariū ad concipiendū uelut alumen ticturæ. & nisi sit aliqd de illo in cellula ubi fit cōceptio gnatio nō ualet. ūde si creatura nascatur & diu uiuat naturaliter purgatur ab illa imunditia. Sciendū est q̄ si erat fluxus quando erat facta conceptio & de mēstruo nimis ī cellula: creatura cōcipitur uiciata ī plus aut minus: & tūc uir se debet absti-

nono mēse

decimo mēse

non esse cōr ppter habet
4. passionē ieuitalibiles

si mēstruo nō īpugnāt mē

quo ipse mēstruū patitur
mēstrua

de mēstru

quod ipse mēstruū patitur

nere a coitu: & mulier debet ei resistere cum
sagacitate. Cursus aut huius mēstrui ē. quā
do luna est media siue rotūda: & iste fluxus
quādoq; p̄seuerat uno die: quādoq; duobus:
quādoq; trib; uel q̄nq; ad plus scđm cursū
lunæ & conditōis quātītatis uitioꝝ humorꝝ.

Et sciendū q̄ iudæi naturaliter patiūtur flu
xū sāguis p̄ uirgā scđm lunā q̄busdā guttis
ut mulieres. De mēstruo possunt fieri mul
ta maleficia & de sp̄mate & de capillis pilis
& sanguīe & uestigiis pedū in puluere & li
mo. Itē sciendum est q̄ si de mēstruo satis
fuerit in conceptōe: ipsa creatura in sua uita
satis hēbit de prādictis quattuor passionib;:
& ecōtrario. Sciendū q̄ unaquaq; passio il
larū ē purgāmētū hūorū illoꝝ: q̄b; effectū hūit
materia primitiua: unde uariolæ sicut & scu
rolæ &c. significāt purgāmētum sui electi.

Sciendū ē q̄ donec ifans ē in uētre m̄ris uiuit
de mēstruo. s. se pascit de illo: nec recipit suū
alimētū p̄ os suū sed p̄ umbilicū. Vnde ista
est cā q̄ mēstruū nō discurret om̄i mēse so
lito: q̄a efficit̄ cibus ēbrioni: & hēt decursū ī
stercus

stercus genitricis: Et hoc sufficiēter apparet p
mulierē lactātem & p puerū nascentē: quia
mulier lactans non patitur menstruū nisi p
causā: imo mēstruum conuertitur in lac: &
quādoq; inciditur ligamen infātis ab ūbilico
quādoq; repitur ī eo cibus: quē mater eo die
comedit. Nato infante naturaliter nutritur
lacte: donec est fortior: & manēte uirgine in
tactu pirulæ nasi dignoscitur: quia cartilago
ē solida: & cū ē sem̄ corruptus ei sētitur p̄tib;

De modo nascentis infantis & de uentre
matris eius. Cap. xi.

d Exitu infantis: ita dicimus q̄ uterq;
exit foras p os uulvæ: tam̄ prius cū ca
pite si sit bene sanus. Sciēdū ē q̄ masculus
nascitur supinus: & si aliqua uice teneatur ī
aqua balnei & moriatur moritur ore īferius.
& feia nascit nō supina sed cū ore īferius: &
si aliq̄ uice moriatur ī aqua moritur ore supi
na. Nascitur. n. prius cū capite q̄libet: eo q̄ ē
sibi qdā itroitus ad uitā tp̄alē: ut uideat mū
dū & eum cognoscat miseriis plenum: & su
um defectū: & q̄ per se nihil potest facere.
& cum ē mortuus naturaliter portatur cum

mascul' nascit' supin' feia

cū pedibꝫ ante ad fossā in signū sui exitus. &
sicut p caput mundū intrauit: ita p pedes ex
trahitur suū finē uidens. Sed si aliter nasca
tur: ut prius exeat pes uel manus &c. uix eua
dit: & potius moritur subito q̄ euadit: & mī
eius dolores & mortis picula patitur: Sed si
infans ¶setur in uentre: raro contingit q̄ mu
lier euadat de illo partu qñ moriatur. Et ob
hoc tutū est hīe bonā obstetricē: quæ p suā
scientiā sciat succurrere mulieri parturiēti cū
tāto piculo. Nascitur uir cū facie ¶sus terrā:
eo q̄ prior fuit nocēs: q̄ cito exiuit de manu
dei: uir natus uoce clamat. Oa. Feia ¶o Oe:
quasi masculus dicat o Adā q̄ peccasti quia
p te patior miseriā infinitā: & femina dicat i
suo lamētabili cantu o Eua q̄ peccasti: nam
tuo peccato sū passura miserabilē uitā i hoc
mundo. Si autē uis scire quō infans possit
exire de utero genitricis: cū sit grādis differē
tia inter creaturā & ianuā de qua exit: diciū
aspice lapidē q̄ uno ictu oculi cū p̄icitur in
aquā fontis uel fluminis &c. exit ab ea qm̄
uisione oculorū cōprehendi non pōt aperitio
aquæ

aquæ neq; clausura: & sic ppter lapidē ipsa
aqua non aliter mouetur de suo loco siue sta-
tu. Simile est et de coagulatione salis & de
exitu graminis herbæ: cuius effectus nequit
finaliter cōprehendi. Itē dicimus q̄ infans
si nascitur rōnabiliter eū consequi debet se/
cūdina. i. illa pellis in qua stetit inuolutus ue-
luti manet uitellū oui i pellicula tenuissima
causa cuius non dispargitur: & tamen ē in te-
sta. Hæc aut secundina cū est multū grossa
non facile partu dirūpitur: & ideo infans di-
citur natus ueste. Sed cū est subtilis penitus
laceratur: & cruore tegitur. Sciēdū est q̄ si
ifante nato mulier bene purgetur pmanet sa-
na: & econtrario: nec est mulier aptior ad im-
pregnādū q̄ post purgationem partus: quæ
q̄ cito fluxu purgata leuat se de lecto: & pōt
ire p domū. Solet. n. purgari hinc ad. v. uel
.vii. aut. ix. dies ad plus: & donec non ē pur-
gata dolorib; affligitur. Sed si ultra. ix. diem
differtur purgatio in piculo cadit ægritudis:
qua male grauatur: & cito incurrit ad mortē
Vnde debet bōis cibis refici: & calida teneri:

de secundina infantis

ne frigus recipiat: quo mater solet suffocari
& malignari. Valēt sibi stuffæ: quia faciūt
cessare dolores: & hūores citius desiccātur.

purgamētū mīter fēd

Purgamētū No parturientis occultatur uiris
& pueris: ne sit eis horror: quia sanguis est.
Vnde ab obstetrice abscōditur in latēri loco
domus: ut sub pede schalax uel post hostiū
in obscuro. Si. n. sciretur a uiris quid turpiū
feia gerit eam taliter hērent fastidio q̄ eā tan
gere nollent: & gnatio filiorū saepe cessaret.

Itē si parturiēs nō bene purgatur illud qd̄
tūc remanet idurescit ad instar frusti carnis
.s. de die in diē: quo frusto mulier se credit
non diu ingrauidatā: cū habeat in se conditi
omēs ipregnationes appetitu & uentris cōfla
tiōe donec ueniat ad terminū partus prasto
lati. & cum recipiat quasi omia signa partus
afflictione tam nihil parit: & tunc patet agri
tudo nisi sibi succuratur beneficio utilis me
dicinæ. Si quaratur cur mulier non est bar
buta sicut uir: dicimus q̄ cum utriusq; cibis
& potibus naturaliter abūdet multis humo
ribus natura eos depellit hoc modo: quōiam
in mu

quē mīter nō sūt barbari

in muliere consūitur incremento capilloꝝ & fluxu menstruoz; Et in uiro p̄ augmētū capilloꝝ & barbæ. Vnde illi humores qui cōuertūtur in menstruum efficiuntur pili barbæ ī uiro: & ecōtrario. Sciendum est q̄ pili mulieris sunt frigidi & humidi: & ideo suo pōdere non possunt plus ascendere q̄ ad mām̄as in quib; cōuertuntur male. Capilli x̄o uiri sūt calidi & sicci: & ideo eoz; leuitate ascendūt p̄ quosdā meatus usq; ad fauces: & ibi exeunt fauces porrosas siue porros ut fumus de foraminibus camini.

De rebus quæ nocent Embrioni & mulieri grauidæ. Cap. xii.

m Vltæ sunt quæ nocent embrioni & nō genitrici: & ecōuerso. & quædā utriq;. Vnde uolētes hoc pādere documētū dicimus q̄ herba papauer & eius semen nocet utriq;. Causa est q̄a iducūt sōnum utriq;. Et herba tīgīt pellē ēbrioīs: macula cuius nūq̄ recedit.

Sciendū q̄ papauer & rosula cādida faciūt maculā cādīdā: & rubea rubeā. ūde pregnās in cibo nō utatur: ne infans sit somnolentus

¶ uel maculatus. Caro leporis & leonis nocent
 multū embrioni: q̄a ille sēper apertis oculis
 ¶ dormit & hic similiter. acetū nocet: & sulzus
 .i. nerui pedū boum: & lac: & cucumer: eo q̄
 nimia iducūt frigiditatē: unde portat utriq̄
 ¶ periculū. Cuminū & zafranū nocēt embrioi:
 ¶ & suā tīgunt pellem in pallidū colorē. Cepe:
 ¶ allea: lactuca & anetū nocent embrioni: q̄a
 ¶ ex eis p̄dit uisū. Mel & aleū. i. radix magna
 i cortice nocēt embrioni: q̄a uiciatur coniu-
 ¶ ctione digitorū manus &c. Tarde nascuntur
 ¶ dentes: & eos cito p̄dit. Basilicum absinthiū
 ¶ sal & piper nocent embrioni: quia ex eis erit
 ¶ carne siccus: & efficitur leprosus nimio calo-
 ¶ re: & hēbit breues unguēs. Vinum purum ei
 ¶ nocet p̄pter epilenfiā: Caro porca ouis & an-
 ¶ guilla p̄pter guttas i medullis ossium & ba-
 ¶ uas i ore. Caro salita & caseus rusticus & suf-
 ¶ frictus ei nocent: q̄a ex eis fit siccus i carne.

¶ Et glutho isopus caruca carica pignolū ossa
 i uino nō multum potente iuuāt embrionem
 & matricē: q̄a reddūt pīguē & i facie colorē.
 faliua

iuuatā embrionē
 ossa.

faliua mēta:feniculū:petrosiliū.ualēt utriqꝫ:
quia generāt bonū flatū (Saturegia:pulegiū
& borago iuterficiūt embrionē:Fumus cāde
læ extinctæ & lucernæ:subtellariū sulphuris
& argenti uiui interficiunt embrionē:& no/
cent cerebro mulieris. Cū ſo embrio ſe mo/
uet habens capillos præſtat ex illis dolorem
mulieri in uentre ſeu puncturas. Item ſcien/
dū eſt qꝫ ſecundū oīum humorꝫ quātitatē
tā tꝑris qꝫ pſonæ coeuntis fit conceptio cōple/
xionata:ut ait Galienus in microregni.

De conditione lactis & lactantis & de in/
fante lactente. Cap.xiii.

d Ictum eſt ſupra qꝫ menſtruū certa cō/
ditione conuertitur in lac habens ter/
minū ſui aſcenſus in māmās pectoris & exi/
tū per porros capilloꝫ. Quæ ſo multiplicāt
lac & obſeruāt præter partū ſūt multa:ſicut
potus aquæ frigidæ:ut patet ī paupculis mu/
lieribus:brodiū epuli herbarꝫ: & cibi paſtæ:
laganearꝫ:puluis criſtalli:ſemen fenugræci:
aniſi:aneti:& dormire:& cōtinuatio lactati/
onis:carnes recētes:uinū bene liꝑhatū &c.

ca qꝫ multiplicat lac

desināna lac

lac genitricis matris nutrit
infantem

lac pgnatis e viri i famis

Similiter sūt quādā lac deficcātia: sicut uinū
purū fortis potentia: nimia uigilatio noctis:
participatio in cibo & potu cū alia lactante:
pipatū forte: rosmarinus: sal: caro salita: pa/
nis ficcus: caseus: ipregnatio: nimia tristitia:
acetū &c. Sciendū ē q̄ lac est melius & pe/
ius scdm naturam eorū q̄b̄ gnatur. Vbi grā
nutribilius ē ex brodio cibi pastæ q̄ ex aqua
pura &c. Lac mulieris nigræ & brunæ ē me/
lius sēper illo mulieris albæ & rubeæ: nec est
lac utilius ifanti lacte suæ genitricis: & ifans
citius crescit & melius iformatur cibis bonis
q̄ malis: & naturaliter imitatur uestigia mo/
ralitatis lactantis: ut patet p̄ illū q̄ diu nutri/
tus est lacte porcæ: & per illū qui dudū lac/
tauit caprā &c. qm̄ prior libēter itrabat ue/
stitus in limū: & comedebat ut porcus: Alter
ibat saltim & libenter corrodebat plātas. Ille
qui diu lactauit nutricē fistulosā fuit etiā in
cōsimili parte sui fistulosus. Lac pregnātis
est quasi uirus infanti: cū faciat eum cito in/
flatū uel senectā intrare. Vnde bene cauēdū
ē cui nutrici detur infans ad lactandū p̄pter
tanta

tanta pericula quæ occurrunt.

De dispositione filiorum ad parentes & eorum
uerso: & de lactato ad nutricem non propriam
matrem. Cap. xiiii.

¶ Via nascentium quidam studio malignatur: & si naturaliter sunt maligni studio in bonum reformantur per causam: uolumus de singulis aliqua pertractare. Vnde sciendum est quod quidam semel nascitur: ut homo & bos. quidam bis ut auis & maior pars piscium. & quidam ter: ut multiplex genus auulorum: uelut apes & papiliones. Pullus vero bis nascitur. scilicet primo ouum: postea pullus &c. Item animalium quaedam generantur coitu: ut homo & bos. & quaedam sine coitu: ut agnilla: cacer: scorpio &c. Musca vero & rana coeunt sed nihil gignunt. Item nascentium omnium quidam nascitur uiuus: & uiuit ut homo & bos. quidam mortuus: ut ursus. quidam in frustum carnis: ut leo. quidam cæcus: ut canis. quidam potens: ut qualia & maior pars animalium: & quidam impotens: ut homo. Sciendum est quod sanguis canum & infantum a bimatu & infra. absque dubio

liberat leprā per balneū aquæ calidæ factū .

nota

De amore vno nutrientis ad nutritū & nutriti ad nutrice ita dicimus q̄ infans q̄ nutritur in p̄pria domo & p̄cipaliter a m̄re plus amatur a parētibz: & ipse plus amat eos: q̄ q̄ nutritur extra domū uel ab extrāea nutrice . Quid facit hoc: lac labor & usus. unde qui bene nutritur ī domo & a matre plus matrem diligit oīni t̄p̄e: sed qui extra domum nutritur diu reductus in domū est quasi extraneus respectu alterius: tamen plus & minus secundū locū p̄pinquum & longinquum. Et sup hoc dixit quidā & bene: Qui procul est oculis p̄cul est a lumine cordis. Cur parētes plus ament filiū q̄ filius parētes Respondeo quia filius est caro & sāguis parentū: sed nō econuerso. unde illi habent pignus in eo: & non ipse in eis. Cur genitrix plus ardentē diligit filium q̄ pater & condolet illius passione ei reddēs facta offensa Respondeo quia in eo plus hēt carnem & sāguinem: plus & diutius cōseruauit societātē & amicitia cum eo portatione in uentre & extra ac nutritione lactis

mr parētes p̄q̄ amāt filios

lactis & cætera. Cur pater plus amat filium
q̄ mater : respondeo q̄a semen uiri plus fuit
in eo : & eidem patri est similior q̄ matri .

Cur pater & mater non tã firmiter seruant
guerrã filio & diu sicut filius facit cõtra eos :
respondeo q̄a eor̄ est caro & sanguis : & nō
ecõuerso. unde cū diu sint usi illo usu & tra/
ctatu & nutrimẽto sui laboris & in tantū cō
modatū ideo contigit. Cur parentes ament
plus primū q̄ cæteros : respōdeo q̄a nouus ē :
& nisi esset naturale q̄ parui sic amarentur :
multi perirent. Cur coniugales plus ament
unicū filiū q̄ quādo habēt plures : respōdeo
q̄a suū pignus habēt in eo : & cū in eo nō ha
beant āplus eo ideo contingit. Cur auus &
auia plus cæteris p̄pinquis sic diligūt nepo/
tes : respondeo q̄a ipsi sunt radices germinis
huius : unde uident recuperatū & renouatū
quod p̄ditū erat & antiquatū. Cur quidam
coniugales ita se diligunt ardentè cū sint de
extraneo sanguine : respondeo q̄a ī cōplexio
ne sunt similes : ut ābo sanguinei &c. uel q̄a
se in bona dispositione coniunxerunt. Cur

d

De amore parentu

q

q

q

q

De odio & amore qu

q

quidam conjugales se semper habeant odio
licet ad iuicē cōmorentur: respondeo qā ī cō/
plexiōe naturæ sūt nimis dissimiles: ut unus
sanguineus: alter colericus: uel se iunxerunt
in mala dispositiōe planetarū: uel maleficio
herbarū sunt ligati. Cur fr̄es carnales ita se
diligūt licet hēant odio aliqua offēsa: & siq̄s
alterū eorū offēdat corā reliquo. ille succurrit
sibi repēte: respōdeo qā sūt mēbra unius sã/
guinis & una caro licet sepata. Id iudiciū ē
ī sororibꝫ. Cur p̄p̄inqui p̄le plus se diligūt
inuicē q̄ extranei q̄uis morētur disp̄se: respō
deo qā uirtus sanguinis nō diuiditur: ut patet
de frustris carnis unius animalis: qm̄ ubiq̄ est
eiusdē uirtus. Cur cōsanguinei ab iuicē extra
neāt: respōdeo qā cessauit usus uidēdi & ser
uiēdi uel offēsiō iteruenit. Cur uicinus unus
plus amat uicinū q̄ lōginquū cū ambo non
sint de una prole: respōdeo qā sãguis ē affi
nis unius ad aliū: & p̄p̄ usū se uidēdi & forte
seruiēdi. Nam sanguis habet uī uultui. Cur
duo focii sic se diligunt: respondeo qā uiuūt
uno amore uirtutis. quia uterque uult idem.
Id

Id iudicium est de compatribus & de artifi-
cibus unius artis. Cur christianus non bene
amat Saracenum & econuerso: licet utantur
ad inuicem & sibi seruiant: respondeo quia
discordes sunt in uirtute fidei: quæ est maior
quàm alterius anteceditis. Cur homo plus amat
canem quàm porcum & gattam quàm leporem & bo-
uem quàm mulum & equum quàm asinum: Et ita
de cæteris: respondeo quia quem ex his amat
est ei plus affinis in bona uirtute usus & ser-
uiti. Cur amat homo plus bestiam quàm lignum
uel lapidem: respondeo quia cum eo homo
habet affinitatem propter uitam animalem.

Cur homo plus amat lignum quàm lapidem:
& terram quàm aquam: & ignem quàm aerem: Re-
spondeo quia magis recipit utilitatem uisibi-
liter de prædictis quàm plus amat. Cur pue-
ri plus cito ad inuicem congregantur & libentius com-
morantur quàm quis sit diuersæ plis: Et ita de senibus
& de masculis &c. Et de auibus cum auibus: & non
cæteris animalibus terræ & econuerso: respondeo quia
uirtus ætatis in similitudine uincit eos sic facere.
unde dictum est omne simile appetit suum simile.

4
Cur frater non sic iamoratur in sorore quæ
est pulchra & delectabilis sicut in aliena: re
spōdeo quia soror est eadē caro & idē sāguis
ut p̄batur de manu ad manū solo tactu: q̄a
de tactu p̄prie manus nō capitur delectatio
seu uolūtas: & ita est de sorore & de omnibus
de prole: tamen plus & minus secundū uici
nitatē lineæ & sensū discretionis.

Signa mulieris grauidæ. Cap. xv.

I
f Ignia mulieris grauidæ sūt multa: iter
quæ aliqua dicemus hoc loco. Vnde
sciēdū est q̄ mulier quādo ē facta pregnans
non in ea die nisi p̄sūptione coitus facti:
sed ante q̄ sit unus mēsis cōpletus satis pōt
dignosci ab ea & ab altero: quia quādoq; sto
macus mulieris eiusdē trāsmutatur in aliud
p̄ter solitū. Corpus ēt quādoq; trāsmuta
tur a statu in statū: ut a recto in curuū: & a
sano in non sanū gutta uel calore &c. Nam
quādoq; mulier in uoce fit rauca: quādoq;
inflatu suū crus uel coxa. & quādoq; trans
mutatur a solitis morib;: ut si solita erat esse
humilis efficitur superba &c. Item dimidio
lunæ

luna non patitur menstruū nec in toto tem/
pore grauidationis nisi sit ex magno acciden/
te. Quod si sic contingat aut floribus abun/
dat uel embrio patitur ifirmitatem. Et cum
istud contigit ipsa mulier credit perdere foe/
tum: uerum est q̄ bene est in periculo moriē/
di. Oculi pregnātis diminuuntur. i. pregnā/
tis oculi concuantur: cito fit fessa multo iti/
nere uel alio labore: acute intuetur: Pupillæ
oculorū sūt clariores: albugo oculorum inal/
batur idest spissior apparet: capita māmāz
extenduntur: ubera cōflātur & indurescūt a
dolore: Sputus fit uiscosior: & forte sputat
spissius. Prædicta. n. signa magis contingūt
ī puella q̄ ī matura ānoꝝ & ī priori grauida/
tione & secūda q̄ postea. Sciēdū ē q̄ signa
ī grauida uel ī maiori pte & q̄a non patitur
fluxū tēpestiue se cognoscit esse grauidā. Et
ab illo termino cōnumerat m̄ses: uēter ēt tu/
scit: dolorē quādoq; ī renib; sentit: in urina
rotūda circa fundū apparet Ypostasis: eadē
ut nebula cāpia uel ut bōbix: Et oīo macrior
q̄ pīguior: & ī incessu aliquantulum grauior
post quartū mēse.

Signa masculi concepti in muliere graui/
da. Cap. xvi.

¶ Igna masculi concepti in muliere gra/
uida sunt ista: mamma dextra fit gros/
sior & durior paulatim idest de die in diem:
uerū est q̄ post duos menses fortius patet &
deinceps donec lactet grossior manet licet si
nistra sit grossa. Vnde qui hæc nouit si nutri/
cem iueniat lactantē: & uideat discrete abas
māmas potest ei tute dicere: scio quid pepe/
risti: & notata māma ei dicat: Et tunc audiē/
tes ueritatem ualde mirabuntur: Volens di/
cere iudicium pro maiori parte dicat: quæ si
fuerit dextera dicat masculum: & si sinistra
feminam. Idem fiat in facie colorata plus so/
lito: pellis in facie clara & munda & delecta/
bilis: fit etiam macrior solito: ac bene come/
dit & bibit: leuis incedit: ac se sentit ī pedib;
nisi sit per accidens: Venter fit rotundus:
& in pelle extensus ac durus sentitur ta/
ctu: nec turbatur multū leui occasione. Mo/
tus in uentre fit frequens: idem de die & de
nocte. Sciendum est q̄ si mulier concipiat
masculū

masculum in sinistra parte conceptus non ē
tam bonæ complexionis uelut in dextra.

Signa feminæ conceptæ in muliere graui
da. Cap. xvii.

I Ignæ feminæ conceptæ in muliere gra/
uida sunt ista: māma sinistra efficitur
grossior dextrā plenior & durior: tamen est
quodāmodo mollis ad istar pulmonis habēs
frustula cuiusdā duricieī ī eadem: & hoc est
post tres mēses de die in diem paulatim: uē
ter fit plus longus q̄ rotundus: & parū extē/
sus ac durus: in facie fit panniculosa & ī cor
pore pallida nisi fiat per accidens: fit etiam
pinguis in carne plus solito: cito debilitatur
leui labore & ingressu uiag: & se frequenter
sentit grauem: nec habet bonum appetitum
edendi: debilior est & pauidior solito: occa/
sione sputum facit uilcosum: & flatus ei mi
noratur uoce: cito perturbatur exagitatione
contrarii cibi: grauem habet portatū ex feīa
respectu masculi: quæ si cōcepit ī dextro late
re: quod raro contingit: puella erit melioris
complexionis: & mater se melius habebit:

& econuerso. raro etiā ei mouetur uenter.

Signa probabilia quibus ad oculū & intellectū scitur utrum mulier sit grauida masculi uel femellæ. Cap. xvii.

m Vlti sunt signa in genere & in specie: quibus omnis homo sagax pōt ppendere in muliere grauida utrū hēat in uentre masculum uel feminā: ut illa quæ supradiximus: & hæc accidunt. Lac pregnantis īmulsū palmæ manus prius mūda q̄ strigas palmis ābabus: & tunc aperi: & uide illius dispositi onem. Nā si fuerit in substantia spissum: & non aquaticū signū est masculi. Si Nō fuerit aquaticū & non bene tenax: tūc est signum feminæ. Alius modus: mulgeatur lac super speculū: & ibi pmittatur siccari ad solē: qđ si siccātū fuerit in modū per se parisibiliter: est signū masculi: Et si fuerit extensū & late re siccātū signū est feminæ. In chiromātia est istud experimentū: fac tibi ostendere unā manū a grauida quā uolueris: & tūc considera manū & eius mōstrū: quæ si fuerit dextra ē signū maris: & si sinistra est signū femellæ conceptæ.

concepta.

Quo hētur notitia quot filios unaquaq;
mulier debeat hēre uiso primo partu. C. xviii.

u T quilibet sciat quot filios unaquaq;
mulier debeat hēre uiso primo partu;
dicimus q̄ cū infans exierit de uentre matris
suæ: ac ceciderit deorsum: leuatusq; fuerit de
loco per obstetricē: aspiciēdi sunt nodi illius
umbilici qui irrogitur matri: & quotquot
fuerint: tot filios potest adhuc habere & por
tare: ppter quid & non āplius. Sed si nullus
fuerit nodus nullū filiū potest āplius habere
uel generare: & culpa erit sua & nō uiri si de
inceps nō gnābit. Sciēdū q̄ si mulier nullū
nodū habuerit in se nullū filiū pōt generare
dato q̄ oīa bene faciat: quæ sūt necessaria ad
concupiendū. Et omni uice mulier perdit no
dū unum qui incidit quotiens parturit radi
cem. Quot quæro masculos sit quaq; muli
er conceptura primū filiū hoc modo notato:

Quia quot coronas capillorum habebit uel
habuerit in capite quadam similitudine tot
masculos est paritura. In secūdo uero partu

De Nodis

De Corona Capillor

signū Geminorū

una corona significat unum partū masculū:
nullam autem feminam uel neminem alteri
us generis. Signum geminorū ē istud ī una
gravidatione: qm̄ si ambo fuerint masculi:
ambæ māmæ crescunt æqualiter: & mulier ē
macra plurimū & bene colorata. Et si unus
est masculus & altera femina dextra māmā
est dura: & mulier in facie illius partis ē ma
cra & colorata. & in altera parte est epīguata
aliquantulū & pallida uel panniculata: uen
ter multū tumescit: & in dextro latere sēper
fit motus & fortis: in sinistro uero rarius &
debilis.

Capitulū signorū in femina grauida: q̄b;
hētur notitia si ēbrio est sanus uel infirmus:
uicturus satis uel moriturus cito tam in uen
tre matris q̄ extra. Cap. xix.

¶ Igna sanitatis & infirmitatis ēbrionis
sunt multa: de quibus uolumus hic a
liqua denotare. Vbi gratia dūm cognitū est
cuius generis sit embrio sic dicimus q̄ si mā/
ma si/

ma significās embrionē prius fuerit plena &
dura conuenienter: & postea efficiat mollis
Embrio est infirmus. Si vero nimis fuerit mol
lificata: & prius erat multū extensa & plena
mulierq; doloribus tormentetur: embrio pe
nitus morietur ante partū uel in partu iuxta
conuenientiam atatis perceptā. Et ecōuerso
exitus lactis a māmā pregnantis est signum
breuis uitā in embrione: & tunc patitur agri
tudinē. Si uero mulier cum ipregnatur ē
bene sana: & in iḡrauidatione sua moratur:
& māmā non retrahuntur a uirtute sui au
gmēti & duricie: nec lac diffundat absq; uio
lencia signū est sanitatis & uitā embrionis:
nisi contrariū desuper sit signū latenter a pla
netis fluxus menstrui uel sanguinis in graui
da est signum infirmitatis embrionis potus
aquā feminā: Similiter si grauida nimis gra
uetur sui & pauida efficiatur & diffidat est
signum agritudinis in embrione & parū ui
tā: siue nascatur siue nō. Huic sermoni ad
dimus istam doctrinam q; gracilitas māmā
rum in muliere significat paucitatem lactis.

De signis salomo
nis 1 —

Sed tale bonum est & pigue: ut patet i lacte
ouis respectu illius caprae uel fructus: itē ca/
seo utriusq;. Lac ē dextrae māmæ est melius
illo sinistrae. Nato ifante si uisitetur a psona
signū Salomonis habente ante nonū diē pu
er moritur penitus i breui. Si ēt pregnās sup
trāseat signū Salomonis abortitur cito. Et si
pilus nascatur super aliqua māmāz embrio
infirmatur: & forte eadē mulier. Si mamma
lactantis in ore infantis multum teneatur ei
dentes cito nascuntur & sine dolore. Et si gi
giuaz inflationes sunt lac mulieris nigræ &
brunæ & macrae q̄ crassa est melius ifanti ad
eum nutriendum.

De aialibus in gn̄e & i specie. Cap. xx.
d Ifferentia animalium tam in genere q̄
in specie multiplex est scilicet natura:
proprietas: nutrimento ciborum ac dissimi/
litudine sui membraliter: & q̄ sic implicant
ad multa & ad diuersa. Vnde sciendum est
quod animalium tam bipedum q̄ quadru/
pedum & deinceps quædam nascuntur se/
mel: ut homo & bos: Quædam autem bis:
ut gallus

ut gallus & colūbus. s. primo ouum: postea
pullus. Quādā ter ut papilio: quia primo ge
nerat: & ruca facit ouū in folliculū: & ex illo
nascitur Vermis: q̄ conuersus in papilionē rū
pit folliculum & uolat. Itē aīaliū quādā na
scūtur parua & stant parua: ut pulex & mu
scula. Quādā Vero nascuntur parua & efficiū
tur magna: ut canis: gatta: agnus: porcus: ho
mo: bos. & quādā efficiūtur maxima: ut ele
phas. Itē quādā sunt domestica: & quādā
siluatica. & quādā mediocria inter utraq̄.
Sciendū est q̄ aliqua sunt quæ cito domesti
cantur: & quādā tarde & difficulter. Quæ
nascūtur domestica sunt hoīes canes & oues
Quæ Vero siluatica sunt pulices lepores & cā
cri. Quæ uero nascūtur partim domestica &
partim siluatica sunt pulli capræ &c. Item
aīaliū quādā continent unā naturā & cōple
xionē sui: ut homo & bos. Quādā efficiūtur
mōstruosa p̄pter diuersitatē cōplexionis na
turæ: ut minotaurus: ipocentaurus: laminia
& sirena. Itē aīaliū quādā morantur simpli
citer in uno elemento: ut salamādra in igne:

Talpa in terra: camoleon in aere: alec in aqs:
Quædā uero morantur cōmixte inter cætera
elementa: ut formicæ alatæ: lucertæ: & aues
&c. Item aīaliū quædā generātur p coitū:
ut homo bos equus &c. Quædam sine coitu
sed ex sola corruptione elem̃torū: ut scorpio:
anguilla & rana. Quædam in ouo: ut gallus
& pauo & maior pars pisciū. Sciendū est q̃
secūdū significationē aīaliū ab elementis oē
aīal illo utitur: & requirit in suo nutrimento.
unde quia pisces plus sunt ex aqua q̃ de cæ/
teris elementis uiuunt in ea: & eā appetunt
aues de aere: hō de terra: & c. Sciendū ē q̃
q̃to plus auis est uolatix: & eadē maioris uo/
latus ī altū tātō plus ē aereæ naturæ: & pro/
pīquās aquæ ex aqua: ut patet de aquila fa/
cone groto & de conchili. Et si aīmal aliqua
occasione cesset a nutrimento sui elem̃ti cito
mutatur in statū priorem & agrotat. Iter
animalium quædam sunt mollis substantiæ
& quædam duræ: quædam longæ: quædam
curtæ: quædam grossæ quædā subtilis: quæ/
dam latæ quædā strictæ: Quædam parum
uiuūt

uiuunt: quædam multum uiuunt: quædam
facile moriuntur: & quædam difficile. Itē
animalium quædam habent corium cum pi
lo: ut equus: quædam lanam & partim pilū
ut asinus & quidam pisces. Quædam habēt
pellem sine pilo & sine lana: ut uermis terre
stris. Quædam habēt pilos & capillos: ut ho
mo tantum. Quædam habent setas & pilos
ut porcus. Quædam spinas: ut ricius & por
cus spinosus. Item auium quædam habēt
in pelle pennam: quædam plumam: quædā
dam squamam: quædam spinam: quædam
grossam & asperam: quædam subtilem &
mollem. Item omnium animalium quædā
habent labia ex quibus dicitur os: quædam
non labia sed aliquid loco oris: & tunc dici
tur musū uel grugnum: uel rostrum uel fi
stula. Et sic quædam habēt os ut homo: quæ
dam musum ut canis: quædam rostrum ut
aqua: quædam foramen ut elephas. Item
animalium quædam habent dentes in ore ut
homo & canis: quædam scripaturam & non
dentes ut anser. Item animalium quædam

habent in capite cornua: quædā nares: quæ/
dā baiſſas. Itē aīalium quædā habent duos
pedes: quædā quattuor: quædā ſex: quædā
octo &c. Itē aīalium quædā uadunt & non
uolāt: quædā uolant & non uadunt: & quæ/
dā quādoq; uadunt & quādoq; uolant. Itē
aīalium quædā habent roſtrū curtū: quædā
longum: quædā ſubtile: quædā groſſū: quæ/
dā rectum: quædā tortū: quædā latum: quæ/
dā ſtrictum: quædā acutum: quædā ſumū.

Itē aīalium quædā habēt in corio ſiue pelle
multā ſupfluitatē: & quædā paucam: ut pili
lanæ: plumæ: ſpinæ: mucillagiēs: & ſquamæ

Itē quædā habēt criſtā ut gallus: & quædā
galeā: ut upupa: laudula: & pavo. Itē oīum
habentium caudā quædam habent curtam:
quædam longā pilorū uel ſetæ uel carnis uel
pēnæ. hō & ſimia carētes cauda loco eius ha
bent muſculos in crurib;. Quædam uero ha
bēt caudam non hēnt pulpas carnis eleuatas
in cruribus. In aīalibus creſcunt cornua un
gulæ: pili: lana: ſeta: capillus: penna: pluma:
ſquama: pinguedo: medulla & ſpina. Item
aīalium

aīaliū quædā uiuunt in focietate libenter fui
generis: ut apes: grues: colūbi: formicæ: oues
&c. Quædā uero solitaria: ut scorpio & ara/
nea. Itē aīaliū quædā sunt multi coitus: ut
uir: auis pñix: colūbus: gallus: passer: & mu/
fca. Quædā ¶o pauci coitus: ut mulier: ouis
gatta: turtur: uespa. Itē aīaliū quædā sunt
multi clamoris: ut homo canis: porcus: colū/
bus: rana: passer &c. Quædā uero pauci: ut
grues: lepus: mulus &c. Itē aīaliū quædam
natāliter sūt pacifica: ut oues: formicæ: agni
& hirūdies. Quædā ¶o bellicosa: ut grues: ci/
conæ: galli: hædi &c. Item aīaliū quædam
recipiūt doctrinā bonorū morū cito: ut homo
canis: simia &c. Quædam tarde: ut hos & e/
quus. Quædā nunq̃: ut serpēs: rana: musca
&c. Quædā sūt pacifica & timida: ut ouis &
cerua. Quædā simplicia: ut asinus. Quædā
sapientia: ut equus & canis. Quædā astuta:
ut draco & serpēs. Quædā fraudulosa ī ma/
lo: ut uulpes: lupus & scorpio. Quædā fortia
& audacia: ut leo: ursus: draco: canis ligorius
&c. Quædā ingeniosa: ut hō & simia. Quæ/
e

dā Necūda: ut anser & homo. Quādā iuere/
cūda: ut rana: musca: asinus: porcus & cæsa.
Quādam uelocia: ut leo: lupus & ceruus.
Quādam uero pigra: ut asinus & porcus.

Diuisio capituli de aīalibus. Cap. xxi.

o Mne animal habēs pulmonē hēt uocē
& ecōuerso. Omne aīal habens sangui
nē hēt cor & epar: & econuerso. Omne aīal
carens sanguine est parui corporis: ualde ti/
midū & debile: ut musca bibio cancer & ara
nea: & ecōuerso ut patet de uiro boue leone
&c. Omne aīal carens sanguine est pauci ci
bi: & econuerso. Omne aīal longorū cruriū ē
lōgi colli: ut sunt grues: ciconeæ: cochales: &
econuerso ut gallina: passerēs: columbi &c.

Omne aīal non lactans non mingit: ut an/
ser: columbus: gallina. & ecōuerso: ut homo
bos: ouis &c. Omne aīal carens pulmone caret
gula & collo: ut piscis: cancer: grancus: ci
mex &c. Omne aīal carens pedibus caret
gula: ut piscis: serpens: ruxa: lūbricus & uer/
mis terrestris. Omne animal ouās caret ue
fica: ut gallina: pāuo &c. Omne aīal futuēs
& generās

& generas habet uesticam: ut homo: porcus.
& econuerso: ut rana & musca. Omne ouum
longum & acutum in puncta reddit genus
masculinum: & econuerso: ut rotundum.

Omne ouum duorum vitellorum est duorum pul
lorum. Omne animal saepe spargens semen suum:
cito canescit: & si diu uiuit cito moritur fre
quenti turbatione afflictus: ac citius moritur
non spargente: ut patet de uiro respectu fe
minae. Omne animal quanto plus est calidae
naturae tanto magis crescit longitudine & gros
situdine: ac est fortius & audacius: ut patet
de uiro respectu mulieris. Omne animal mul
tum calidae naturae grossam uocem habet: ut patet
de uiro respectu mulieris. Omne animal habes
umbilicum cibatur per illum donec est in uentre
matris suae & non per os. Omne animal pingue
est incessu tardius macilentum: & est grossioris
intellectus in omni: ut patet de uiro pancia
to & porco bene pingue respectu macilentorum.

Omne animal est calidius in dextro latere quam in
sinistro: & ad comedendum plus saporosius: plus

etiā est ī carne & minus ī adipe. Omne ouū
longū est calidius & sanius ac saporosius ro
tundo: causa est q̄a masculū. Omne aīal fe/
mininū nimis crassū non pōt cōcipere: causa
est ppter frigiditatē matricis & sui clausurā
cum sit parū aperta ppter adipe. Omne aīal
femininū habens matricē suffocatā uel cadē
tē extra non pōt cōcipere. Omne aīal nimis
sanguineū cito ex facili putrescit ppe ossa: &
apostematur uel infirmatur. Omne aīal be
ne crassū paucū hēt sanguinē curabilē: & li
bēter bibit & satis: ut patet de porco. Omne
aīal habens aures mouet eas prater hoīem.
Omne aīal habens sanguinē hēt cerebrū &
neruū: & ecōuerso. Omne aīal uolatile hēns
ungues curuos & rostrū uiuit de rapina: co
xas hēt pulposas & pectus grossum ac forte.
Om̄s pisces corticales ouant prater anguillā
& ranā. Omne aīal habens pellē grossā pi
los hēt grossos & asperos & squamas si ē pi
scis prater anguillā & tencā quæ loco squā
marū hēnt assungia & mucillagines: ut patet
de porco cāe & boue &c. respectu gattæ &c.
Omne

Omne animal ouās parum dormit: & curtos facit sōnos. Omne aīal habens plus quattuor pedibus caret sanguine: ut patet de cācro aquæ dulcis & falsæ qui habet decē: sed loco sanguis hēt aliū humorē: ut patet in ape musca aranea &c. Omne aīal rugosū caret sanguine: & cito moritur oleo: ut papilio: eruca aranea &c. Omne aīal ouans hēt pēnas uel squamas uel aliud loco prædictorū: ut formica alata. Omne aīal habēs māmillas eas habet sub uētre uel prope coxas præter mulierē quæ habet eas in pectore. Omne aīal generans omnino hēt aliquos pilos: & ecōuerso.

Omne aīal habēs cornua hēt pedes scissos: ut capra: bos &c. Omne aīal habēs dentes acutos hēt labiū superius scissū: ut canis & gatta respectu aliorū uidelicet bouis: eq &c.

Omne aīal habens dentes spissos & fortes in opere est sanæ uitæ & longæ: ut equus: asinus &c. Omne aīal habens dentes acutos uel rectos est magnæ iræ: & libēter comedit carnes crudas: ut leo: canis: ursus. & ecōuerso: ut homo: equus &c. Omne aīal uolatile

& natans caret medulla multa in ossibus: & habet coriū in ossibus: ut āser respectu gallinæ. Omne aīmal multi sanguinis est bonæ dispositionis respectu cæterorū humorū. Oē aīal uolans caret māmillis: ut patet in gallina: aue: pisce: formica: musca &c. Omne animal auis parui corporis plus cantat q̄ magni corporis & maxime in tēpore sui coitus: ut patet in philomena & columbo. Omne aīal & omnis auis diligit suū fructū: & gerit curam sollicitam de illo præter cuculam quæ facit oua in alieno nido: & ea nō alit: & præter coruam: quæ deferit pullos suos usque in tertiam diem: causa est quia pluma est alba.

Omne animal naturaliter cognoscit suos filios & primū & secundū: & eis præbet prius cibum & māmam &c. Omne aīal generans prius dormit ouante. Omne aīal aquosum minus dormit aereo: ut patet in pisce respectu auis. Omne animal dormiens se sōniat in suo gradu. Omne animal masculinū est in mēbris suis quodāmodo minus feminio: ut patet in cancris & anguillis: quoniā caput masculi

masculi est minus capite femellæ : & grassa
feminæ est maior masculi . Omne animal
carens sanguine fugit ip̃m libenter propter
eius dulcedinem : ut patet de musca serpēte
&c. Omne animal habens cor est sapienti/
us non habente : ut patet de uiro & uulpe .

Omne animal magni pulmonis satis bibit re
spectu habentis paruū . Omne animal non
habens parum bibit omni uice : & econuerso

Omne animal uiuens de rapina parū bibit
ut patet de falcone &c. Omne animal gene
rans animal habet feminum sexum : præter
partum . Et hæc de aīalibus in eorū differētiis
ad præsens dicta sufficiant.

Explicit prima pars libelli huius de scientia
phisionomiæ . Nunc incipit secunda pars.
Procemium. Cap. xxii. & xxiii.

r Euertentes aut̃ ad doctrinā phi/
sionomiæ in hōibz & bestiis dici
mus q̃ aīa sequūtur corpus : &
ipsæ animæ secundum seipsas
non sunt passibiles a motibus corporis ī q̃bz
moratur certo spacio uitæ tēporalis. In cuius

ultimo separatur: & corpus manet. Hoc aut
manifestum est de motibus ualde per ebrietatem
uini uel amoris uel tristitiam laboris & agri-
tudinis. Cuius est quia corpus & anima sunt unius com-
positionis: unde agunt & patiuntur. Sciendum
est quod inter cetera animalia non est turpius animal
ad uidendum sine ornatu alterius quam homo dum
est nudus: neque pauperius. Nam bestia terre
nutritur ipsum donec uiuit: ut aues celi &c. Vbi
gratia sol dat ei lucem: bos ei conterit & colit ter-
ram: & ei omnia ducit de loco ad locum: ouis dat ei
lanam: & terra linum: auis dat sibi pennam &c.
Sunt enim multa animalia quibus per consue-
tudinem multi homines & multe mulieres appro-
pria: cur propter bestiales mores quos habent
& trahere uidentur extra usum humane natu-
re se applicantes moribus bestiary. non tam-
dicimus quod ipsi homines sint ipsa animalia: Sed ita-
tum appellamus eos bestiales inquantum uidentur
errare ab usitate humane sapientie. Et sic sa-
pe dicuntur ac proprie appellantur ab his ho-
minibus qui habent odio mores bestiales: ut
in hoc exemplo: Vide hunc leonem: hunc porcum:
hunc

hunc asinum: hunc canem: hanc uulpē: hūc
lupum. hunc imperatorem: hunc abbatem:
hunc monacum: hunc sanctum: hunc ange/
lum &c. Item audiatis illū leonem .i. quia
rugit ut leo & clamat fortiter sicut leo. & ita
de cæteris similitudinibus. Mores. n. hominū
non sunt nisi passionēs compositi corporis &
animæ. Et tales non conueniunt alicui sēper
nisi quantum disconueniunt ab usu gentiū
in loco regionis cohabitantiū. Sunt autē mul/
ta signa phisionomiæ: quæ penitus sunt cō/
munia tam in hominibus q̄ in aliis aīalibus:
ut timor: fortitudo: audacia: pauor. gaudiū:
tristitia: amor: odium: sanitas & ægritudo.
Tamen sciendū est q̄ phisionomia non ē sic
recta in bestiis sicut in hominibus: quorū iu/
diciū est solo uisu sapientis in mēbris pau/
sibilibus: uerū est q̄ auditu & tactu habetur
certa cognitio hominis. Nam uidēdo uirum
conuenienter habemus iudiciū de illo: & sic
de muliere. Vbi gratia in uiso nasus lōgus &
grossus significat praputiū magnū: & econ/
uerso. & super hoc dixit quidam & bene.

de cognitione praputij

De cognoscē uulue

De pelle uulue

De testibus

Ad cognoscēdū fignē

Ad formam nasi dignoscitur hasta baiardi.
Et ī muliere pes ost signū uulue. quia si fue
rit ei pes longus & strictus ac macer signifi
cat uuluam longā strictā ac macrā: & ecōuer
so. Item mensura medii pedis nudi est mē
sura longitudinis uulue totius unicuiq;. Vn
de dixit quidam. Ad formam pedis tu nosces
uas mulieris. Subtilitas pellis in uulua & ī
uirgine cognoscitur per conditionē labiorum
oris in unoquoq;: quia grossa labia oris signi
ficant pellem grossam: & subtilia subtilem.
Nares nasi significant testiculos hoc modo:
quia grossæ & latæ significāt grossos & latos
testiculos: subtiles uero strictos & paruos in
omni: quorum officiū dixit quidā. Testiculi
nudi feriunt ad labia culi: Nec tantū feriūt
possint faciare foramen: Semen conseruant
ipsum quoq; spandere curant. Cognoscitur
enim omnis iuuenis de uirginitate & corru
ptione p multa signa: ut uterq; ad pirulā na
siga manēte uirginitate cartilago pirulæ na
si sentitur indiuisibilis: sed si ē uiolata sentit
ptibilis. In masculo Vga erecta discoopitur
& ecō/

& ecōuerso. Et in muliere os uuluaē insinuat

Item dicimus q̄ signa coīa pro scientia non reputantur. ut uisus oculoꝝ &c. Causa ē q̄ oēs gentes bene sciunt q̄ per oculos est uisus & p̄ aures auditus. Vnde si quis diceret talis uidet q̄a hēt oculos iam derideretur: & ita de sene p̄pter signa publica senectutis. Aues ad pennā cognoscūtur & ad ungues: equi ad dētes: capræ ad oculos &c. Vnde si dicatur leo est fortis bestia: porcus imundus: serpēs audax: gatta timida &c. Prædicta. n. & similia si uoce aliqua dicerētur ab aliquo p̄ scientia non reputarētur: eo q̄ talia signa sūt coīa & oībus nota. unde in his nemo dubitat: ut uisu uel cōiter auditu. Itē dicimus q̄ nullus homo uidit unq̄ hominem ueraciter ex toto esse similem bestiaē: licet dicatur de simiis: sed assimilatur operatione naturæ in aliq̄b; ut in monstruosis: in quibus non contradico Immo possibile est p̄ artem & per naturam: ut fuit ipocentaurus & minotaurus. Vnde nemo potest phisionomizare per signa communia siue sint hōis siue bestiaē: sed p̄ signa

propria tantū. quæ licet omnes hoīes possent
habere: tamen non oīa habent in se. Quis. n.
dubitat de signis cōibus: & ea q̄s nō nouit:
& ideo homini sapienti non conuenit q̄ corā
aliquo dicat aliquod signū de cōibus: ut ui/
dens hoīem fortem ex exp̄ientia dicat ille est
fortis ut leo: bene quidē scitur q̄ ille ē fortis
ut leo &c. Oportet. n. nos determinare sapi/
enter oīa & singula quæ pprie dant sciētiam
phisionomizādi: ut ex hac scientia q̄sq; eam
scientium ut dicemus aperte in sequentibus
ualeat inter gentes omnem reuerentiā & ho/
norem famæ cū proficuo adipisci. Singula
enim illoꝝ quæ dant phisionomiā in hoībus
sunt ea quæ fiunt in eis ex motibus corporis
.s. ex forma uel figura a similitudine cuiusli/
bet mēbri: etiam ex colore: in eius leuitate &
grauitate incessus: flatu: & uoce &c. Scien/
dū est igitur q̄ mēbroꝝ corporis hoīs ad quæ
pprie ptinet scientia phisionomiæ: aliud est
simplex: ut lingua: epar & cor. aliud No cō/
positū: ut pes & manus. Quomō at hęc oīa
sint & habeantur in unoquoque hominum
cui tra/

cui tradimus praeiudiciam scientiam & non alterius
aialis per ordinem capitulorum sub suis rubricis ue
lut nobis uidebitur sicut & quibusdam aliis uisum
fuerit: ut Hippocrati Galieno & Almasiori: suf
ficienter dicemus si deus uoluerit. Sed ante
quam ueniamus ad totam intentionem nostri sermonis
ex prerogatiua dicimus quod ualde cauendum est
in omni tempore ab obuiatione & societate ho
minis infortunati per opus naturae superioris:
ut ab homine cui diminutum sit aliquod membrum:
ut oculus manus &c. Causa est quia quilibet
talius est factus infelix: & ex sua infelicitate
obstat felici. Et huic praestat in multis nocu
mentum quod est occultum homini ignaro: cum ipse
non possit impedire de hoc nisi per uiam huius
doctrinae uel per experientiam sui mali. Nam cum
homo se melius potest custodire a suo publico
inimico iam facta offensa quam ab homine infortuna
to. Causa est quia nocumentum infortunati est
occultum: inimici uero publici. Et est sciendum
quod non est creatura tam bonae complexionis quae
si membro diminuatur quod non mutet statum suum
aut in peius solito: uel multo in melius. quod

raro contingit si diu uiuit. Vnde dictum est
Cauete a signatis. Et alibi in homine signato
in aliquo membro non confidas.

Signa complexionis ratione coloris in fa-
cie. Cap. xxiiii.

c Olor albus in facie uel fuscus intermi-
xtus quasi ex albedine & glaucedine
siue color gipseus & plumbeus naturaliter si-
gnificat frigidā cōplexionē. Color rubeus &
ruffus in facie cōpositus ex albedine cū mul-
tis lintiginibus significat calidā cōplexionē.

Color albus ī facie cū subtilitate molis mor-
bidus ac intermixtus rubicūditate significat
tēparā cōplexionē. Color brunus in facie si-
gnificat bonā cōplexionē. Color in pelle li-
uidus & ēt in unguibus significat malam &
frigidam complexionem.

Signa complexionis ratione coloris in pel-
le. Capitulum. xv.

c Orpus ī pelle albū & siccū ī carne ha-
bēs aliqd uel multū rubei coloris ī lo-
cis cōgruis significat dn̄um coleræ rubeæ.
Corpus ī carne crassū & ī pelle albū & cōue-
niēter

niēter coloratū significat dñiū sāguinis .
Corpus ī colore brunū & in carne crassū cum
aliquātulo colore rubei significat dñiū sā/
guis cū melācolia. Corpus gracile siue ma/
cilentū significat dñiū coleræ rubeæ. Cor/
pus mediocre .s. iter macrū & crassū & inter
albū & brunū significat dñiū sāguis cū fle/
gmate & aliquātulo melācolia. Corpus qđ
tactu sētit ualde calidū significat cōplexionē
calidā. Corpus qđ tactu sētitur frigidū ma/
gis q̄ calidū significat cōplōnē frigidā. Cor/
pus qđ tactu sētitur aspū significat siccā cō/
plexionē. Corpus qđ tactu sentitur molle si/
gnificat cōplexionē hūidā. Corpus qđ saepe
sudat ex facili significat bonā cōplōnē. Cor/
pus qđ raro sudat significat frigidā cōplōnē
Corpus leue & subtile īcessu significat bo/
nā complexionem . Corpus graue ac pigrū
incessu significat malam complexionē.

Signa corporis calidæ cōplexiōis. C. xxvi.

c Orpora naturaliter calida cito crescunt
& bene: ut patet ī infātibz: ac īpinguātur uel
deficcātur: uenæ apparēt sibi p loca: anhelu/
tus ei ē māifestus: uox: firma fortis & grossa:

In coitu sūt fortia & eorū appetitiua: bene comedūt & digerūt ac gestant. multis abūdant capillis & pilis p̄ loca: qui partim sunt grossi & ericii: quod contīgit a multo calore cordis: ut patet in leone gallo &c.

Signa corporis frigidaē cōplexiōis. Ca. xxvii.

c Orpora naturaliter frigida tarde crescūt: parū ipiguātur: uenae apparēt sibi manifestae & magnae: anhelitus eius puus uel quasi absconditus: uox in auditu subtilis uel acuta: in coitu sūt debilia & raro eorū appetitiua: parū comedunt: male digerūt & gestant: in pelle sunt alba siue rosea colore: Capilli eorū sunt extensi & longi siue sint nigri siue albi: & sunt subtiles: facile timent & expauescūt: & ad laborandū sunt debilia.

Signa corporis hūidaē cōplexiōis. Cap. xxviii.

c Orpora naturaliter hūida in carne sūt mollia & leuia. eorū iuncturae sunt occultae & paucae fortitudis. unde parū possūt durare laborē: Timida sunt & pauca quasi ex omni: male dormiūt: saepe mouētur ad luxuriā: Nuda sūt pilis: eius oculi saepe lachrymant:

māt: pili & capilli eorū sunt extēsi & subtiles
& boni ingenii ad addiscendū.

Signa corporis siccae cōplexiōis. Cap. xxix.

c Orpora naturaliter sicca in tactu senti
untur aspera: in carne sunt macra: in
labore fortia & durabilia: libēter: & cōueniē
ter comedūt: iuncturæ mēbroꝝ sibi sunt ma
nifestæ: Capilli & pili sibi sūt grossi asperi &
crispi.

Signa corporis tēperati & sani. Cap. xxx.

c Orpora tēpata & sana bene comedunt
& bibūt iuxta conuenientiā sui: digēst
& disponūt: res ei sapiūt bonæ: famescūt in
horis conueniētibus: gaudēt cū gaudentibꝫ:
bene dormiūt suos somnos: se leuia sentiūt:
& uadūt leuiter: Cito sudant: raro uel nunq̃
sternutant: mediocriter impīguātur: in facie
sunt colorata: in tactu sūt calida: in eis qnqꝫ
uigent sensus conueniēter iuxta conueniētiā
ætatis corporis & horæ.

Signa corpis distēpati & male sani. Ca. xxxi.

c Orpora distēpata & male sana in omī
sūt dissimilia corporibꝫ tēpatis & bene

fanis. Vnde male comedūt: nō curāt bibere:
male digerunt & disponūt: res eis non bene
fapiūt: in horis conueniētibus: non se plene
tribuūt gaudentibz: imo quasi tristificantur:
& manent tristes: male dormiūt suos sōnos:
graues se sentiūt: & graui ter uadunt: & raro
sudant uel non sudāt: offitant sæpe uel ster/
nutant: brachia extendūt: in facie sūt pallida
uel nimis colorata: qnq; sensus male uigent:
non possunt diu sufferre laborē: cito res obli
uiscūtur: multū sputāt: in naribz eis abūdāt
supfluitates: quasi ad oīa sunt pigra: carnes
conflant ut nasum: & quandoq; pedes & ma
nus: & oculi lachrymant.

Signa complexionis cerebri. Cap. xxxii.

p Aruum caput naturaliter hēt paruum
cerebrū: & multitudo capilloꝝ ē maxi
ma defensio capitis. Vnde de cōplexione cere
bri ita dicimus: Si cerebrū fuerit calidæ com
plexionis homo ipm̄ habens ī tactu sentitur
multū calidus: capillis multū abundat: & hi
multū sunt grossi: oculi eius longe uident: &
uidēdo discernit: puigil ē sēsū: celer augm̄to:
color

cerebrū calido complexionis

color capillorum diu durat: raro abundat supfluitatibus in naso: uix ei oculi lachrymant: & est homo magnae uigilantis: cupidus quasi omnium pulchrorum: & corde tendit ad nobilia. Si cerebrum fuerit humidae complexionis homo ipsum habens in tactu sentit mollis & lassius: capillis abundat subtilibus: & ei cito in colore transmutatur: & est etiam luxuriosus: saepe sibi lachrymant oculi: & forte aliter infirmatur: ut sanguine &c. uiuit breuiter: in naso ei abundat multa supfluitas: uox ei sonat aliquantulum impedita: caput saepe dolet: in persona est debilis: ex facili est pauidus: teneri est ingenium: pius & condolens alterius mali: & plus simplex quam sapiens: & uani propositi. Si cerebrum fuerit frigidae complexionis homo ipsum habens est saepe piger: tardi intellectus: durae capacitatis: grossi ingenii. eius capilli sunt leues & extensi: tarde crescunt: & in colore sunt albi uel quasi blundi. Eius oculi raro mouentur: & breuiter uident: magnus uigilator de nocte: stabilis propositi: in laborerio tenax & largus cum ratione: in tactu sentit frigidus & mollis: & est subtilis ingenii: & aliquantulum ad addiscendum sagax. Si cerebrum fuerit siccae complexionis homo ipsum habens

cerebrum humide complexionis

cerebrum frigide complexionis

cerebrum sicce complexionis

capilli eius inter tarde & tempestiue crescūt:
unde ī longū non cito crescūt sed breues mo
ratur:& rari sunt ī cuti ac grossi in substantia
& plus ericii q̄ extensi: cito in caniciē couertū
tur:& de facili cadūt de capite ut frondes de
arboribus: oculi longe uidēt: & hō est tēpati
incessus & motus: ī naso non multū abūdāt
supfluitates nisi sit exigendi causa. Caput sæ
pe dolet: homo ē duri ingenii uanus & malæ
capacitatis. Si cerebrū fuerit calidæ & siccæ
cōplexiōis capilli nascūtur flauī fortes & cur
ti uel nigri uel crispī: homo ē multū luxurio
sus:& ideo cito canescit & caluescit: parum
dormit in nocte:& est magni ingenii & repē
tini itellectus & apprehēsiōis: leuis in eūdo
& saliēdo: uidet pcul:& est uanus ī agendis:
ac ei est raro supfluitas in naso. Si cerebrū
fuerit frigidæ & humidæ cōplexionis homo
libēter dormit q̄uis male dormiat: hebes est
ī factis: sæpe aggrauat̄ passionibꝫ reumaticis
& p̄cipaliter ī capite & ī oculis: frēq̄nter abū
dat supfluitatibꝫ ī naso: parꝫ cōedit & bibit.

Signa cōplexionis cordis. Cap. xxxiii.

Cordis

crebræ calidæ & siccæ q̄tatis

crebræ frigide & humidæ q̄tatis

c Ordis cōplexio si fuerit calida pulsus ē uelox: pectus aliquātulū est pilosū ultra aetatem adolescentiæ: in carne est calidus: ē boni appetitus: in factis audax: in v̄bis asper: ī dādo tenax: obstinatus: supbus: iracūdu: luxuriosus. Si cor fuerit frigida cōplexionis pulsus est ei tardus: pectus nudū a pilis: tactus carnis frigidus: duri appetitus: debilis fortitudinis: anhelitus artus: uox subtilis & debilis: quasi piger in factis: in v̄bis non bene placidus: leuiter pavidus: non bene comedit: & raro bibit: & raro luxuriatur nisi sit p accidēs

Si cor fuerit hūida cōplexionis hō abūdat capillis multis: q̄a fiunt longi cito & extensi: in colore albi uel blundi: multis abūdat pilis excepto in pectore: in tactu carnis est mollis: & est in colore alba uel fusca: & aliquantulū est pinguis: multū timidus: pavidus: hebes: & debilis in laborādo. Si cor fuerit sicca cōplexiōis pulsus ei ē durus: corpus totū ē musculosū: ī carne macrū: uenæ sunt manifestæ pili sūt grossi & curti p loca aliquātulū pilis aspa & grossa. Si cor fuerit calida & sicca

cōplexionis pulsus est uelox durus & fortis:
pectus aliquantulū pilosū pilis tortis: anhelitus
magnus: totus ī carne calidus: cito moue
tur ad irā: iracūduus manet & obstiatus. Si
cor fuerit frigida & humida cōplexionis pul
sus est tardus & debilis: pectus nudū a pilis:
anhelitus puus & tardus: tactus ī carne mol
lis & frigidus: nō facile irascitur: & cito iram
remittit.

Signa cōplexionis epatis. Cap. xxxiiii.

e Patris cōplexio si fuerit calida cognosci
tur ex āplitudine uenarū & ex siccitate
noxæ. unde hō hoc hēns ē naturaliter fortis:
ī facie coloratus: urina eius ē multū tincta &
egestio: calidi cibi nocēt ei: qā ipm inflāmāt:
& ēt abūdat in eo hūor colericus: multitudo
pilorū sub hipocundriis. Si epar fuerit frigi
da cōplexionis uenæ apparēt artæ: noxa sēp
erit tenera: & ī multitudie hō ē debilis: mul
to flegmate abūdat: ut sputo & mucillagine
ī naso. uria ē alba: uel q̄si egestio. i. sape abū
dat uētositate: & multū deficiūt sibi pili sub
hipocūdriis. Si epar fuerit hūida cōplexiōis
eius sāguis ē turbidus: corpus totū ē pingue:

uēter fit facile cōflatus: caro sētitur mollis: in facie ē pallida. Si epar fuerit siccae cōplexio nis pauco abūdat sāguie: totū corpus manet macrū: uēter gracilis: i facie ē paucus color.

Signa cōplexionis pulmonis. Cap. xxxv.

p Vlmonis cōplexio si fuerit calida uox ē grossa: anhelitus magnus. pectus āplū & grossū. Si pulmo fuerit frigida cōplōnis uox ē subtilis: anhelitus puus: pectus strictū & subtile. Si pulmo fuerit siccae complōnis uox ē clara: os siccū: & pauca salua. Si pulmo fuerit humida cōplexionis uox est clara: os plenū salua: & raro bibit.

Signa complexionis stomaci. Cap. xxxvi.

f Tomaci cōplexio si fuerit calida dige / stio est fortis: appetitus magnus: saepe famescit: & sitit frequēter: & ei dolet caput: & oculi patiūt. cito irascitur: & cito ab ira re / xritur. Si stōacus fuerit frīa cōplōis digō ē debilis: paruus appetitus: raro famet & sitit: capite & oculis sanus ē. Si stōacus fuerit hu midae cōplōis raro sitit: sputo abūdat: i naso multa supfluitas: nausea uōitus & xriga sibi euēiūt. Si stōacus erit siccae cōplōis saepe sitit

lingua aspa: noxa sicca cum pruritu uel debili
exitu: gula aspa: & cibi aspitate i gluturatur.

Signa cōplexionis testiculorū. Ca. xxxvii.

t Esticulorū cōplexio si fuerit calida ptes

ppiquæ uestiunt pilis nigris & ericiis:
uirga uirtuose erigitur: spma exit i substantia
multū grossa & uiscosa: & cito exit cū fricati
one coitus: et ante cōplemtū atatis contingit
grāde desiderium coitus. unde sup uirga mani
festæ apparēt uenæ: nerui eorū sunt fortes: &
pellis grossa. Si testiculi fuerit frigida com
plexionis partes uicinæ sūt multū nudæ a pi
lis: & illi q̄ ibi sunt extēsi sunt: uirga raro eri
gitur: & debile spma exit liqdū & tarde: ue
næ ipōrū sūt occultæ: nerui debiles: pellis sub
tilis & mollis. Si testiculi fuerit humidæ cō
plexionis multo spmate abundāt & eiiciunt
coitu: tam̄ est aqueum & albū ut lac: & bene
utile ad cōcipiēdū: tardāt multū sem̄ eiicere:
pellis est multū nuda a pilis & subtilis. Si
testiculi fuerit hūidæ cōplexionis spma in eis
gnrant paucū: tam̄ illud est spissū & uiscosū
& utile ad cōcipiēdū: uirga debile extēditur:
pili

pili eorū sūt breues & ericii aspi & grossi: pel-
lis uero grossa magis q̄ subtilis. Si testiculi
fuerint calidæ & humidæ cōplexionis uirga
potēter erigitur: & erecta manet uiriliter: &
ēt mouetur ad coitū: & multū semen emittit

Si testiculi fuerint frigidæ & siccæ cōplexio-
nis uirga tarde erigitur: & cito p̄dit uirtutē:
parum seminis emittit: & quandoq; non pōt
exire coitu completo.

De notitia partium corporis in omni ani-
mali. Cap. xxxviii.

c Or oib; aliis mēbris corporis ē calidius
naturaliter: & ex calore ipsius totū cor-
pus uiuificatur: & tenet calorē ī ceteris p̄tib;
sui: & ipm̄ recipit a sup̄iori īfluxione: quo sic
corpus manet cōpactū. unde a calore cordis
cateræ partes corporis calefiūt. & sic possumus
dicere q̄ cor ē fons īnati caloris & origo: po-
stea epar: & post illud sunt cateræ partes car-
nis & pulpæ. Cerebrū ē oib; p̄tib; corporis frigi-
dius & hūdius ad cōtrariū caloris cordis. un-
de unū contēpat aliud. Adeps naturaliter ē
frigidior & siccior q̄dā hūditate coagulata.
Os naturalī ē calidū & siccum. Medulla ē

Cm

Cerebrū

Adeps

Os Medulla

Cartilago

Cutis
neruus

glandula

Caro

naturaliter calida & hūida. oīs cartilago uena
neruus pāniculus uētrinus ē frigida & sicca
naturā: tamē minus q̄ os. Cutis ē tēpata &
pprie est illa q̄ est i uolis manuū. Neruorū
quoq; cōplexio multū diuersificatur: qm̄ q̄ a
cerebro p̄grediūtur humidiores sūt q̄ illi q̄ a
nuca nascūtur: cū i sua cōplexione uicinētur
cōplexioni cutis q̄ dī tēpata. Glādulae sunt
frigida & humida & oīa mēbra quā gn̄ant
lac: ut māmāe sp̄ma testiculi saliuā pulmo.
Caro multū diuersificatur eo q̄ scdm̄ cōple/
xionē m̄bri est calidior & minus calida: tamē
oēs carnes recētes absq; sale sūt calida & hu/
midā. salita & calida & sicca: diuersificantē
tamē scdm̄ locū ptis aīalis & q̄titatē salis. Ca
ro mediocris. i. macra & crassa ē tēpata i oīi
q̄litate. unde scdm̄ uītatē caro bene macra
ip̄iguat: & crassa macrat. Caro porci castrati
hādi agni uituli gallinae pullos caponis &c.
bona est & laudabilis eo q̄ facile digeritur: &
bonū gn̄at sāguinē. caro uolatiliū facilior ē
ad digerendū q̄ gradientium: & qcqd est ex
eis melius sunt lacerti lingua pes os & epar.
Om̄e frixum & assatū calidum est & siccū:

unde durū est ad digerendū: & psonā reddit
macrā: oleū est humidū & calidū. Oua sor
bilia sunt bona & sana: & ex eis melior est ui
tellus albumie. Caseus malus est ī cibo tam
dulcis q̄ salitus: tam̄ utilis est dulcis post reli
quos cibos: q̄a tunc assūptus facit digerere.

Butirū bonū est & sanū. Lac plus malū ē q̄
bonū: & in æstate melius. Omne membrum
aīalis quāto plus est neruosum tāto frigidio/
ris est naturā: ut pes.

Signa repletionis malorū hūorū. Cap. ixl.

r Epletio malorū hūorū q̄ solet īfirmitas
gnāri ostēdī p̄ hęc signa: nimia rube
do ī facie: palliditas ī pelle & unguibz: freq̄ns
extēsiō brachiorū: pluriā ossitatio: spissa ster
nutatio: grauis dormitio: plenitudo uenarū:
exitus sāguis de naso ex facili: sæpe grauitas
capitis: ut dolor frōtis: tūitus aurū: lachry/
matio oculorū: & pruritus ī eis: timor de pla/
no: iertia corporis ad eūdū & laborādū: magni/
tudo pulsus: dissolutio uētris: uria turbida:
nō uolūtarius appetitus cōcedēdi: & debilitas

Signa nimii sāguis. C. xl. ī tota psona.

c Vm sāguis nimis abūdat accidit prur/
itus

Oua Non

Caseus

Butirū Lac

titus quasi ubique carnis: & principaliter in
brachijs: i facie abundat rubedo: cōtinue oris
dulcedo sētitur ad saporē prāter solitū: fiunt
uesiculæ i ore & i labijs: qdā ardores sētiūtur
i pectore: quos carbūculas appellāus: qb p /
sona pdit comedere & suos sōnos: urīa rubea
& aliquātulū spissa: corpus piguescit: res sa /
piūt bonæ i esu: ūde bene appetit digerit &

Signa nimia coleræ. Ca. xli. /deponit.

c Vm colerā nimis abūdat accidit i facie
color citrinus: amaritudo i ore: aspitas
i gula: sitis multa: pauca saliuā: ligua sicca &
aspa: caput saepe dolet: os siccū: debilis appe
titus: tardus: uomitus citrinus uel uiridis cū
multa amaritudine. egestio erit sicca dura &
pauca quasi adusta & feculēta cū multo pre
mitu & labore: urina tenuis citrina ignea &
clara: uigilatio multa: dormitio pauca: caro
macra: & cor īstabile de unoquoq;

Signa nimii flegmatis. Cap. xlii.

c Vm flegma nimis abūdat i ore accidit
multitudo saliuæ. i. sputus multus: q
si fuerit albus & fluidus ē bonus: si uiscosus
malus: paucitas sitis: os madidū: gula mollis

& lingua: raro bibit uel nunq̃ nisi in prandio
uel cœna: urina exit alba: in eũdo piger: & in
laborãdo debilis: supfluitas abũdat in naso:
oculi fiũt graues & s̃onolēti: s̃onus fit lōgus:
caro undiq; sentitur mollis & lassiuā: appeti
tus debilis paucus acerbus: digestio tarda: in
facie color albus sine rubeo colore: egestio
mollis & pauca: s̃œditatis: in addiscendo est
grossa: capacitatis: oculi s̃æpe lachrymant &
pprie om̃i mane: pili cito crescũt & unguēs.

Signa nimia: melancolia: Cap. xliii.

c Vm melācolia nimis regnat accidit ar
dor stomaci: multitudo appetitus cani
ni: color fuscus i facie: s̃āguis ē niger & sp̃is
fus: urina nigra uel aliquantulū ruffa cedēs
aliquātulū ad uiriditatē uel palliditatē: Cor
pus i tactu sentitur frigidū: hebes ē in labore
rio: pedes frigidi sunt multū: cor suspiciōsū:
p̃sona ex cogitatu tristis: facile irosa: Tenax:
amās stare i solitudie: pauci ē cibi & potus.

Notula doctrinalis. Cap. xliiii.

n Atura nihil facit frustra: & i unoquoq;
s̃ēper facit qđ melius est: & ideo nulla

qualitas est ociosa i corpore. Sciendū q̄ hō
a natiuitate sua usq; ad seniū deficcari nō ces
sat: nascens ut moriatur. In calida regione
sunt gentes natiue brunæ i pelle: ut patet de
æthyopib; uel rubeæ albedine itermixta ali
quantulū. Et in cane sunt siccæ: crispæ: ca
pillos hēnt & grossos & aspos. Et in frigida
regione nascuntur gentes longæ: in pelle mul
tū albæ aut blundæ: nudæ a pilis uel quasi q̄
in suo esse sunt extensi albi uel blundi. No
ta q̄ regio est multiplex in puīcia & matrice
mulieris: quæ si utraq; fuerit calida creatura
generatur: & gnāta manet nigra uel bruna
&c. Et si fuerit frigida efficitur alba plus &
minus secundū regionis complexionē.

De notitia nimie abundantie humorum
per somnia. Cap. xlv.

de somnijs
d E iudicio cognitōis sōnior; ita dicimus
q̄ eor; aliud est uerū: aliud falsū. Itē
sōnior; aliud significat de præteritis: aliud de
præsentib; & aliud de futuris: & aliud signi
ficat nisi fantasiā. & oīa ista attendentur esse
a q̄busdā ppter atātē: ppter cibū: & ppter
tempus

tēpus lunatōis. q̄a aliter uidet i infōniis puer
& aliter iuuenis: aliter & aliud senex: & aliter
& aliud mulier in quolibet sui status. Item
fōniū ante digestiōē cibi sūpti uel nihil si/
gnificat: aut de prāteritis siue sui siue alteri/
us quocunq; mō: ut uisu &c. Somniū idi/
gestione facta sed nondū pfecta significat de
prāsentib; factis licet fiāt cū interuallis. Sō
nium post cōpletā digestiōē cibi assumpti
significat de futuris oīo. unde cum q̄s dormi
endo se sōniauerit aliqd: & i excitatōe sōnii
sibi uidebitur extraneum & magnā signifi/
cationis: & uellet scire qd significat: confesti
furgat: & illud notet: aut non dormiat plus
super latus super qd se somniauit. & tunc re
cordabitur in die: nisi multa sōnia uiderit lō
go dormitu. In die at si aliqd illius somnii
oblitus sit cratet sibi caput retrorsū ubi ē uir
tus mēoria: & tūc cū prāiudicatōis auxilio fa
cile erit mēor si deus uoluerit. Itē somniorū
quādā significāt lucrū: quādā dānū: quādā
gaudiū: quādā tristitiā: qdā aegritudinē: qdā
sāitatē: quādā guerrā: quādā laborē. quādā
r̄qē: qdā solūmō explanatōem sōnii. Vbi grā

cū homo sōniat ī hora debita sui status auē
capere lucrū significat: auē p̄dere dānū signi
ficat: plorare gaudiū significat: ridere tristi
am significat: uelle currere & non posse īpe
dimentū significat: & ita de cæteris. Sed q̄a
sōnia sunt satis exposita ī libro sōniorū per or
dinē alphabeti: quē ponemus in hoc uolumi
ne libri: idcirco hęc dicta sufficiant.

Sōnia significātia dñiū sāguis. Cap. xlvī.

Sanguis

c Vm sanguis regnat homo somniat se
uidere rubeū colorē: ut miniū: cinabri
um: tinctā scarlatā: sindonē rubeā uel uiola
teā: morellū: rosā ingranatā: sanguinē fusū:
facere nuptias uel sponsalitia uel esse ī talib;
Comedere cibū dulcē & rem sapidā: sentire
uentū: ponere uētosam: incarnare aliquem:
uidere carnem sanguinolentam: & huiusmo
di res rubeas aut rubicūdo colore.

Sōnia significātia. d. colera rubea. Ca. xlvīi.

Colera

c Vm colera rubea regnat hō sōniat se
uidere ignē ardētem: carbones uiuos:
prunas accensas: scintillas: olibanū: fornacē:
cereū: fulgur: audire tonitrua: calū rubeum:
ignem:

ignem: inflāmatum lapidē: litem & boꝝ inter
aliquos: pugna: pcussione: rumorē: colorem
zallū: lothonem: auricalcū: aurū: ramū: auri
pigmtū: capillos blundos: amara comedere.

Sōnia significātia. d. flegmatis. Cap. xlviii.

c Vm flegma regnat hō sōniat se uidere
pluuia: mare: flumen: fontē: aquā: ca/
nale: puteū: lacū: nauem euntē: piscē: rhete:
linū: abluere aliqd: ut manus pannū: uidere
colorem albū: cerusā: calcē: caseū: bōbicem:
cader in aquā: fugulos: lachrymas: sputum:
urinā: sirupū: aquā haurire: lixiuiū: natare:
capillos: tegulas stillar: & huiusmōi similia.

Sōnia significātia. d. melācolia. Ca. xlviii.

c Vm melancolia regnat hō somniat se
uidere colorē nigrū & fuscū: ut fumū:
tenebrā: sepulturā: ifirmū: hospitale: mortu
oꝝ cadauer: timorē: tristiciā: ipotentiā: esse i
carcere ligatū: necatum diabolo: uestem esse
stercoratam: & similia.

Sōnia significantia caliditatem. Cap. L.

c Onstat quando calida cōplexio: hō se
uidet in somniis stuffare: balneare: ad

Flegma

Melancolia

solem stare: icedere p ignem: se igne offendi
uel ferro uel aqua calida & similibus.

Sōnia significātia frigiditatem. Cap. li.

c Onstat quādo frigida cōplexio: hō in
sōniis uidet se esse ī loco frigido: glaciē
uidere: tāgere niuē: ferrū: brumā: plūbū: la/
pidem: ex frigor tremere: cristallū: albumen
oui: lac coagulatum: & similia.

Sōnia significantia humiditatē. Cap. lii.

c Onstat quādo humida complexio: hō
uidet in sōniis se tāgere rē mollem &
leuē siue tenerā: comedere panē recētē: bibe/
re brodium: mingere: aquā palpare.

Somnia significātia siccitatem. Cap. liii.

c Onstat quādo sicca cōplexio: hō sōni/
at se uolare: ī se fieri insultus: aliqd le
uitatis cape: & auē uolare: pennā: foliū arbo
ris uibrare: schalas: mōtē: turrim: exprimere
aliqd uel distillare: & huiusmodi similia.

Sōnia significātia replationē hūorū. C. liiii.

q Vādo repletio humorū ē in corpore hō
sōniat se grauari ab aliquo uel onerari
per uoluntatē aut uiolentiā: uelle ire & non
posse:

posse: aut se leuare: nec ex debilitate ualere
Sonia significatā malos humores. Ca. lv.
q Vando in corpore sunt mali hūores &
nimis regnāt hō uidet in somniis se ire
per loca coenosa: fetida: putrida: tāgere limū
stercus siccum: menstruum: rem turbulentā
& similia his.

De notitia auguriorum. Cap. lvi.

a Vguria sunt ī canonibꝫ ecclesiæ uēta:
tam dicimus q quādā accipiūtur per
obuiationē hōis uel alterius aīalis uel p audi
tū uocis. & hic & hęc augur auguris idē ē q
qui & quæ per talē scientiā indicat res futu
ras: & sic p signa huius sciētīæ singula ī gn̄e
iudicare scit & nouit. Vnde sciēdum est q
augurioꝝ quādā significāt bonū euētum:
ut Confert & emponenth: quādā malum
euentum: ut uiaran & harenan: & quādā
medium inter utrunque: ut fert & confert.
Sūt. n. quādā notabilia: qbus pprie auguria
cōsiderātur: ut sternutatio ossitātis: obuiatio
uolatus auiū: cātus auiū: uox audita locutio
nis circa ppositū negocii: ut sōnū ātecedēs.

unde hō facit auguriū hōi sicut cetera aīalia
faciūt: ut aqla: cornicula: nocticorax: coruus
bubo: picus: gatta: canis: porcus: equus &c.
ut hētur ī libro auguriorū. Itē auguriorū quæ
dā fiunt ante: quædā post: quædam dextre:
quædā sinistre. & cū diuersa sint ī sua dispo
sitione quodlibet illorū pprie noīnatur: & ex
pprio noīe cognoscitur interpretandū. Vnde
dicimus q̄ auguria sunt numero. xii. ad istar
. xii. signorū celi: & sunt hæc: Fernoua: ferue/
tus: cōfert: emponēth: scimasarnoua: scima/
saruetus: & hæc fiunt in dextro latere. In fini
stro & latere sunt Confernoua: conferuetus
uiaran: harienan: scassarnoua: scassaruetus.
Cū aut ista noīa sint grauiā & multæ signifi
cationis: ideo placet nobis ea exponere suffi
cienter. Fernoua est auguriū quando tu exi
ueris domū tuā causa faciēdi aliqd: & eūdo
uides hōiem uel auē eundo uel uolando: ita
q̄ se ponat ante te ī sinistra parte tui: & istud
est tibi signū bonæ significationis sup negoci
um. Feruetus ē auguriū quando tu exiueris
domū tuā causa faciēdi aliqd: & eūdo prius
inuenis

uel uides auē uel hoīem paufantē ante te in
finiftra parte tui: & iftud eſt tibi malū ſignū
ſup negotio. Viaran eſt auguriū quādo hō
uel auis ſuo itinere uel uolatu ante te tranſit
ueniens a dextera parte tui: & tēdens in fini/
ſtrā euaneſcit: iftud ē tibi bonū ſignū ſuper
negotio. Confernoua eſt augurium quādo
prius inuenies hoīem uel auē eūtem uel uo/
lantē: & ſe repauſet ante te in dextera pte tui
uidente te: & iftud eſt tibi bonū ſignū ſuper
negotio. Conferuetus eſt augurium quādo
prius inuenis uel uides hoīem uel auē ſe re/
pauſantem in dextera parte tui te uidente: &
iftud eſt tibi malum ſignum ſuper negotio.

Scimaſarnoua eſt auguriū quādo tu uides
hoīem uel auē poſt te & te cōſequi & trāſire
te: & āte q̄ pueniat ad te uel tu ad eā: alicubi
ſe repauſet te uidente in dextero latere tui: &
tunc eſt bonū ſignū ſuper negotio. Scima/
ſaruetus eſt auguriū quādo tu uides hoīem
poſt te uel auē paufantē ita q̄ ſit tibi dextero
latere: iftud eſt tibi malū ſignū ſup negotio.

Scaſſarnoua ē auguriū quādo uides poſt te

hoiē uel auem: & ante q̄ perueniat ad te &
tu ad eā i loco repaufet te uidente significat
bonū signū sup negotio. Scaſſaruetus ē au
guriū quādo uides hoiē praterire uel auē i
loco pauſantē ita q̄ ſit tibi i ſiniſtro lateſ tui
eſt tibi malū signū ſup negotio. Emponēth
eſt auguriū quādo hō uel auis uenit a latere
ſiniſtro tui & tranſit ad dextrā: nec eā uides
repauſare ſed euaneſcit a te tūc eſt tibi bonū
signū ſup negotio. Harrenan ē augurium
quādo hō uel auis a dextro latere tui uadit i
ſiniſtrū trāſiens poſt tergū tui & eā uides ali
cubi repauſare: tunc ē tibi malū signū ſuper
negotio. Vt aut ſingula quæ diximus euidē
tius itelligātur libri augurioꝝ hęc ponimus
in exemplo.

De notitia Sternutationis. Cap. lviij.

ſ Ternuto. tas. Xbū ē: & ſignificat ſter/
nutare: Et hęc ſternutatio huius. nis.
ipſe idē actus eſt q̄ dī ſternutatio. Nec aliud
ē ſternutatio q̄ fumoſitas uapoꝝ q̄ aſcendit
in caput uſq; ad cerebrū. Et cū ibi ſēper plus
abūdēt nociua q̄ iuuatia a natura depellitur
& cadendo

& cadēdo exit ī ictu p̄nares & p̄os. Pōt aut̄
uetari sternutatio ne fiat quādo sentitur cō/
tingere: Si oculi p̄aꝝ fricētur confestī cessat:
& aīali tūc caput purgatur a malis uaporibꝫ:
ut domus a fumo quādo expellitur a uento.

Quid aut̄ una sternutatio uel duæ boni uel
mali significet hic ponā exēplū. Dū .n. aliqꝫ
hō cogitauerit aliqd sup̄ aliquo negotio ēpti
onis uēditōis uel ītellectus &c. & fecerit duas
sternutatōes uel q̄ttuor aut alibi p̄ alterā fa/
ctæ fuerint: confestim se leuet si sedeat: & si
stat in pedibꝫ se moueat & īcipiat ire cā com/
plendi negociū siue ītromittēdi: q̄ p̄spabitur
ī eo. Et si fecerit ultra quattuor sternutatōes
nō p̄tinet sibi sup̄ facto: cū sit sub dubitatōe
sciēdi v̄itatē nisi illud uideat adhuc p̄ aliud
signū. ut obuiationis signo &c. Si v̄o fece/
rit unā sternutationē uel tres oīno delinquat
oīa tā in dicendo q̄ in faciendo: eo q̄ de facto
nō posset peruenire ad bonū finem: nec cito
nec facile. Item si duo hoīnes quasi in uno
momento fecerint duas sternutationes: idest
quilibet eorum fecerit suam sternutatōem:

tunc ei est bonū signū faciēdi aliquod pposi-
tū ī certo facto. unde statim īcipiat negociū:
& p̄sperabitur in gressu maris causa negocia-
tionis & ēt p̄ terrā. Duæ sternutatiōes ei bo-
nū signū significant: & econuerso: ut de una
uel tribus. Itē cū q̄s recēter uenit in locū una
sternutatio ei bene significat: & ecōuerso: ut
duæ uel quattuor &c. Itē una sternutatio ī
aliqua nocte facta p̄ quēq̄ de familia domus
bonū significat: ut lucrū &c. Duæ v̄o malū
ut dānum &c. Verū est q̄ ille q̄ sternutat re-
cipit partem significatōis hac cōditione q̄ cæ-
tera participabūt cū eo de illo euentu. Item
si duæ sternutatiōes fiāt oī nocte ab aliquo &
illud cōtinetur p̄ tres noctes signū est q̄ aliq̄s
uel aliqua de domo morietur: uel aliud dānū
domui contīget uel maximū lucrum. Item
in introitu domus siq̄s nouiter hēat unā ster-
nutationem tute intret eā hīaturus. Si uero
duas exeat: & eā non habitet. Item homine
iacente in lecto suo si uigilauerit & fecerit u-
nā sternutationem est sibi signum malū in-
firmitatis uel dāni. Si v̄o dormiat & fecerit
unam

unam sternutatōem peius significat: ut grā/
dem tribulatōem: mortem psonæ: uel ipedi/
mentū grauissimum: aut rex pditionem. Si
¶ No aliqs in lecto iacendo duas fecerit sternu/
tatōes & uigilet signū est bonum & lucri uel
sanitatis &c. Sed si dormiebat tūc ē melius.
Et si omni nocte duæ fiāt sternutatōes usq; i
tertiā noctem tunc est signum optimū aut i
lucro aut i alio honoī &c. Item si aliqs tota
die iuerit ut mercator & pegrinus aut partim
i die: & repausauerit i aliquo hospitio: & ibi
repente faciat duas sternutatōes locum mu/
tet & uadat in aliud hospitium eo q; pspabit
alioqn aduersabitur. Item cum qs petendo
aliqd causa opādi eā rem uel tetigerit & ha/
buerit unā sternutatōem: cōfesti discedat de
loco illo: & pmittat oīa illic: & alibi tentet: &
tunc inde pspabitur aliquātulum. Et si ha/
buerit duas sternutatōes tollat ipsā secure:
& eā rē non pmittat: nec āplius differat. Itē
siqs post pactum factum nup de aliquo unā
sternutatōem fecerit: tunc ei significat q; oīa
i pacto stabunt firma. Si ¶ No tres fecerit pa/

ctū non seruabitur . Itē si quis sūmo mane
in die lunæ cū de lecto leuauerit hūerit unā
sternutationē significat q̄ totā ebdomadā ha
bebit p̄sperā lucro uel alia consolatione. Si
x̄o duas hūerit totū contrariū erit. Itē si q̄s
pdiderit equū anulū &c. & exiens domū su
am causa quarendi; & in exitu nup̄ habuerit
unā sternutationē significatur ei rē suā recu
perare. Si uero duas hūerit nunq̄ rē adinue
niet. Itē die dnico sūmo mane cū q̄s se leuat
de lecto tres sternutatōes hūerit ei bonum si
gnificat. Vna uero malū significat. Itē ante
prandium uel cōenā quasi uolens icipe come
dere duas sternutatōes fecerit bonum signi
ficat. una uero malum. Vir ifirmus iacēs in
lecto si timeat & diffidatur & hēat unā ster
nutationē signū est mortis. Si x̄o duas eua
det. Mulier grauiter ifirma si i lecto hūerit
unā sternutationem est sibi signū liberatōis.
Duæ x̄o mortē significāt.

Nunc incipit tertia pars: in qua continētur
capitula Phisionomiæ i specie utriusq; sexus
uiri & mulieris. Cap. lviij.

Ad par

a D particulas quidem corporū utri/
usq; sexus uidelicet uiri & mulieris
penitus reuertētes secundū seriem
formæ cuiuslibet psonæ in omni statu sui dici
mus q̄ phisionomia est igeniosa sciæ naturæ
p quā cognoscitur Virtus & uitium cuiuslibet
aialis. Et qm̄ mēbroꝝ quædā sunt simplicia:
ut lingua cor &c. quædā v̄o cōposita: ut ocu
lus nasus &c. Idcirco dicimus q̄ multa sunt
signa quæ simul uiuunt: sōnia quoz dāt iu
diciū sapienti. Et ideo sciēdum est q̄ mul
tiplex est differētia iter uirum & mulierē ca
dēs i iudicio sciæ quæ dī phisionomia. Quā
accipiēda est pprie in uiro: & iproprie i muli
ere. Causa est quia uir in omni cōpositione
ipsā plenius apprehendit q̄ mulier: ut euide
ter apparet in sciētia canonū qui sunt ifra p
modum capituloꝝ. & ob hoc dicimus q̄ pro
uiro itelligatur pprie iudiciū uniuscuiusq;
capituli: & pro muliere improprie: compato
tam itellectu ipsoꝝ ad idē. Quare magnum
igenium debet adhiberi cōprehēsiōib; oīum
quæ sunt necessaria huic sub ui collectionis

prius q̄ iudiciū p̄feratur utriusq; sexus: si ca/
sus euenerit in aliquo iudicādi. uidemus. n.
uirū in facie consimilē mulieri: quē cū sagaci
ter aspexerimus sic & sic iudicamus de illo:
& ita de cæteris partib; corporis ut māus &c.
Videmus ēt mulierem ī facie: & hæc erit car/
naliter similis uiro sola dispositione mēbroꝝ
.s. tā alteraꝝ partiū corporis ut manus &c. q̄
faciei: nunq̄d iudicamus de illa quēadmodū
de uiro possumus iudicare: nequaq̄: sed ali/
ter & debilius p̄ eo q̄ cōplexio mulieris ual/
de distat a mera rōe & cōplexione uiri ī oib;.
nisi ī uno modo q̄ dīr cōis eē. Sed de cōi duæ
ptes attribuūtur uiro & tertia mulieri. Vnde
uolētes ordinē oīum & singuloꝝ p̄tiū mēbroꝝ
retinere: a Capite nūc īcipiēus p̄cipaliter: &
ponemus rubricā unicuiq; p̄ti totius corporis
humani: & nō alterius aīalis: ut opus n̄rm sit
facilius oīni lēctori. Et cōnumeratis oib; mē/
bris p̄riculariter a sūmo capite usq; ad plātas
pedū finieūs ipm̄ opus cū auxilio dei: q̄ de ni/
hilo cuncta creauit: & discreuit: solus guber/
nās oīa: & disponens magno regimīe sapiæ:
quæ nō fallitur.

De ca/

De Capillis. Cap.lix.

c Apilli plani & extensi & in colore albi
uel blundi si sint subtiles & molles si-
gnificāt hoīem naturaliter timidū corde: de-
bilē uiribꝫ: pacificum in societatiꝫ: ubiqꝫ con-
uenientē & māfuetū. Capilli grossi & ericii
ac breues significāt hoīem naturaliter fortē:
securum: audacē: iꝑetum: uanum: saꝑe fal-
lacē: cupidū pulchroꝝ: & plus simplicem q̄
sapientem licet fortuna ei faueat. Cuius ca-
pilli sunt multum crispī significāt hoīem du-
ri īgeniū: aut multā simplicitatis: siue utrūqꝫ
Cuius capilli sūt multi sup̄ tēpora faciei &
sup̄ frontē: qꝫ frons ualet iudicari pilosa si-
gnificāt hoīem simplicē: uanum: luxuriosum:
cito credentē alteri: in moribus & loquela ru-
sticalis & grossi ingenii. Cuius capilli sunt
multum ericii & eleuati & cesareæ ex sua tor-
tuositate significāt hoīem ualde simplicem:
audacem: supbum: duræ capacitatis: uelocis
iræ: mendacem: luxuriosum: maliciosum: in
malo præsumptuosū. Cuius capilli ī āgulo
frontis sunt ualde ericii & omnes eleuati uel

parti ex eis sitq; frons calua significat hoīem
simplicē & partim malitiosum cū sagacitate
mōrū. Cuius capilli sūt multi. i. spissi p totū
caput significat hoīem luxuriosū: & bonæ di
gestionis: uanū: uelocis crudelitatis: pigrū in
agendis: malæ memoriæ: cupidū multorū: ac
infortunatū. Cuius capilli sunt rubei signi
ficant hoīem inuidū: uenenosū: fallacē: sup
bū: & maliloquū. Cuius capilli sunt ualde
blundi significant hoīem conuenientē ad oīa
amantē honorem: & uanagloriā habentem.

Cuius capilli sunt ualde nigri significat ho
minē conuenientē ad oīa plus ad bonū q̄ ad
malū: in officio & opere studiosū: secretum:
fidelem: & non bene fortunatū. Cuius ca
pilli sunt quasi albi uel glauci significant ho
minē bonæ conditionis & cōuenientē ad oīa:
timidū: ꝛecundū: debilē: boni ingenii: tene
ræ capacitatis: durā ac crudelem fortunā ha
bentē. Cuius capilli sunt mediocres ī quan
titate & colore significant hoīem conuenien
tem & plus tendentē ad bonū q̄ ad malum:
amātē uitā pacificā: mūditiā & bonos mores.

Cuius

Cuius capilli tpre iuuentutis sunt cani uel ē
caluicies significāt hoīem mouentē saepe ad
luxuriā: uanū: audacem: instabilē: loquacē.

De Fronte. Cap. lx.

f Rons multū eleuata in rotundū signi
ficat hoīem liberalē amicis & notis: lā
tū: boni intellectus: alteri tractabilē: & mul
tis grātis uirtuosum. Cuius frons est plana
pelle & osse & non cōtinens rugas significat
hoīem ex facili litigātem. uanū. fallacē. plus
simplicem q̄ sapientem. Cuius frons est ni
mis parua ex omī parte significat hoīem sim
plicē. cito irascibilem. facilis crudelitatis. cu
pidū rerū pulchrarū. curialem. Cuius frons ē
bene rotunda in angulis tēporū. ut ossa quasi
appareāt & nuda pilis significat hoīem boni
ingenii & clari intellectus. multā audaciā. in
malo magnanimū. cupidū pulchrorū mūditi
orū & honoris. Cuius frons est cuspidā ī an
gulis tēporū ut ossa quasi foris pmaneant.
significat hoīem uanū & instabilem. ī oibz de
bilem. simplicē. & tenerā capacitatis. Cuius
frōs est ī tēporibz q̄ si conflata grossitudine

carnis. f. q̄ hēat maxillas carne plenas signifi-
cat hoīem multi animi: supbum: iracundum
& grossi ingenii. Cuius frons est rugosa &
decliuus a medio ut sit quasi duplex in facie
nasi siue hēat uallē siue non significat hoīem
simplicem. magnanimum. magni ingenii. &
crudelis fortunæ. Cuius frons est magna ex
oīni parte & aliquantulum rotunda ubiq; ac
nuda pilis uel calua parū uel satis significat
hoīem audacem. boni īgenii & itellectus. sa-
gacem. malitiosum. magnaium. magnæ iræ.
non bene legalem. & ideo facile mendacem.

Cuius frons est ualde longa & alta i rotun-
dum ita q̄ facies vsus mentum sit figurata i
acutū significat hoīem simplicem. debilem.
conuenienter legalem. & crudelis fortunæ.

De Ciliis. Cap. lxi.

c Illa artuata multum & quæ frequenti
motu eleuātur i altū significāt hoīem
supbum: aiōsum. uanagloriosum. audacem
minacē. cupidum pulchroꝝ. & cōuenientem
ad utraq;. Cuius cilia sunt deorsū declinata
cū alteri loq̄tur uel aliter ituetur q̄si latenter
sub eis

sub eis significant hoīem ualde malitiosum
uel fallacem: mendacē: p̄ditorem: tenacē: pi-
grū: secretū: pauciloquū. Cuius cilia sūt ra-
ra a pilis significāt hoīem simplicē: uanū: de-
bilē: cito crudelē: & in societate satis conue-
niētem. Cuius cilia sunt naturaliter plicata
deorsum ut q̄si sint crispa significant hoīem
inuerecundū: pigrū: suspiciosū: tenacē: inui-
dū: & ī multis facile seductorē. Cuius cilia
sunt ualde breuia & in colore alba uel blūda
significāt hoīem quasi ad oīa conuenientem
debilem: timidū: facile ac cito alteri credentē
& conuertibilem.

De incerciliis. Cap. lxii.

i Ntercilia significāt hoīem tenacē: inui-
dū: secretū: sagacem: ualde cupidum
pulchroꝝ: uanæ fortunæ: & plus crudelis q̄
delectabilis. Cuius ītercilia sunt lōga ualde
significāt hoīem aliquantulū duræ capacita-
tis: subtilis intellectus: magnæ audaciæ: mul-
tæ fidelitatis: & amicitiaē claræ & p̄fectæ.

De Oculis. Cap. lxiii.

o Culi magni. i. grossi & multæ apitōnis
h

significant hoīem frequenter pigrū: quādoq;
audacē: inuidū: partim uerecundū: & partim
non secretū: conuenientē: tenacē: uanū: leui/
ter mendacem: magnæ iræ: malæ memoriæ:
grossi ingenii: & parui itellectus: & minus sa/
piētem q̄ se reputet scire. Cuius oculi sunt
in capite quasi absconsi. i. concaui intus & lō
ginqui uisus significāt hoīem suspiciosum:
malitiosum: magnæ iræ: pueri moris: ualde
memorē: audacē: crudelē: facile mendacem:
minacē: uitiosum: luxuriosū: supbū: inuidū
& seductorem. Cuius oculi foris ualde præ
eminent significāt hoīem simplicē aut stul/
tū: parum uerecundū: aliquātulum largū: fa/
cile seruitialē: grossi intellectus & ingenii: cito
conuertibilē ad utrunq;. Cuius oculi acute
intuentur & studiose ciliis declinatis signifi/
cāt hoīem malitiosū & multotiēs seductorē:
falsariū: sape mendacem: inuidū: tenacem:
secretū: ipium: nec bene legalē. Cuius oculi
sunt parui & rotundi conueniēter significāt
hoīem uerecundū: debilem: simplicē: cito cre/
dētē dicta alterius: grossi ingenii: tardi itellcūs
& fre/

& frequēter crudelis fortunæ: liberalē alteri:
& conuenienter uerecundum. Cuius oculi
sunt obliqui significāt hoīem fallacē: sagacē
tenacem: iuidum: iracundū: mēdacem: & in
multis malitiosum. Cuius oculi sūt uarii &
intuitu uagi significant hoīem sæpe mēdacē
uanū: simplicem: luxuriosū: seductorē: cito
alteri credentem: iuidum: aīosum: cupidum
pulchroꝝ: & facile cōuertibilem ad utrunq;.

Cuius oculi sæpe cōniuent: & mouētur aīe
& retro significāt hoīem luxuriosū: instabilē
sæpe mendacē: facile falsariū: p̄ditorē: ifide/
lem: præsūptuosum: & durū ad credendum
alteri. Cuius oculi in albedine aliquātulum
sunt citrini significāt hoīem simplicem: sæpe
mendacē: uanū: fallacē: sæpe luxuriosū: infi/
delē alteri: & cōuenienter secretū: ualde sui
sensus: & magnæ iræ. Cuius oculi sūt multi
motus aut duri siue tardi intuētes tam acute
tū reclinacione carnis cilioꝝ significāt hoīem
ualde malitiosū ī multis: uanū: pigrū: mēda/
cē: ifidelē: iuidiosū: & rixosū. Cuius oculi sūt
quasi rubei uel uitiosi lachrymis uel sāguine

significāt hoīem iracundū: supbū: dedigno /
fū: crudelem: inuerecundū: infidelem: men /
dagem: uanū: simplicem: teneræ capacitatis:
seductorem: & ex facili pium. Cuius oculi
sūt ualde grossi quasi similes oculis bouum
significāt hoīem simplicē: tardi intellectus:
malæ memoriæ: & grossi nutrimēti. Cuius
oculi sunt in forma mediocres tendentes ad
nigredinem significant hoīem conuenienter
pacificū: mansuetū: legalē: ingenii boni: ma /
gni itellectus: & cōueniēter alteri seruitialē.

De Naso. Cap. lxxiii.

n Asus longus & aliquantulū subtilis si /
gnificat hoīem audacē: curiosū ī factis
iracundū: uanū: cito conuertibilē ad utrūq:
debilem: & ex facili credentē. Cuius nasus
fuerit longus & extēsus habens punctā deor
sum declinatā significat hoīem sagacē: secre
tū: seruitialem: & conuenienter alteri fidelē:
probū in agendis & supplātaneum. Cuius
nasus fuerit simus significat hoīnē ipetuosū
uanū: mendacem: luxuriosum: debilē: insta
bilem: cito alteri credentem & cōuertibilem
ad utrūq;

ad utrūq;. Cuius nasus fuerit ī medio latus
& declinet ad sūmitatē sui significat hoīem
facile mendacē: uarium: luxuriosū: & bōsum
& crudelis fortunæ. Cuius nasus fuerit un/
diq; grossus & bene longus significat hoīem
cupidū oīum pulchroꝝ: ī bonis simplicem: ī
malis sapientē: cōuenienter bene fortunatū:
fictuosum in eis quæ cupit: secretū: & ualde
minus sciētem q̄ se scire reputet. Cuius na/
sus fuerit ualde acutus ī puncta & mediocris
īter longum & curtum grossum & subtilem
significat hoīem cito irascibilē: ualde sui sen/
sus: facile rixosum: & dedignosū: sagacē: de/
bilē: malitiosū: seductorē: minacē: & memo
rem. Cuius nasus fuerit ualde rotundus in
extremis & cū paruis narib; significat hoīem
supbū: grossi nutriti: cito credentē: uanū:
largū & fidelem. Cuius nasus fuerit nimis
longus & in puncta plus subtilis q̄ grossus &
cōuenienter rotundus significat hoīem in lo/
quendo audacem: in agendis probum: facile
iniuriosum: fallacem: inuidum: tenacem: in
fide secretum: cupidū alieni: & multis modis

latenter malitiosum. Cuius nasus fuerit re/
tortus & curuatus in sursum & longus cōue/
niēter habens punctā grossā significat hoīem
audacē: supbū: tenacem: inuidū: cupidum:
iracundū: luxuriosum: mendacem: seducto/
rē: uanagloriosum: ifidelē: rixosum. Cuius
nasus fuerit in medio ualde eleuatus signifi/
cat hoīem saepe mēdacem: uanum: instabilē
luxuriosū: cito credentem: iportunū: ingenii
boni: grossi nutriti: & plus simplicem q̄ sa/
piētem: & malitiosum. Cuius nasus fuerit
qualitate rubicundus ultra omnem speciem
ceterorū significat hoīem auarum impiū: te/
nacem: luxuriosum: supplātanē bonitatis:
grossi nutrimenti & ingenii: teneræ capacita/
tis. Cuius nasus fuerit cōuenienter grossus
undiq; & sup punctā planus aliquantulum
significat hoīem satis pacificū: māsuetū: fide/
lem: laboriosum secretū: & boni intellectus.

Cuius nasus fuerit sup punctam aliquan/
tulum pilosus & undiq; grossus conueniēter
& i iunctura frontis parum subtilis significat
hominē bonæ conditionis in omnibus: & cō/
uertibilē

uertibile facile ad utraq;. Cuius nasus fue-
rit ubiq; grossus nares habens latas significat
hominem grossi ingenii: & plus simplicem q̄
sapientem: mendacem: fallacem: subdolum:
rixosum: luxuriosum: inuidum: & uanaglo-
riosum.

De Naribus. Cap. lxxv.

n Ares nasi strictæ ac subtiles significat
hominem habentem paruos testiculos:
sagacem: dedignosum: mendacem: fidelem
uanagloriosum: cupidum pulchrorum: in a-
gendis modestum. Cuius nares fuerint ma-
gnæ & amplæ significant hominem habentem
magnos testiculos: luxuriosum: proditorem
uanum: falsum: audacem: mendacem: inui-
dum: cupidum: grossi ingenii: tenacem: pa-
timidum. Cuius nares fuerint ualde obtu-
sæ significant hominem insipientem: uanum:
mendacem: superbum: asperam fortunam: &
bellicosum.

De Ore. Cap. lxxvi.

o S magnū & latum ex clausura & aperitione significat hoīem audacem: iue/recundū: facile bellicosum: mendacē: & bosū nouigerulū: comestorē: imūdū: grossi igenii tenacem: & ualde isipientē. Os cuius fuerit parua clausura & aperitio significat hominē pacificū: timidū: fidelem: secretum: tenacē: largum: & recundum: doctrinalem: & parum comedētem. Cuius os fetet flatu significat hoīem in epate uitiosum: sæpe mendacē: uanum: lassiuum: fallacem: teneræ capacitatis: grossi itellectus: seductorem: iuidū: cupidū alieni: & conuenienter alteri largū: nouigerulum: cito credentem: & plus simplicem q̄ sapiētem. Cuius os redolet flatu significat hominem cōuenientem: sapientem: in dādo & retinendo sagacē: secretū: cupidū pulchroꝝ: fidelē: cito credentē & cōuertibilē ad utraq̄.

De Labiis. Cap. lxxvii.

l Abia oris ualde grossa uel nimiiū reuoluta foris significāt hoīem plus simplicem q̄ sapientem: cito credentē: grossi nutrimenti: & conuenientem ad utraque. Cuius labia

labia fuerint cōuenienter subtilia & non multū foris retorta significant hoīem discretū in oībus : secretum : sagacem : iracūdū : & multi ingenii. Cuius labia fuerint bene colorata & plus subtilia q̄ grossa significāt hoīem bonæ conditōis in oīb; & cito cōuertibilē ad utrūq; & citius ad uirtutes q̄ ad uitia. Cuius labia nō sunt bene æqualia in oīi ita q̄ unum sit maius altero significant hoīem plus simplicē q̄ sapientem : grossi ingenii : tardī intellectus : & uariæ fortunæ.

De dentibus. Cap. lxxviii.

d Entes parui & debiles ī opere & rari & curti significāt hoīem debilem : boni īgenii : teneræ capacitatis : māsuetū : legalem : fidelem : secretū : timidum : uitæ breuis : & ad utraq; cōuenientem. Cuius dentes nō sunt sibi æppollentes quātitate & situ gīgiuay ita q̄ qdā sūt stricti qdā lati : qdā rari qdā spissi significāt hoīem sagacem : ingenii boni : audacem : dedignosū : iuidum : & facile cōuertibilē ad utraq;. Cuius dentes sunt ualde longi & quasi acuti & aliq̄tulū rari & fortes in opere

significāt hoīem iuidū: ipiū: gulosū: audacē
quasi iuerecundū: mendacē: falsū: infidelem:
& suspiciosū. Cuius dentes sunt citrini uel
bruni siue sūt curti siue lōgi significāt hoīem
plus stultū q̄ sapientē: grossi nutrimentī: cito
credentē: turbidi itellēctus: sæpe fallacē: mē/
dacem: iuidū: cupidū alieni & suspiciosum.

Cuius dētes sunt grossi & lati siue declinēt
foris siue intus siue sint rari siue spissi signi/
ficāt hoīem uanū: lassiuū: grossi nutrimenti
cito credentē: simplicem: fallacem: mendacē:
& teneræ capacitatis. Cuius dentes sūt for/
tes & spissi significāt hoīem longæ uitæ: cupi/
dū pulchrorū: duræ capacitatis: grossi īgeniū:
magnanimū: multū sui sensus: nouigerulū:
& cito credentē. Cuius dentes sunt debiles
parui rari & exiles significāt hoīem debilem
breuis uitæ: sagacē: capacitatis bonæ: cito cre/
dentem: cōiter & ecūdū: tractabilem: māsue/
tū & legalem. Cuius dentes sunt fortes &
spissi significāt hoīem lōgæ uitæ: luxuriosū:
cōedonē: audacē: fortē: discretū: & sui sēsus.

De Lingua. Cap. lxxix.

Lingua

l Inguā nimis uelox ad loquendū signi-
ficat hoīem plus simplicem q̄ sapientē
grossi īgeniī. mali intellectus. cito credentem
& facile conuertibilē ad utraq;. Cuius ligua
balbutit loquendo significat hoīem ualde si-
plcem. uanū īstabilē: iracundū: cito ab ira
conuertibilē. seruitialē. & debilē. Cuius li-
gua est ualde grossa & aspa significat hoīem
sagacē. malitiosū. cōuenienter seruitialē. ua-
nū. dedignosum. secretū. p̄ditorem. nouige-
rulū. timidū ipium. cōuenienter sufficiētem
multorū. Cuius ligua est subtilis significat
hoīem sagacem. īgeniosum. facile timidum.
cito credentem atq; cōuertibilē ad utrunq;.

De Flatu Cap. lxx.

f Latus multus significat hoīem multi
spiritus. & econuerso. cuius defectus ē
duplex: aut ex paruitate pulmōis: aut ex ui-
tiositate toracis. Et ideo aīal multi flatus est
multa fortitudinis & multi potus.

De Voce. Cap. lxxi.

u Ox grossa ī sono significat hoīem fortē
audacē. supbū. luxuriosū. comedonē.

ex facili bellicosum: ualde sui sensus: mendacem: fallacem: secretum: iracundum: clamorū inuidum. Cuius uox est subtilis & debilis puo flatu significat hominem debilem: timidum: intellectus boni: sagacem: pauci cibi. Cuius uox est clara & bene expedita in sono significat hominem conuenienter prouidum. ueracem. sagacem. ingeniosum. mendacem. uanagloriosum. & cito credentem. Cuius uox est solida in cantu significat hominem conuenienter fortem. intellectuatum. cautum. tenacem. cupidum alieni. & ingeniosum.

Cuius uox est tremula significat hominem inuidum. suspiciosum. uanagloriosum. pigrum. debilem & timidum. Cuius uox est ualde alta in tono significat hominem fortem. audacem. inuoriosum. & sui sensus. Cuius uox est ualde aspra siue in cantu siue in loquela significat hominem grossi ingenii intellectus & nutrimenti. Cuius uox nimis resonat uel impedita catarris &c. significat hominem plus simplicem quam sapientem. grossi nutrimenti: uanum instabile. facile timidum. mendacem. & cito credentem. Cuius uox est mitis & plana & grata auditori significat hominem pacificum. secretum. timidum. tenacem. iracundum. & ualde sui sensus.

Cuius uox incipit a graui & finit in altū si-
gnificat hoīem iracundū: ipetuosū: audacē:
& tutū. Cuius uox in uocatione alterius so-
nat mollis significat hoīem debilem: māfue-
tū: tenacem & sagacem. Cuius uox in uoca-
tione alterius ē acuta & alta significat hoīem
tutū: iracundū: audacem: sagacē: malitiosū:
& satis supbū. Cuius uox est dirupta alta
& placabilis significat hoīem timidum: & ex
facili uanū: aīosū: cito credētē: & luxuriosū.

De Rifu. Cap. lxxii.

r Ifus abundat in ora stultorū & habenti-
um splen magnā: & ecōuerso. Cuius
bucca ex facili ridet significat hoīem simpli-
cem: uanū: instabilem: cito credentem: grossi
īgeniū & nutriti: seruitialem: & nō secretū.

Cuius bucca raro ridet & breuiter significat
hoīem stabilem: tenacem: sagacem: clari ītel-
lectus: secretū: fidelem: & laboriosū. Cuius
bucca durā mouetur ad ridendum significat
hoīem sapientem: ualde sui sensus: sagacem
īgeniosum: patientem: tenacem: studiosum
suā artis: iracundum: supplātaneū. Cuius

bucca facile ridet : & ridendo saepe tussit uel
ossitat aut torquet caput significat hoīem ua
riū : inuidū : cito credentem & conuerubilem
ad utrunq;. Cius bucca ridendo torquetur
cū derisione alterius significat hoīem arrogā
tem : falsum : tenacē : iracundum : mendacem
& aliquatulum proditorem .

De Mento. Cap. lxxiii.

m Ento āplus & grossus carne multa si
gnificat hoīem pacificū : mediocris ca
pacitatis : grossi igenii : legalem : secretū & fa
cile cōuertibilem ad utrunq;. Cuius mēto ē
acutus & conuenienter plenus carne signifi
cat hoīem boni itellectus : alti cordis : & satis
laudabilis nutriti. Cuius mento est quasi
duplex quadā ualle significat hoīem pacifi
cū . grossi igenii . uanū . cito credentē . cōueniē
ter alteri seruitialē . & ualde supplantaneū . &
secretū factorū . Cuius mento est acutus &
subtilis carne significat hoīem audacē . belli
cosum . irascibilem . dedignosū . timidū . debi
lem & aliq̄tulū seruitialem . Cuius mento ē
recuruus cū ualle ī iūctura maxillarū & carne
macer

macer q̄si acutus significat hoīem pessimū.
simplicem. audacem. supbū. minacē. iuidum.
tenacem. fallacem. cito irascibilem. iracundū
p̄ditorem. furem. & supplātaneum.

De Barba. Cap. lxxiiii.

b Arba nascit̄ uiro ultra. xxiiii. añū pau-
latim de die ī diem. & tunc nascitur fe-
mur extra sexū. Et est sciendum q̄ tales pili
p̄creantur de supfluitatibꝫ ciborꝫ. fumositas
quorꝫ supascēdit usqꝫ ad p̄tes maxillas uelut
fumus ad foramīa camini. Et cū āplius non
iueniāt meatus aptos q̄bꝫ bene ualeāt supius
ascendere. sic īde exeunt ī modum pilorꝫ qui
dicuntur pili barbæ. Mulieres pene om̄s ca-
rent barba ī maxillis. Et est sciendum q̄ om̄s
humores ī q̄bꝫ ī uiris barba gn̄ratur. ī mulie-
ribꝫ menstruū. qđ est eis quodā meatu & mo-
tu ætatis lunæ. quādoqꝫ semel ī mēse. & quā-
doqꝫ bis. cuius exitus dīr̄ esse fluxus siue sup-
fluū. Istud No cōtigit quādo mulier nō est
grauida iā trāfacta. xii. annos. & hoc m̄struū
qđoqꝫ ei ī lac trāsmutatur ītra mām̄as. Vex̄ ē
q̄ hi hūores ita subtiles ex natura calidi sunt

q̄ ex eis q̄si oriuntur pili aliquādo ī maxillis
mulieris & pprie circa os ubi magis abūdat
calor: & hęc mulier dī esse barbata. Scien/
dum q̄ talis mulier est ualde luxuriosa pro/
pter calidam sui cōplexionem. Est ergo fortis
naturæ & uirilis conditionis. Mulier v̄obe
ne munda a pilis & præcipue circa os secun/
dum phisionomiā dī esse bonæ cōplexiōis. s.
timida: pauida: uerecunda: debilis: mitis: &
obediens. & ecōuerso barbata. Item dicius
q̄ ī maxilla faciei aut habet barbā aut nō hēt
quæ si habet iā dictum est: sed si non habet
aliqd barbæ hoc prædicendum est: q̄ nō ha/
bens aut nō est adhuc ī ætate habēdi: aut est
ppria causa qua nunq̄ pōt exire. Puer non
habet barbā eo q̄ nō est natura tā potens ad
huc neq; tā matura q̄ possint porri maxillæ
apiri: & idem itelligendum est de puella rōne
menstrui ppter lunā loco barbæ. Cuius bar
ba est bene ordiata siue cōposita & spissa pi/
lis significat hoīem bonæ naturæ & ratōnalis
cōditionis ad oīa scdm̄ coniunctum & datos
mores pducte: & ecōuerso. De illis q̄ habēt

eā male cōpositā: ut patet ī eunucis: q̄ postq̄
pdiderint ābos testiculos ualde trāsmutātur
a natura uiroꝝ in naturā mulierum.

De Facie. Cap. lxxv.

f Acies quæ saepe sudat ex facili motu si
gnificat hoīem calidæ naturæ: uanum:
luxuriōsū: bene comedentē: & grossi ingenii
ac nutrimenti. Cuius facies ē ualde carnosā
significat hoīem timidū: cōuenienter lātum
largū: discretū: luxuriōsū: malæ memoriæ: ci
to credentē audita: & bene legalē alteri: īpor
tunæ uolūtatis ī optato: inuidū: & satis cōuer
tibilē ad utraq; & ualde præsūptuosū. Cu
us facies ē macilenta significat hoīem sagacē
fatigabilē: ītellectus boni: plus crudelē q̄ piū
teneræ capacitatis: & dedignosū. Cuius est
facies minuta ualde & rotunda figuraliter si
gnificat hoīem simplicē: timidū: debilē: grossi
nutrimenti: malæ memoriæ. Cuius facies ē
similis ebrioso significat hoīem bibentē uinū
bonū: luxuriōsū: uanū: fortē: & ex facili īebri
atur. Cuius facies irascibili assimilatur cito
& ex facili irascitur & tenet iram diu. Cuius

facies est longa & macra significat hominem
ualde audacem lingua & facto: simplicem:
rixosum: supbū: iniuriosum: fallacem: durū
moribus: piū: & conuenienter luxuriosum.

Cuius facies est cōis inter longā & rotundā
macrā & crassam significat hoīem conueniē
tē ad omnia tamen citius in bono q̄ i malo.

Cuius facies ē ualde crassa & lata significat
hoīem simplicē plus q̄ sapientē: grossi īgeniū
tardi intellectus: hebetē in agendis: sæpe ua/
nagloriosum: credētem: conuertibilē ad oīa:
luxuriosum: uanū: obliuiosum: in malo fal/
sum: detractorem: & supplantaneū. Cuius
facies est ualde plana: sine tumore ualde ele/
uato significat hominem bonæ cōditionis ad
oīa: & satis amabilē: alteri seruitialē: cito cre
dentē: non multū sagacem: satis fidelem: &
plus simplicē q̄ sapientē: ac patientē in pace
cōiter grauiā per aduersā fortunā. Cuius
facies est aliquātulū uallata & plus macra q̄
crassa significat hoīem iniuriosum: inuidio/
sum: fallacē: mendacē: audacē: rixosū: labo/
riosū: grossi ingenii: uanū: ualde simplicem:
& tardi

& tardi intellectus. Cuius facies est medio/
cris ad quamlibet dispositionē caterarū tamē
plus pinguis q̄ macra significat hoīem in ser/
mone ueracē:facilē:seruitialē:cōiter īgenio/
sū:sagacē:& mēorabilē. Cuius facies ē ual/
de curua & longa ac macra significat hoīem
grossi īgenii q̄si ad oīa bona:sīplicē:tardi in/
tellectus:& non legalem:& ex leui occasione
malitiosum. Cuius facies est latior a frōte
īferius usq; ad iuncturā maxillarū & altior q̄
postea significat hōīem simplicē:in agendis
& in loquela inuidū:partim timidū:partim
audacem:tenacē:mendacē:uanum:fallacē:
aīosum:rixosum:debilem:grossi nutrīmēti:
& mali ingenii. Cuius facies est bene dispo/
sita carne colore & suis partib; ut oculis ciliis
&c.qbus fit delectabilis & placida significat
hoīem gn̄raliter bene dispositū ad agendum
uitia & vtutes. Cuius facies est ī colore pal/
lida significat hoīnē nō bene sanū:ualde ma/
litiosū:proditorem:mendacē:supbū:uanū:
luxuriosū:renacem:īuidū:pr̄sūptuosum:
grossi nutrīmēti:nō bene fidelē neq; legalem.

Cuius facies est bene colorata significat hominem laudabilis dispositōis: in sua cōplexione latū: cito credentem: alteri conuenienter seruitialem: intellectus boni: & ex facili ad oīa conuertibilem.

De Auribus. Cap. lxxvi.

a Vris est hōis & auricula cæteri aīalis: & unguis est hōis ungula cæteri aīalis.

Cuius aures sunt magnæ & grossæ significant hōiem simplicē uel stolidū: pigrū: grossi nutrimentū: malā memoriā: durā capacitatis.

Cuius aures ualde sunt paruæ & subtiles significant hōiem boni ingenii: intellectus: & sapientia: secretum: pacificum: sagacem: timidū: honestū: mundum: tenacem: Recundū: uanagloriosū: aīosum: memoriā bonā: satis alteri: seruitialem. Cuius aures aliquantulū sunt lōgæ. i. ultra cōem formā uel amplæ extransuerso significant hōiem audacē: inuerecundū: uanū: pigrum: insipientem: alteri seruitialē: pauci laboris: & multæ comestionis.

De Capite. Cap. lxxvii.

☛ Aput magnum & bene rotūdū ex oīi parte

parte significat hoīem secretū : sagacem in
agendis:ingeniosum:discretū:magnæ imagi
nationis:laboriosū:stabilē:& legalē. Cuius
caput est habens gulā grossā cū collo q̄ decli
net vsus terrā significat hoīem sagacē:tena
cem:pacificum:secretum: ualde sui sensus:
& stabilem in agēdis. Cuius caput est lōgū
habēs faciem longā & magnā ac deformem
significat hoīem fatuū:malitiosū:uel ualde
simplicem:uanum:cito credentem:nouige
rulū:ac etiā iuidum. Cuius caput est ualde
uolubile hinc & illinc significat hoīem fatuū
simplicem:uanum:mendacem:fallacē:præ
sumptuosum:instabilem:tardi intellectus:
mali ingenii:teneræ capacitatis:aliquantulū
p̄digum & nouigerulum. Cuius caput est
grossum habens latā faciem significat hoīem
suspiciosum:ualde animosum:cupidū pul
chroꝝ:sagacē:simplicem:grossi nutrimenti:
secretū:audacem:& non bene uerecundum.

Cuius caput est grossum & non cōueniēter
formosum habens gulā curtā & collū grossū
significat hoīem i se satis sapientē:sagacem:

secretum: ingeniosum: stabilis imaginationis:
fidelē: ueracē: & multis tractabilem. Cuius
caput est parū habens gulā subtilem & lon
gam significat hoīem ualde debile: insipiente:
pauci cibi: doctrinalē: & nō bene fortunatū.

De Gula. Cap. lxxviii.

g Vla cādida siue macra aut crassa signi
ficat hoīem uanagloriosum: uanū: ti
midū: laxiūm: facile mendacem: conueniē
ter sagacem: magnæ iræ: & diu dedignosum

Cuius gula ē macra & subtilis & in qua ue
næ apparent significat hoīem malæ fortunæ:
debilem: timidū: pigrum: grossi nutrimenti:
cito credentem. & cōuertibilem ad utraq;.

De Collo. Cap. lxxviii.

c Ollum lōgum significat pedes longos:
& gracile graciles: ēt significat hoīem
simplicem: nō secretū: timidū: debilem: iuidū
mendacem: fallacem: idocrinalē: & cito con
uertibilem ad utraq;. Cuius collū est curtū
significat hoīem sagacē: tenacem: fallacē: se
cretū: stabilem: discretū: iracūdū: ingeniosū
magni itellectus: cōuenienter fortem: amātē
pacem

pacem: dñum: & omnia timida.

De Spatulis. Cap. lxxx.

S Patulæ macræ & minutæ significāt ho-
minem debile: timidū: pacificū: pauci
laboris: cito credentem: & ad oīa cōuertibile.

Cuius spatulæ sunt latæ & grossæ significāt
hoīem fortem: tenacem: fidelem: grossi inge-
nii & nutriti: simplicem: multi laboris: satis
comedentem: & libenter stātem i pace. Cu-
ius spatulæ sunt curuæ ad iterius significant
hoīem sagacem: pigrū: secretū: ingeniosum:
& supplantaneum. Cuius spatulæ sūt abra-
sæ significāt hoīem simplicem: tenacem: labo-
riosum: modestū in oīb; ut lingua & comesti-
one: pacificū: cito credētem: & cōuertibile ad
utraq;. Cuius spatulæ sūt iæquales ut una
earū sit altera maior significāt hoīem pigrum
tardi itellectus: grossi ingenii & nutriti: sim-
plicem: duræ capacitatis. fidelem. audacem.
tenacem. p̄ditorem. falsū. & nō credentem.

Cuius humeri spallarū sunt ualde eleuati si-
gnificāt hoīem aptæ uitæ. morib;. iuidū. sim-
plicem. uanū. mendacem. instabilem. audacē

inuerecundum. & rixosum.

De Brachiis. Cap. lxxxi.

b Rachia longa quæ extensione attingunt
genua licet raro cōtingat significāt ho/
miem liberalem. audacem. supbū. ipetuosū
desiderii. debilem. simplicem. cogitantis pauci
& uanagloriosū. Cuius brachia sunt ualde
curta respectu staturæ corporis significāt hoīnē
bellicosū. ingrātū. audacē. iuidū. supbū. factu
osū. & tenacem. Cuius brachia sunt grossa
ossib; neruis & multa carne significāt hoīem
cōuenienter fortē. supbū. cito præsūptuosū.
iuidū. cupidū pulchrorū. & cito credentem.

Cuius brachia sunt pigua & musculosa si
gnificāt hoīem uanagloriosū. cupidū quorū/
dā. delectabilē. & plus insipientē q̄ sapientē in
agendis. Cuius brachia sunt ualde pilosa si
ue sit macra siue crassa & mollis carnis signi
ficāt hoīem luxuriosū. teneræ capacitatis. de/
bilem. multæ suspicionis. & sagaciter malitio
sum. Cuius brachia sunt ualde nuda pilis si
gnificāt hoīem teneræ capacitatis. magnæ iræ
cito credentem. uanum. laxiuū. mendacem :
facile

facile fallacem: sagacem in malo: & debile.

De Manibus. Cap. lxxxii.

m Anus mollis carnis macræ & longæ significat hoïem boni intellectus: teneræ capacitatis: ex facili timidū: libenter pacificū satis legalem: discretum: seruitialem: domesticæ conuersationis: & doctrinalem. Cuius manus sunt ualde grossæ ac breues significāt hoïem grossi ingenii: simplicem: uanum: mendacem: fortem: laboriosum: fidelem: cito credētem: & breuis iræ. Cuius manus sunt pilosæ & grossosæ pilosæ ac digitorū & curuorū significant hoïem luxuriosum: uanum: mendacem: grossi ingenii: & plus simplicem q̄ sapiētiā. Cuius manus in digitis curuātur sursum significant hoïem liberalem & seruitialem: capacitatis bonæ: sagacem: parū inuidum: longæ iræ: intellectus boni: & mediocrem inter secretum & non secretum. Cuius manus sunt implicabiles & usque extremā partem digitorū significāt hoïem tenacem: cupidum: cogitaminosum: laboriosū: sagacē: duri p̄positi: & nō cito cōuertibile ad credēdū audita.

De Pectore. Cap. lxxxiii.

p Ectus grossum & apulum significat hominem fortem: audacem: superbū: tenacem: iracundum: rapacem: cupidum: iuidū: & sagacem. Cuius pectus est strictum & in medio aliquātulum eleuatum significat hominem subtilis spiritus: alti intellectus: consilii boni: ueracem: mundum: ingeniosum: sagacem: sapientem: magnæ iræ. cito irosus & conuenienter secretum. Cuius pectus est aliquantulum pilosum^o significat hominem luxuriosum: ualde sagacem. paulum duræ capacitatis. liberalem. laboriosum. & alteri seruitialem. Cuius pectus est mundum a pilis significat hominem debilem. & teneræ capacitatis. Cuius pectus est planū & macrū ac mundum a pilis significat hominem timidū. laudabilis uitæ & ingenii. teneræ capacitatis. pacificæ uitæ. secretū. & duræ cōuersationis ad plurima.

De Dorso. Cap. lxxxiiii.

d Orsum siue spinale pilosum macrum & ualde eleuatum ab æqualitate partium
tium

tium significat hominem inuerecūdum. malitiosum. bestialem. mali intellectus. debilem. paruae fatigatōnis. & pigrum. Cuius dorsū est magnum & pingue significat hominem fortem. grossi nutrimenti. uanum. tardum. pigrum. & multae fallaciae. Cuius dorsum est subtile & extensum & plus macrum q̄ crassū significat hominem debile: ex facili pavidū. uanum. rixosum. & cito credentē quae audit.

De Ventre. Cap. lxxxv.

u Enter p̄ciatus significat hominem leuiter dedignosū. comedonē. bibonē. tardū: magnaūm: uanagloriosū. falsū. luxuriosū. mendacem: p̄tim legalem. & p̄tim p̄ditorem.

Cuius uenter ē puus & extensus significat hominem laboriosū. cōuenienter stabilē. sagacē. intellectus boni. & tenerae capacitatis. Cuius uenter est ualde pilosus. s. ab ūbilico inferius significat hominem loquacē. audacē. sagacē. intellectus boni. tenerae capacitatis. & cōuenientem ad utraq; eloquentē. ex facili pavidū. tractabilē p̄ amicis. alti cordis. & nō bene fortunatum.

De Carne. Cap. lxxxvi.

c Aro mollis ubiq; corporis significat hominem debilem: luxuriosum: ex facili timidum: intellectus boni: teneræ capacitatis: pauci cibi: fidelem: uariæ fortunæ: & plus ad uersæ q̄ prosperæ. Cuius caro est dura uel aspera significat hominem fortem: audacem. duri ingenii. uanum. superbum. plus insipientem q̄ sapientem. & crudelis fortunæ. Cuius caro est pinguis & alba significat hominem uanum. uanagloriosum. hebetem. obliuiosum curiosum ad omnia: aliquatulum timidum. uerecundū. sagacem. malitiosum. mendacē. durum ad credendum omnia.

De Costis. Cap. lxxxvii.

c Ostæ crassæ & carnosæ significāt hominem fortem. tardum. & ualde simplicem. Cuius costæ sunt subtiles & paruæ ac nudæ a multa carne significant hominem debilem. pauci laboris. sagacem: malum. & iustū ad bonum.

De Femore. Cap. lxxxviii.

f Emur ualde spissum pilis ac bene ericius significat hominem luxuriosum. fortē ad coeundū

ad coeundū: & eius semen ualet ad concipiē
dum. Cuius femur est rarū pilis & subtilib;
& extensis significat hominem conuenienter
castū. i. raro luxuriantē: & eius semen non ē
bene uirtuosū ad cōcipiendū. Cuius femur
est ratum siue male dispositū: significat ho/
minem debilem: timidū: raro coeūtē: & cito
conuertibilem ad utrunq;.

De Coxis. Cap. lxxxix.

c Oxa bene pulposa significant hominē
fortem: audacem: superbum: ut patet
i dextrariis: gallis: & falconibus: & ecōuerso.

De Genubus. Cap. lxxxx.

g Enea pingua significant hominem ti/
midū: liberalem: uanū: pauci laboris.

Cuius genua sunt macra significant hoīem
fortē: audacē: fatigōsū: secretū: & bōi itieris.

De Cruribus. Cap. lxxxxi.

c Rura hominis habent magnas pulpas
retrorsum eo q̄ carent cauda. Sciēdū
est q̄ Aristoteles dicit i libro aīalium: Omne
aīal carens pulpa magna in cruribus hēt cau/
dam alicuius substātiæ: ut pilog; &c. Cuius

K

crura sunt grossa ossibus & carne ac pilosa significant hoīem fortem: audacem: securum. grossi ingenii: pigrū: tardum: & duræ capacitatis. Cuius crura sunt subtilia & non bene pilosa significant hoīem debilem: timidum: intellectus boni: fidelem: seruitialem: & raro luxuriosū. Cuius crura sunt omnino nuda a pilis significant hoīem castum: debilem: & cito pavidum. Cuius crura sunt ualde pilosa significant hoīem pilosum circa genitalia & luxuriosum: sæpe uanū: simplicem: & instabilem uel abundantē malis humoribus.

De Cauiculis Pedū. Cap. lxxxii.

c Auiculæ pedū grossæ & crassæ & ualde foris præeinentes significant hoīem fecundū: timidū: pavidū: debilem: parui laboris: sagacem: fidelem: & tractabilem. Cuius cauiculæ pedū habent neruos ualde manifestos & uenales: significant hoīem audacē: fortem: superbum: & aiosum.

De Pedibus. Cap. lxxxiii.

p Edes magni. i. grossi in carne & longi i figura ac duræ pellis significant hoīem simplicem

simplicem: fortē: grossi nutrimenti: tardi intellectus: & uanum. Cuius pedes sūt tardi: subtiles: macri: ac pellis mollis significāt hōminem boni intellectus: alti ingenii: timidū: debilem: sagacem: fatigabilem: parui laboris & cito credentem.

De Vnguibus. Cap. lxxxiiii.

u Nguis ē hominis: Vngula uero cuiuslibet ceteri animalis. Vnde ungues subtiles ac boni coloris & longæ formæ significāt hōiem bonæ cōditionis ad dispositionem sui in sanitate: & q̄ mater tp̄e grauidatiōis non comedit res ualde salitas: immo insipidas: & ecōuerso. ut patet de unguibus auiū rapaciū respectu ceterarum. Cuius ungues sunt in colore pallidæ significant sanitatem &c. nisi sint sica natura: ut patet de illis accipitrum & falconum.

De Calcaneis. Cap. lxxxv.

c Alcani pedū pui & macri significāt hōminē facile timidū: pavidū: & debile. Cuius calcanei sūt magni & crassi significāt hōiem securū: fortē: audacē: fatigabilem: & plus īsipientē q̄ sapientē.

De Plantis pedū. Cap. lxxxxvi.

p Lātæ pedum cōtinent signa cauallium
uelut manus uinculis qbus facile pōt
cognosci tota fortuna aīalis & ifortuniū uitæ
& mortis & tempus : ut patet sufficienter in
arte quæ dicitur Chiromantia : quā plene sci/
uimus in nris dieb; uelut acumantiā & piro
mantiā & quasdā alias. Nā illoꝝ signoz; quæ
dā significant bonū : quædā malū : & quædā
inter utrunq; cū dubio. Vnde sciēdum est q
fixuræ multæ & longæ significant multa ipe/
dimenta uitæ & laborē & paupertatē & mise
riā : Curtæ uero significant peius in omni gra
du. Cuius pellis plātaz; est grossa significat
hoīem fortē & firmū : Subtilis No debilem .

De Passib; pedū eundo. Cap. lxxxxvii.

p Assus pedū eundo si fiant tardi & āpli
significant hoīem habentē malā memoriā
grossi ingenii : turbidi intellectus : tenacē : pau
ci laboris : & non facile credētem oīa. Cuius
passus eundo fiunt ueloces & curti significāt
hoīem uelocem in agendis : cito imaginātem
uicē : teneræ capacitatis. Cuius passus fiunt
ampli

ampli & discordati uiam rectam non tenētes
significant simplicem & grossi nutrimenti ac
sagacem in malo: ut patet de uulpe.

De Motu psonæ. Cap. lxxxviii.
m Otus personæ festinus cū debeat esse
rationabiliter firma siue loquatur siue
sedeat siue stet in pedibus ut mouendo ma-
nus uel pedes uel caput nec sit ei necesse si-
gnificat hoīem imundū: indiscretū: male lo-
quentē: uanū: instabilem: mendacem: & nō
benē fidelem. Cuius motus fit raro quādo
loquitur significat hoīem satis conueniētem
ad sigula: ut sagacem: tenacem: seruitialem:
stabilē: & boni intellectus. Cuius motus fit
uelox & sine causa uel āte uel post significat
hoīem simplicē: grossi ingenii: & ualde mali-
tiosum. Cuius motus est claudicus signifi-
cat hoīem malitiosum: mendacē: falsum: in-
uidum: cupidū alieni: & aliquantulū conue-
niētem ad oīa ad quæ moueatur uel moueri
debeat alter.

De gibbosis & strumosis. Cap. lxxxviii.
g Ibbus. i. strumo significat hoīem saga-

cem: ualde ingeniosū: malæ memoriæ: fallacē
& satis malitiosū. Cuius gibbus est tm̄ ante
significat hoīem in aīo duplicem: & plus sim
plicem q̄ sapientem.

De Statura hoīs. Cap. C.

Statura hoīs multū nūciat de illo. ūde
si hasta fuerit lōga & bēe recta ac plus
macra q̄ pīguis significat hoīem audacē: cru/
delē: supbū: clamorū: uanagloriosum: dura
iræ: tenacē: præsūptuosū: nō cito credentem
audita: sæpe mēdacē: & in multis malitiosū.

Cuius hasta est longa & crassa cōuenienter
significat hoīem fortem: facile infidelē: falsū
grossi ingenii: tenacē: sagacē: i gratū: & supplā
taneū. Cuius statura ē ualde lōga macra &
subtilis significat hoīem insipientē: uanum:
mendacē: grossi nutriti: iportunū ad opta/
ta: cito credentem: debilem in agendis: tardū
& ualde sui sēsus. Cuius statura ē curta &
grossa significat hoīem uanū: inuidū: suspi/
ciosū: & plus simplicem q̄ sapientem: grossi
ingenii: & cōueniēter alteri seruitialē: & credē
tē: longæq; iræ. Cuius statura est macra &
curta

curta ac bene recta significat hominem naturali
ter sagacem: ingeniosum: tenacem: superbum: auda
cem: secretum: fatigabilem: uanagloriosum: conue
nienter sapientem: intellectus boni: & ualde
supplantaneum. Cuius statura est decliuis
anterius non tamen uetustate sed natura si
gnificat hominem sagacem: secretum: hebetem: grossi
nutrimenti: seuerum: tenacem: laboriosum: duram
iram: & non cito credentem. Cuius statura est
uersa in posteriori parte significat hominem sto
lidum: modici intellectus: grossi nutrimenti: ua
num: malae memoriae: & cito conuertibilem
ad utraque.

Notula Doctrinalis. Cap. Ci.

c Vm uideris hominem humilem: rubeum: fide
lem: longum: sapientem: pingue: uelocem:
macrum: simplicem: bonum: pulchrum: non uana
gloriosum: pauperem: non inuidum: album: sa
pientem: cum naso sonantem: bene loqui: idu
strem: non mendacem: rectum in hasta: non au
dacem: non crudelem: et ex facili clamosum
album: non facile timidum: loquentem modesto
usu: non supplantaneum: & sagacem: non calidum

in carne: ac pilosū in crurib; & i uentre. & nō
sæpe luxuriosū: innuentem oculo: non falla/
cem & mendacem ac uanū: non subdolū: be
ne sapientem suæ artis: bonitate utentē: bene
diuitē: non tenacem: non crudelem cōtra mi
seriā alterius: bene pauperem: non piū & mi
sericordem: morbidū: uenditorem non men/
dacem ac laudatorem suæ mercis: emptorem
non in aliquo mercem optatā: calumniātem
hñe bonū forū: & uolentem esse bonum quo
ad deum: nō multipliciter aduersatū: Redde
speciales gratias soli deo & eius matri: Et tūc
est operatio diuina cōtra cursum cōem natu/
ræ mundi transitorii.

Capitulū ultimū libri phisionomiæ: i quo
cōprehenditur itentio singulor; capitulorum
eiusdem scientiæ.

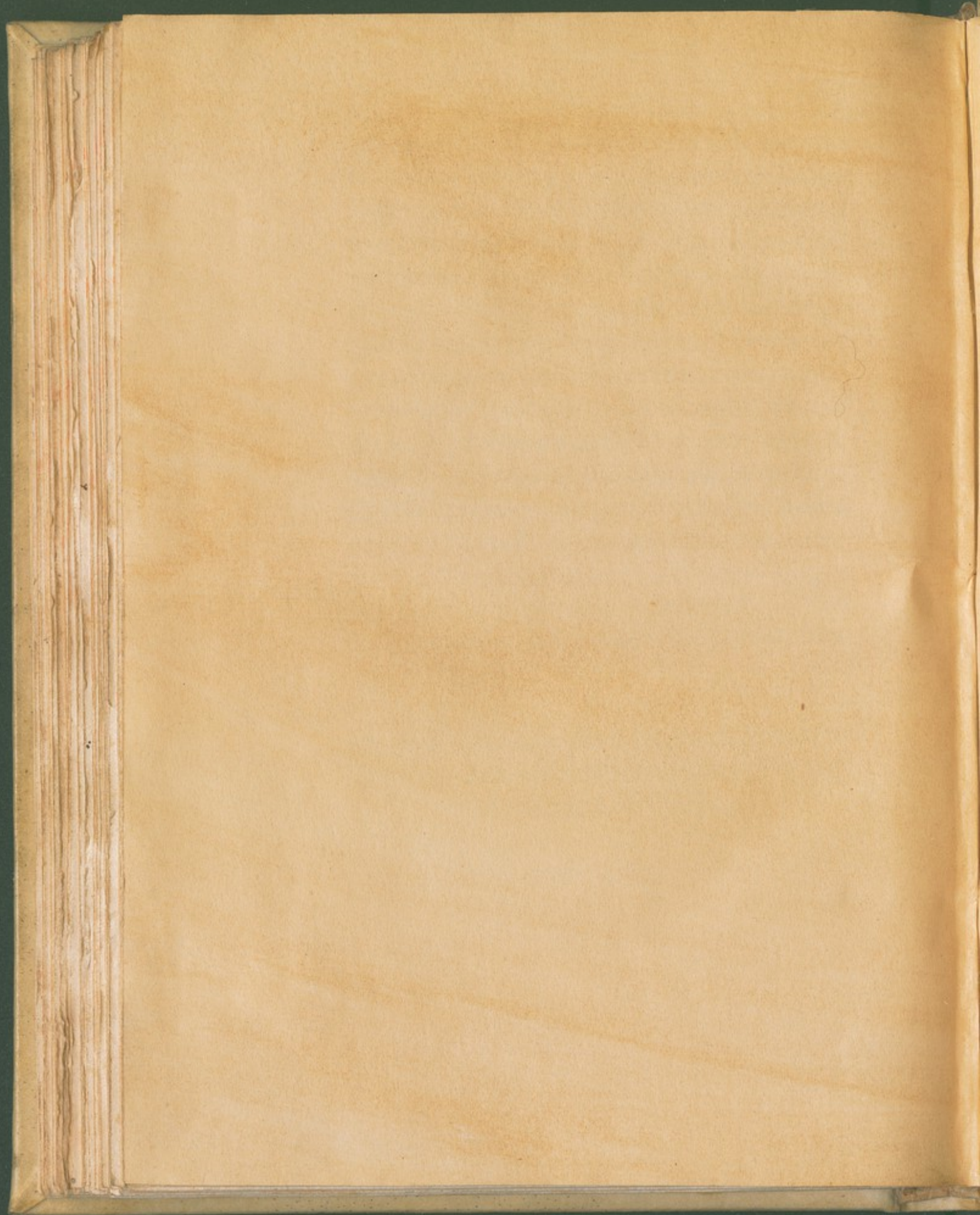
p Phisionomista oportet te sciī sapienter
oīa q̄ prædiximus i unoquoq; capitulo
iudicioꝝ pticulariū ne iudicādo quenq; præci
pites i eādē sciam: cū iudiciū i uno istor; non
solummodo sit attendēdum. Sed q̄libet phi
sionomista debet caute colligere in seipso te
stimonia illa uniuersi corporis: quæ non de

aliquo accidentaliter transmutatur: ut de sa/
nitate in infirmitate &c. ueluti sunt testimo/
nia oculorum frontis nasi aurium dētium &c.
Et cum diuersa testimonia huius prabeāt iu/
diciū dignitatis phisionomiæ: sēp declinan/
dū est ad uniuersale iudiciū & maioris partis
omnium membrorum quæ supra diximus ordi/
nate. Et q̄ aliter fecerit cadet leuiter ī errorē.
Causa est quia oīne membrum habet per se
certa iudicia ut patet ī prædictis capitulis. &
ideo nullus homo ē qui solūmodo sit unius
iudicii propter certum mēbrum cum unum
contradicat alteri. Et magis uincens deuincat
minus. Et q̄a membra sūt multa: & q̄dlibet
habet sua iudicia non uidentur capitula erra/
re: cum non sit ex toto unum in unoquoque
hoīe de his quæ prædiximus: imo uidebitur
multum diuersificari a toto: quod si esset nō
esset iusta probatio. Oculi habēt sua iudicia:
& homo causa oculorum debet esse sic disposi/
tus: sed alia membra ad q̄d erunt. Ergo cum
tot membra sint ideo sunt multæ diuersita/
tes in hoīe: Et sic nullus homo cadit ī iudiciū

unius membri: sed oīum. quare cū discretione
sunt inuestigāda capitula & cōmiscenda. In/
super credendū est q̄ multa sunt accidentia
quæ ueraciter laxant: quando huiusmodi rei
ueritatem cōsiderare uoluerimus in omnib;
.s. ætas personæ: ætas tēporis ad psonā: longa
pmanentia in loco: longus usus doctrinæ: lō/
gus usus certæ societatis: nimia regnatio hu/
mor; cōplexionis præter solitū: ægritudo acci/
dentalis: uiolenta accidētia contrā naturā: &
defectus alicuius sensus naturalis ex quinq;
Quare finaliter cum grandi industria huius
oīa quæ supradiximus attendūtur cōmixtæ.
Et sic aliquis iudiciū de prædictis mō aliquo
nō errabit: & nō erratū non faller deo uolēte.
Et hæc de Phisionomia quæ nūc prædiximus
dicta sufficiant.

Michaelis Scoti de procreatione & hominis
Phisionomia opus feliciter finit.
M.CCCC.LXXVII.

Baer

643

del
us.

ia,
e
no

Michael
Scotus.

Ve
ria,
de
FVen no
f
17

